

§ 1 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Fredrik Malm* (FP) avsagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade
att Folkpartiets riksdagsgrupp anmält *Tina Acketoft* som suppleant i utrikesutskottet samt
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Helena Bouveng* som suppleant i valberedningen och *Anti Avsan* som ledamot i krigsdelegationen.

Talmannen förklarade valda till

suppleant i utrikesutskottet
Tina Acketoft (FP)

suppleant i valberedningen
Helena Bouveng (M)

ledamot i krigsdelegationen
Anti Avsan (M)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:350

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:350 Genusperspektiv på hälsa
av Barbro Westerholm (FP)

Interpellationen kan tyvärr inte besvaras inom tidsfristen utan besvaras
av statsrådet Gabriel Wikström den 17 april.

Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.

Stockholm den 11 mars 2015

Socialdepartementet

Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:361

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:361 Stabsläge på sjukhus
av Lotta Olsson (M)

Interpellationen kan tyvärr inte besvaras inom tidsfristen utan besvaras
av statsrådet Gabriel Wikström den 17 april.

Orsaken är redan inbokade resor och andra åtaganden.

Stockholm den 11 mars 2015

Socialdepartementet

Ylva Johansson (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2014/15:64 till försvarsutskottet

2014/15:69 och 82 till justitieutskottet

2014/15:70 till miljö- och jordbruksutskottet

Skrivelse

2014/15:72 till socialutskottet

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AU4

Arbetsrätt
föredrogs.

Arbetsrätt

Anf. 1 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Ett stabilt och rimligt regelverk på arbetsrättens område är avgörande för goda förutsättningar på svensk arbetsmarknad. Det handlar om att vi ska klara konkurrensen från omvärlden och om att vi ska få fram fler jobb. Både flexibilitet och trygghet är nyckelord i det här sammanhanget. Att Sverige ska gå mot full sysselsättning och att vi ska minska utanförskapet har varit Moderaternas och Alliansens viktigaste mål.

Synen på arbetsrätt kan skilja sig åt mellan oss och vänsterpartierna. Vi vill göra det enklare, billigare och lättare att anställa. Regeringen har aviserat det rakt motsatta, även om vi ännu inte sett några förslag från Rosenbad.

Men vi kan alla konstatera att den svenska modellen fungerar väl. Arbetsmarknadens parter tar faktiskt ett stort ansvar. Det har gett stabila spelregler med få konflikter och strejkdagar. Men arbetsmarknaden förändras allt snabbare. Snabba konjunktursvängningar, arbetstoppar, en hårdnande konkurrens och annat som påverkar både produktion och jobbtillfällen ställer högre krav på rörlighet.

Tillsvidareanställningar är och ska vara grunden på svensk arbetsmarknad. Men tidsbegränsade anställningar är nödvändiga och också den vanligaste vägen in i arbetslivet och till ett fast jobb – det är viktigt att påpeka. Många kollektivavtal har numera regler när det gäller visstidsanställningar. En del har begränsningar, och några har avtalat bort begränsningar. Ett exempel är Handels, som har begränsat sig till högst ett år. Resultatet blev en mycket större personalomsättning, vilket blev sämre både för arbetsgivare och för arbetstagare.

Man kan få uppfattningen när man lyssnar på fack och vänsterpartierna att det som ofta kallas otrygga anställningar har blivit värre och sämre de senaste åren, men det är inte sant. Andelen visstidsanställningar har varit konstant i 15 år. Den ligger på samma nivå och är ca 15 procent av sysselsättningen.

Störst var ökningen på 90-talet. Enligt SCB är det nu 39 000 människor av 4 ½ miljon anställda i Sverige som har arbetat mer än fem år hos samma arbetsgivare utan fast anställning. Av dessa är det 14 000 som har jobbat mer än nio år. Orsaken till detta vet vi inte, för det framkom inte i SCB:s undersökning. Här finns endast spekulationer och antaganden. Något missbruk har man inte kunnat bevisa. Det har även arbetsmarknadsministern fått tillstå i en interpellationsdebatt här i kammaren.

Det är faktiskt så många, herr talman, som 70 000–80 000 som går från en visstidsanställning till ett fast jobb varje kvartal. Andelen var densamma 2006 som 2013. Anställningsformen allmän visstid, som kom 2007, har alltså haft mycket liten påverkan på statistiken.

Vi menar att svensk lagstiftning innebär ett rimligt skydd mot stapling av visstidsanställningar. EU-kommissionens kritik baseras på antaganden, men inte ens de har kunnat konstatera att ett missbruk finns.

Herr talman! Alliansen är och har varit mycket tydlig med att vi måste förenkla för unga att komma in på arbetsmarknaden. Vi har genomfört nya typer av anställningar. Lärlingsjobb och YA-jobb är ett par. En anställning med en samtidig yrkesutbildning ger mycket goda chanser för många fler att få ett jobb i framtiden.

Alliansregeringen lyckades också dämpa arbetslösheten under samma tid som den faktiskt fördubblades inom EU. Men det finns stora utmaningar kvar. Värst är det för de ungdomar som inte har en avslutad utbildning. Vi vill därför förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader för att de med liten erfarenhet ska få en större möjlighet att visa vad de går för hos en arbetsgivare. För detta har vi en särskild reservation, reservation nr 2, som jag härmed yrkar bifall till, herr talman.

Det är tydligt att majoriteten vill bygga murar såväl kring anställningar som kring Sverige. Den som har ett jobb ska skyddas medan den som står utanför får allt svårare att komma in. Det finns också en ton av misstänksamhet mot arbetsgivare och nuvarande regelverk. Ordet missbruk förekommer ofta. Vänsterpartierna påstår också att de senaste åren har inneburit en ökad otrygghet för vissa grupper. Det är inte heller sant.

I betänkandet skrivs det en hel del om flexibilitet, men i praktiken motverkar man väldigt mycket det som är nya idéer för att få fram fler jobb och för att få en flexibel arbetsmarknad.

Rätten till heltid har länge varit en debatterad fråga – man har även krävt lag. Men det finns både arbetsgivare och branscher som inte kan erbjuda mer än jobb vissa dagar, vissa timmar eller vissa tider på året. Det kan vara säsongsbetonat, arbetstoppar eller en särskild order som har kommit in. Dessa jobb skulle riskera att aldrig komma till om det fanns en lag om rätten till heltid.

Trots årtionden av debatterande om rätten till heltid ser det fortfarande ganska illa ut i kommuner och landsting, där politiker faktiskt bestämmer. Där finns delade turer och många deltider. Detta drabbar främst kvinnor, vilket absolut inte är bra. Det ser inte bättre ut i kommuner med rött styre. Socialdemokraterna har inte lyckats väl trots stora ord och många löften. År 2012, till exempel, skrev Carin Jämtin, Socialdemokraternas partisekreterare, att alla S-styrda kommuner skulle införa rätt till heltid. Resultatet skulle redovisas efter årsskiftet 2013/2014. Min fråga är nu: Hur gick det? Infriades löftet? Den frågan är berättigad, för nu utlovas samma sak – rätt till heltid – av den nya ordföranden i SKL, som är just S-märkt.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna vill göra det krångligare för människor att röra sig över gränserna för jobb. Detta är helt emot tanken i EU och den inre marknaden.

Självklart ska det vara sjysta villkor på svensk arbetsmarknad för alla som arbetar här. Annars missgynnas svenska seriösa företag när det gäller deras konkurrenskraft. Men ibland målas det upp förfärliga problem med både lönedumpning och hemska arbetsvillkor. Som väl är har vi inte sett så många konkreta exempel på detta, vare sig i domstolar eller i övrigt.

Men vi har en klar syn på detta – det har Alliansen också. Det ska vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Och vi kan konstatera att den

svenska modellen fungerar väl. Det ska vara en god kontroll av att regler och lagar följs. Myndigheter som fungerar ska kontrollera och straffa dem som är kriminella.

Arbetsrätten måste vara balanserad, med rimliga villkor för både arbetsgivare och arbetstagare. Det är oerhört viktigt att hitta fler vägar in i arbetslivet och att sänka trösklarna för dem som står utanför. Den som aldrig fått ett fäste eller som aldrig haft ett jobb ska inte få det svårare att komma in. Här har regelverket, arbetsrätten och synen på och hos parterna en stor betydelse. På arbetsrättens område hoppas jag därför att vi kan ha en bättre samsyn nu, när de rödgröna är i regeringsställning, än tidigare. Målet måste ju vara, oavsett regering, att vi ska riva hinder och inte bygga upp nya för fler jobb. Inte heller ska vi göra det krångligare för arbetsgivare och för företag.

Vi moderater är ständigt beredda att pröva nya vägar för att få fram fler jobb. Tyvärr har vi ännu inte sett några förslag från regeringen. Vi kan konstatera att det är en dåligt förberedd regering och regeringspartier som inte har gjort sin hemläxa under åtta år i opposition. Det är ganska anmärkningsvärt.

Den kritik som förut framfördes mot Alliansen var ofta väldigt hård men sällan konstruktiv. Alliansen var väl förberedd 2006 när vi tog över. Många av de förslag som vi hade genomfördes direkt, och arbetslinjen blev ett faktum i Sverige.

Detta har tjänat Sverige väl, och jag kan lova att vi kommer att vara väl förberedda vid nästa val med ny politik för fler jobb i Sverige.
(Applåder)

Anf. 2 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Först vill jag nämna att det i vår reservation 1 tyvärr har smugit sig in ett fel. Texten borde ha varit: ”Vi anser att det ska vara ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden och att minst kollektivavtalsliknande villkor bör gälla för alla som arbetar i Sverige.”

Nuvarande skrivning är betydligt skarpare än så, varför vi nu i debatten inte kommer att ställa oss bakom denna reservation.

Vi står bakom övriga SD-reservationer samt vårt särskilda yttrande, men för tids vinnande väljer jag nu att endast yrka bifall till reservationerna 8 och 23.

I betänkandet behandlar utskottet 74 motionsyrkanden om arbetsrättsliga frågor från den allmänna motionstiden hösten 2014. Jag finner efter justering av betänkandet, herr talman, att en utskottsmajoritet avstyrker samtliga motionsyrkanden och bland annat framhåller att den svenska modellen och det arbetsrättsliga regelverket är väl avvägt för att skapa förutsägbarhet och trygghet på arbetsmarknaden.

Man skriver däremot så här: ”Samtidigt noterar utskottet att den arbetsrättsliga lagstiftningen under senare år har försvagats i vissa delar och att det finns områden där utvecklingen behöver bevakas. Utskottet utgår från att regeringen är vaksam på en eventuell ökad otrygghet för vissa grupper på arbetsmarknaden.”

Man skriver också: ”Utskottet finner inte något skäl att med anledning av de motionsyrkanden som behandlas i betänkandet nu föreslå några ändringar av det arbetsrättsliga regelverket.”

Då är läget alltså rätt gott. Är det så?

Herr talman! Med tanke på det höga tonläget i debatten under hela förra mandatperioden och före valet 2014, inte minst från Socialdemokraterna och fackföreningsrörelsen, tycker jag att majoritetstexten är något anmärkningsvärd. Men låt mig återkomma till det lite senare under mitt anförande.

Herr talman! Vi sverigedemokrater föreslår att den som sägs upp på osakliga och oskäligen grunder efter att fått rätt i den arbetsrättsliga prövningen i Arbetsdomstolen ska ha rätt att välja att återgå till arbetet. Den rätten har man inte i dag, för som det fungerar i dag kan arbetsgivaren välja att köpa sig fri.

Vi inser naturligtvis att det ibland kan finnas goda grunder för uppsägning, både på grund av arbetsbrist och av personliga skäl. Men där det finns ett domstolsutslag på att en uppsägning är osaklig och oskäligen anser vi att arbetstagaren ska ha laglig rätt att välja att återgå till arbetet.

Herr talman! Vi sverigedemokrater har under flera år i vår budgetmotion föreslagit införandet av en särskild anställningsform – lärlingsanställning – där vi i vårt budgetförslag avsatt medel för att kompensera arbetsgivare för handledningskostnader bland annat genom nedsättning av arbetsgivaravgiften.

När nu Kristdemokraterna i en motion från den allmänna motionstiden föreslår just en sådan ny anställningsform väljer vi naturligtvis att stödja detta och hoppas att förslaget så småningom kan finna stöd hos en majoritet av riksdagens ledamöter.

Vidare anser vi att Lavallagen ska rivas upp. För oss är det en självklarhet att svenska fackförbund fullt ut ska kunna vidta stridsåtgärder mot oseriösa arbetsgivare som genom utstationerad arbetskraft, inte minst via utländska bemanningsföretag, genom lönedumpning och genom att kringgå den svenska arbetsmiljölagsstiftningen och arbetstidsregler utsätter den svenska arbetsmarknaden för osund och oseriös konkurrens.

Vi anser också att regeringen bör verka för att utstationeringsdirektivet reformeras. Vi vill bland annat införa en tremånadersgräns för utstationerad personal.

Vidare anser vi att månadsrapportering och anmälningsplikt ska vara tvingande för företag som har utstationerad arbetskraft i Sverige.

Sverigedemokraterna föreslår dessutom en lagskärpning så att representanten i Sverige för företag med utstationerad personal också ska vara förhandlingsbehörig för att underlätta och påskynda tecknandet av kollektivavtal.

Vi vill också, precis som Finland, införa en registreringsskyldighet till skattemyndigheten för samtliga företag verksamma inom landet för att motverka svart och grå verksamhet och främja konkurrens på lika villkor.

Den 31 mars 2014 skrevs ett huvudentreprenörsansvar in i byggavtalet, vilket i sig naturligtvis är välkommet. Avtalet gäller dock bara i begränsad omfattning för till exempel utstationerade byggarbetare som inte är medlemmar i svenska Byggnads.

Därför anser Sverigedemokraterna att regeringen skyndsamt bör se över möjligheterna till lagstiftning på området och återkomma med förslag till riksdagen. För oss är det en självklarhet att samtliga företag och anställda inom byggsektorn ska omfattas av ett huvudentreprenörsansvar, oavsett ursprungsland och fackligt medlemskap.

Herr talman! När det gäller offentlig upphandling föreslår Sverigedemokraterna att Sverige ratificerar och implementerar ILO 94 så att man vid offentlig upphandling motverkar lönedumpning och osund konkurrens.

När det gäller turordningsreglerna i LAS föreslår Sverigedemokraterna en utökning av undantagen från två till fem personer. Vi är väl medvetna om att fackföreningar och arbetsgivarorganisationer redan i dag ofta tillämpar en mer generös tolkning av regelverket för att medge företagen att behålla spetskompetens.

Vi vill trots detta ge företagen lagstadgad rätt att undanta upp till fem personer, då vi anser att det skulle gynna matchningen på arbetsmarknaden, gynna de svagaste på arbetsmarknaden samt stärka företagets konkurrenskraft.

Vi vill också stärka föräldrarnas möjligheter att kombinera yrkesrollen med föräldrarollen genom att inom den offentliga sektorn utöka rätten till förkortning av normal arbetstid under barnets första åtta år från dagens 25 procent till 50 procent.

Många föräldrar drabbas bland annat i semestertider av stängda förskolor. Många familjer väljer då att dela upp semestern på olika perioder, vilket ger familjerna mindre tid tillsammans.

Vi vill införa en lagstadgad rätt till fem obetalda tjänstledighetsdagar för en förälder per hushåll tills barnet är fem år när förskolan är stängd för att ge dem möjlighet att få semester tillsammans.

När det gäller oskicket med delade turer föreslår vi att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag om att systemet med delade turer inom den offentliga sektorn avvecklas. Vi har även i samband med höstbudgetmotionen tillfört resurser för att ge offentliganställda rätt till heltid.

Sverigedemokraterna vill också ge äldre lagstadgad rätt att kvarstå i anställning fram till 69 års ålder i stället för som i dag till 67 år.

Slutligen ser vi allvarigt på att företrädare och medlemmar i politiska partier utesluts från fackligt medlemskap i vissa fackförbund. Inom de flesta avtalsområden finns inga alternativ, vilket gör att dessa personers möjligheter till arbetsrättsligt skydd urholkas.

I Sverige är det arbetsmarknadens parter som genom avtal och förhandlingar gemensamt upprätthåller stora delar av det arbetsrättsliga området. Särskilt allvarigt är det när en av dessa rättsvårdande parter nekar personer medlemskap, inte minst med tanke på att denna part även utser domare i arbetsdomstolen.

Herr talman! Jag återkommer till det jag sa i början av mitt anförande. Utskottets majoritet väljer i detta läge att avslå samtliga motioner från den allmänna motionstiden inom arbetsrättens område.

Jag upprepar vad majoriteten anför i betänkandet: "Samtidigt noterar utskottet att den arbetsrättsliga lagstiftningen under senare år har försvagats i vissa delar och att det finns områden där utvecklingen behöver bevakas. Utskottet utgår från att regeringen är vaksam på en eventuell ökad otrygghet för vissa grupper på arbetsmarknaden."

Vidare anför utskottet: "Utskottet finner inte något skäl att med anledning av de motionsyrkanden som behandlas i betänkandet nu föreslå några ändringar av det arbetsrättsliga regelverket."

Herr talman! Vi har i dag ett läge på svensk arbetsmarknad där vissa utländska byggjobbare enligt Byggnads egna ombudsmän har så låga löner som 10 kronor i timmen. Skyddsutrustningen är obefintlig, och byggjobbare arbetar i enkla sandaler utan reglerad arbetstid och sover på arbetsplatsen. Men det är tydligen tillfredsställande.

Arbetsplatsolyckorna och dödsfallen bland just de utstationerade arbetstagarna talar sitt tydliga språk. Vi har ett läge där den svenska åkerinäringen fullständigt håller på att gå över styr. Billiga utstationerade chaufförer konkurrerar ut svenska chaufförer med låga löner, struntar i arbetstids- och arbetsmiljöregler och använder sig av bristfällig dokumentation. Cabotageregler missbrukas, och seriösa svenska åkerier som anställer svenska förare kan inte konkurrera. Det är inte bara jag som säger detta, utan det säger också Transports förbundsordförande. Men läget är tydligen tillfredsställande.

Vi har på den svenska arbetsmarknaden personal som med hjälp av den oreglerade arbetskraftsinvandringen utnyttjas av oseriösa företag. Människor får köpa sina anställningsavtal. Kvinnor sexutnyttjas. Löner och villkor i ingångna avtal hålls inte.

Jag kommer bland annat själv ihåg den unga kvinna från Östeuropa som jag av en slump råkade hamna bredvid på ett flygplan. Hon jobbar på en välrenommerad svensk restaurang. Där jobbar hon 60–70 timmar i veckan och får 12 000–13 000 i månaden. Kvinnan var medveten om att hon luras på minst två tredjedelar av sin lön, men hon var rätt nöjd ändå eftersom hon fick fyra gånger mer i lön än hemma. Det är just därför det är så svårt att komma till rätta med problemet. Det är ingen som vågar eller vill ställa upp och ta striden eftersom man har det sämre hemma. Men för Sverige är det katastrofalt eftersom svenska löntagare utsätts för osund konkurrens.

Herr talman! Socialdemokraterna och den svenska fackföreningsrörelsen har mycket att leva upp till. Det finns många vallöften och många till synes självklara fackliga frågor att driva. Och det är berättigade krav från medlemmarna.

Där finns oskicket med delade turer inom offentlig sektor. Ni har fram till valet 2018 att göra något åt detta. Vi sverigedemokrater kommer att jaga er med blåslampa. Ni kommer inte undan ansvar.

Man ska ha rätt till heltid inom offentlig sektor. Här räcker det inte att lägga över ansvaret på SKL och arbetsmarknadens parter. Det krävs resurser i statsbudgeten och en handlingskraftig regering. Vi sverigedemokrater kommer att jaga er med blåslampa. Ni kommer inte undan ansvar.

Sedan finns den helt öppna, okontrollerade och fria arbetskraftsinvandringen, som innebär att människor förnedras, utnyttjas och skadas på den svenska arbetsmarknaden. Här duger det inte att skylla på Miljöpartiet och migrationsöverenskommelsen. Vi Sverigedemokrater kommer att jaga er med blåslampa.

Sedan är det lex Laval, utstationeringsdirektivet och utstationeringslagen. Det är fråga om oseriös och osund lönedumpning samt urholkande av arbetsrätt och arbetsmiljö på svensk arbetsmarknad. Här krävs en handlingskraftig regering. Den måste ha kraft och mod att ta strid för svenska löntagare – även mot EU om så krävs. Vi sverigedemokrater kommer att

jaga er med blåslampa. Ni kommer inte undan. Ni har fram till valet 2018 på er.

Huvudentreprenörsansvar ska naturligtvis gälla alla på svensk bygg-arbetsmarknad oavsett ursprungsland och oavsett fackligt medlemskap. Det ska vara samma trygga regler för alla byggjobbare. Vi sverigedemokrater kommer att jaga er med blåslampa.

Ni sitter i regeringsställning. Ni har makten att förändra. Ni inom socialdemokratin har lovat era väljare, och fackföreningsrörelsen har lovat sina medlemmar.

Allt jag har räknat upp här går att genomföra om ni menar allvar och om ni är beredda att ta ansvar.

Ni kommer inte undan. Vi sverigedemokrater kommer att jaga er med blåslampa ända fram till valet 2018. Där kommer slutligen era medlemmar, era väljare, kanske våra blivande väljare, att visa om ni har lyckats eller har misslyckats med att ta ansvar.

I detta anförande instämde Paula Bieler (SD).

Anf. 3 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Med arbete ser vi till att vi får mat på bordet, att skog och malm utvinns, och vi tillverkar kläder, böcker och bilar. Vi bygger vårt bo, och vi vill nästan alltid ha lite till. Så vi jobbar lite till. Vi byter jobb, ibland för att tjäna mer – fast oftare för att få mer spännande uppgifter.

Det krävs också arbete för att vårda sjuka och gamla, både för den som vårdar och för att få resurser till vården och omsorgen. Det krävs arbete för att få resurser till vägarna, till polisen och till allt det där gemensamma som vi tycker är viktigt.

Arbete är viktigt för människor, men det är också viktigt för ett samhälle. Drivkrafterna för arbete har ekonomisk betydelse för var och en av oss men också för det gemensamma. Förutom den ekonomiska betydelsen i våra liv har arbete också en annan, djupare mening. Genom vårt arbete kan vi vara med och bygga samhället, och vi får möjlighet att bidra till det gemensamma. Arbetets betydelse lyfts fram när vi möter nya människor.

Arbetet kan också medföra frånvaro av mening och betydelse. Alla jobb känns inte meningsfulla. Det finns mängder av jobb som är monotona, tunga och osjälvständiga.

Människor som blir arbetslösa drabbas ofta av en känsla av utanförskap. Det finns också de som tycker att arbetet är ett nödvändigt ont, och det finns de som aldrig vill gå hem. Där finns hela bredden.

Alla från Gud till Marx har haft åsikter om det här med arbete – om än det ibland skiljer lite.

Även om arbetet och tankarna om arbete är tidlöst kan vi lugnt konstatera att arbetsmarknaden i dag inte ser ut som den gjorde förr. Konkurrensen hårdnar, och kraven kommer från andra delar av världen. Det är något vi måste förhålla oss till. Vi måste tänka över hur vi ska ge jobbskaparna möjlighet att möta de förändrade villkoren på ett klokt sätt. Jobbskaparna är alla företag som förverkligar sina idéer, till exempel de 500 jobbskaparna som möts i Stockholm i dag som ingår i nätverket Ambassadörer för kvinnors företagande. Det är sista gången dessa

företagare möts. Den feministiska regeringen har lagt ned projektet och i stället inrättat en industrikansler.

Det är inte politiken som skapar jobb, men politiken skapar förutsättningar för jobb. Företagen skapar jobben. Och jobben är det som gör att Emelie kan få nya vårskor när skolgårdarna nu sopas rena från grus och att mamma får fem nya kranskärl lagom till 82-årsdagen. Men för nya skor och kranskärloperationer och allt däremellan fordras det av politiken att vi lyssnar in vad som krävs för att jobben ska fortsätta att växa fram.

Debatten i dag rör arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 4, *Arbetsrätt*. Betänkandet behandlar arbetsförhållanden samt relationen mellan arbetstagare och arbetsgivare. Jag står bakom våra reservationer och det särskilda yttrandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 2.

När det gäller de arbetsrättsliga reglerna har inte alla delar hängt med i utvecklingen på arbetsmarknaden. För att möta konkurrensen krävs att vi gör saker bra. Då är det inte rättvist eller rätt att turordningsreglerna bygger på anställningsår.

Det får olyckliga konsekvenser i båda ändar. De unga och nya åker ut, och de äldre vågar inte byta. Reglerna måste helt enkelt sluta diskriminera dem med färre år på arbetsplatsen. Då kan fler unga lättare komma in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb.

Herr talman! När Centerpartiet sticker ut hakan i ett antal frågor som rör arbetsrätten är det alltså för att vi vet betydelsen av att vi har jobb och att det är många som har jobb – på den här sidan av jordklotet också – så att vi kan ha det bra där hemma men också samhällsekonomiskt.

Att sticka huvudet i sanden och påstå att det inte har betydelse vilket regelverk vi har eller hur höga skatter vi har på arbete, som nuvarande finansminister gör, kommer att drabba Sverige.

Centerpartiet anser att flexibilitet på arbetsmarknaden är nödvändig. Vi vill se en arbetsrätt som ger trygghet till alla på arbetsmarknaden och som inte bygger upp onödiga trösklar för dem som i dagsläget står utan jobb.

Genom tidsbegränsade anställningar förenklade alliansregeringen för arbetsgivare att anställa och underlättade därmed för unga och andra med svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Fasta anställningar har varit, är alltjämt och ska fortsätta att vara grunden på svensk arbetsmarknad. Visstidsanställningar är ett viktigt komplement och för många en bro in på arbetsmarknaden, men det ska självklart inte missbrukas.

Alliansregeringen lyckades dämpa ungdomsarbetslösheten medan den ökade mer än dubbelt så mycket i övriga EU efter finanskrisen 2008. Det är effekten av offensiv politik för att skapa jobb till unga. Men vi inser att det finns utmaningar kvar.

Kostnaderna för att anställa unga och för ett starkt anställningsskydd leder till att unga har en svagare ställning än den etablerade arbetskraften. Hårdast drabbas de ungdomar som inte har en avslutad utbildning.

Att sänka kostnaderna för och osäkerheten i att anställa unga med begränsad erfarenhet minskar arbetsgivarens risktagande. Vi vill därför förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader för att ge dem med mindre erfarenhet tid att komma in i arbetet innan arbetsgivaren ska besluta om fast anställning.

Dagens turordningsregler skapar trösklar som stänger ute framför allt unga och utrikes födda. Många fast anställda, oftast äldre, vågar inte byta jobb eftersom den ekonomiska tryggheten är knuten till en tillsvidareanställning.

Centerpartiet vill i stället skapa en trygg flexibilitet på arbetsmarknaden med rättvisa turordningsregler baserade på kompetens. I kombination med förstärkt stöd till snabb omställning uppmuntrar det fler att byta jobb, och fler företag vågar fastanställa. På så sätt gynnas hela arbetsmarknaden.

Herr talman! Tillämpningen av lex Laval utreds just nu. Jag kan konstatera att det finns krafter som på olika sätt vill stänga gränserna. Man skanderar inte längre "Go home!" offentligt, men tonen känns igen.

Men arbetstagarnas och företagens rörlighet över gränserna är något mycket positivt som skapar möjligheter för många, både människor och företag, att utvecklas. Europas möjlighet till utveckling växer med en öppnare arbetsmarknad, både inom unionen och här hemma, inte minst med tanke på den åldrande befolkningen.

Farhågorna om social dumpning och så kallad social turism som Göran Persson gav uttryck för i samband med EU:s utvidgningar 2004–2007 visade sig vara felaktiga. Jag tror att vi lugnt kan konstatera att många av farhågorna även nu kommer att visa sig vara överdrivna.

Herr talman! Jag avslutar mitt anförande med att be om ursäkt till mina debattkolleger för att jag inte kommer att vara kvar i kammaren hela debatten. Jag bokade nämligen in ett besök här i Sveriges riksdag med 50 elever från Alströmergymnasiet hemma i Alingsås under den turbulenta månad då statsministern lovade att utlysa nyval. Till skillnad från statsministern håller jag mina löften.

(Applåder)

Anf. 4 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Dagens debatt handlar om arbetsrätt. Det är ett viktigt tema, ett tema som man kan säga i grund och botten rör villkoren för frihet och värdighet i hela vårt samhälle.

Arbetsrätten handlar om rätten till skydd från godtycke i en relation som i utgångspunkten är ojämlik till den arbetandes nackdel. Arbetsgivaren har ju som bekant rätt att som det heter leda och fördela arbetet. Arbetssituationen är samtidigt en oerhört viktig del av de flesta människors liv.

I ett samhälle som önskar präglas av individens självständighet och av respektfulla relationer mellan människor är det inte acceptabelt att den som jobbar behandlas godtyckligt. Därför är det viktigt med lagar och regler som handlar om att arbetsgivare inte på vilka grunder som helst ska kunna säga upp personer. Därför måste man motverka godtycke när det kommer till löner för och villkor på samma arbete. Därför är det också viktigt med skydd mot att enskilda arbetstagare ställs mot varandra – det är en otrygghet som de allra flesta förlorar på.

Mer positivt uttryckt handlar arbetsrätten om hur vi kan se till att få ramar för arbetsmarknaden som gör att människors förmågor bäst kan tas till vara i praktiken. Trygga människor vågar mer i ord och handling. Den som inte behöver oroa sig hela tiden kan fördjupa sina kunskaper och

färdigheter, samarbeta bättre med andra och inte minst lättare komma hem från jobbet som en hel människa och samhällsmedborgare.

Detta är stora ord, men det är viktigt att påminna om vad det är för storheter som vi faktiskt laborerar med när vi talar om arbetsrätten och om behovet av förbättringar av regelverket.

Herr talman! Den svenska arbetsrätten är i hög grad baserad på kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Det är någonting mycket bra. Med avtalslösningar mellan välorganiserade parter kan man få till villkor som är anpassade till det faktum att arbetsmarknaden är väldigt mångfasetterad och väldigt föränderlig.

Kollektivavtalen utgår samtidigt från lagstiftningen, och det är klart att lagstiftaren måste kunna hänga med när verkligheten förändras så att kollektivavtal kan tecknas på en ny och bättre grund.

Det är just detta, alltså att lagarna måste anpassas till växande problem och förändrade förhållanden på arbetsmarknaden, som är temat för Vänsterpartiets många yrkanden i det här betänkandet. Det har resulterat i elva reservationer.

Jag måste säga att det känns lite trist. Jag har varit i den här kammaren och debatterat arbetsrätt före valet, då vi hade en borgerlig regering vars hållning i arbetsrättsrättsliga frågor kunde sägas täcka ett spektrum mellan starkt ointresse och aktiv arbetarfientlighet. I dag har vi glädjande nog en annan regering. Men regeringspartierna har hittills varit passiva och undfallande i de här frågorna, tycker jag. Det visar sig också i det här betänkandet, där man inte ställer sig bakom ett antal angelägna förslag som skulle förbättra situationen på arbetsmarknaden. Det beklagar jag.

Jag menar att vi måste ta vårt ansvar som lagstiftare när vi ser otryggheten breda ut sig i delar av arbetsmarknaden och när vi har kunskap om hur stressande det kan vara att behöva vakta sin mobiltelefon för att jaga arbetstimmar och om hur allvarligt det är när arbetstagare i Sverige får oacceptabla löner, arbetsvillkor eller säkerhetsförhållanden bara för att de är födda i ett annat land.

Herr talman! Ett av de viktigaste problemen på dagens arbetsmarknad är otrygga anställningar. Det är en grundbult i svensk arbetsrätt att tillsvidareanställning ska vara norm. Problemet är att inom vissa områden på arbetsmarknaden och för vissa grupper är det i dag snarare tvärtom – det är otryggheten som är norm.

Det här är ett problem för de individer som går långa tider med ständig stress utan att få fast ekonomisk mark under fötterna. Men det är också ett problem för samhällsekonomin och hela samhället. Den som går långa perioder utan fast anställning får också en svagare anknytning till socialförsäkringssystemen, längre steg till facklig organisering och generellt sett svårare att räkna in sig själv i det som vi med rätta och med viss stolthet har kallat den svenska modellen.

Det är viktigt att konstatera att de otrygga anställningarna inte är slumpmässigt utspridda på arbetsmarknaden. Det är vanligare med tidsbegränsade anställningar i LO-grupperna än bland tjänstemän och akademiker. Det är vanligare bland kvinnor än bland män. Det är vanligare bland unga än bland äldre. Och det är vanligare med otrygga anställningar i sektorer som också i övrigt präglas av låga löner och lösliga förhållanden som till exempel hotell och restaurang, lokalvård och detaljhandel.

Sett över längre tid har de tidsbegränsade anställningarna ökat. Men framför allt har otryggheten fördjupats, det vill säga att de icke fasta anställningar som finns i många fall har blivit mer otrygga. Det handlar om behovs- och timanställningar, sms-anställningar och andra arrangemang som gör livet inflexibelt för dem som jobbar.

I dag har vi anställningsformen allmän visstid som öppnar upp för en systematisk osäkerhet, ja, ett systematiskt godtycke. Det menar vi i Vänsterpartiet är orimligt.

Självklart kan det och kommer det att behövas flexibla anställningsförhållanden på den svenska arbetsmarknaden. Det kan handla om provanställningar, vikariat och även andra typer av tidsbegränsade anställningar som parterna kan reglera i kollektivavtal.

Men problemet med allmän visstid som anställningsform är ju att den fråntar arbetsgivaren ansvaret för att motivera varför man inte anställer tills vidare. Det sanktionerar godtycke, och det är hög tid att det ordnas upp i lagen om anställningsskydd. Jag beklagar starkt att övriga partier, inklusive regeringspartierna, inte är beredda att modernisera lagstiftningen på den här punkten.

Herr talman! Jag noterar under den här punkten att de borgerliga partierna i stället har enats om att föreslå en utvidgning av utrymmet för godtycke genom en förlängd provanställningsperiod från sex till tolv månader. Det kan tyckas vara en märklig syn på arbetsgivares kompetens att man tror att de fortfarande efter ett halvår inte lyckats klura ut om en person är lämplig för det arbete hon eller han har rekryterats för. Men oavsett detta skulle en sådan ändring ge en ännu otryggare arbetsmarknad. Det är ännu ett utslag av de borgerligas bakåtsträvande syn på arbete och ekonomi.

Sverigedemokraterna vill till och med utvidga undantagen i lagen om anställningsskydd när det gäller vilka man kan plocka bort från turordningslistorna. Sverigedemokraternas företrädare hade väldigt hög profil här och skulle jaga folk hit och dit med blåslampa. Det är möjligt att det är ett steg framåt från järnrör, men fortfarande innebär Sverigedemokraternas politik sammantaget att man går i denna bakåtsträvande riktning och gör arbetsmarknaden otryggare för många människor.

Herr talman! Ett annat uttryck för förändrade maktförhållanden på arbetsmarknaden till de arbetandes nackdel är användandet av bemanningsföretag, särskilt i situationer där det är uppenbart att arbetskraftsbehovet är långsiktigt. I grunden är detta en fråga om hur vi vill se på arbete och på arbetsplatser. Ska det läggas till rätta för solidaritet och samhörighet, eller ska arbetsgivaren systematiskt kunna organisera för motsatsen?

Det är rent konkret svårare för fackliga organisationer att skydda arbetstagarens anställnings- och arbetsvillkor och undvika att det förekommer godtycke i behandlingen av dem som jobbar. Det är också svårare för anställda i bemanningsföretag att få det inflytande i arbetslivet som de har rätt till. De har, i likhet med den som har ett osäkert anställningsförhållande, ofta mindre möjlighet att ta del av till exempel kompetensutveckling.

Detta var inte något som lagstiftaren fördjupade sig i när man öppnade upp för inhyrning 1993. Nu är det hög tid att lagen moderniseras och

anpassas till den faktiska utvecklingen på arbetsmarknaden. Därför behövs det en lagändring som stänger för användning av inhyrning för att tillgodose ett långvarigt arbetskraftsbehov. Behöver man folk tills vidare så bör man anställa dem själv, tills vidare.

En annan nyckelfråga för att upprätthålla en modern och välfungerande arbetsmarknad är att det råder ordning och reda, så att kollektivavtal kan tecknas och faktiskt efterlevas. Här åkte den svenska modellen på ett bakslag i december 2007 i och med den så kallade Lavaldomen i EU-domstolen.

I stället för att kämpa för att värna kollektivavtalsmodellen passade den dåvarande borgerliga regeringen på att gå ännu längre än domen krävde och inskränka konflikträtten på viktiga områden. Det här har varit en stridsfråga ända sedan dess. På senare år har också både ILO och Europarådet kommit med skarpa invändningar mot den svenska lagen. Jag är medveten om att det finns ett pågående utredningsarbete i den så kallade utstationeringskommittén, som försöker hantera frågor runt det här temat. Men jag menar att frågan är av en sådan dignitet att det vore önskvärt med en tydlig signal från den här riksdagen om att Lavallagen ska rivas upp.

Det finns också andra förslag som berör samma utvecklingstendenser, som Vänsterpartiet har presenterat inför behandlingen av det här betänkandet. Det gäller tydliggörande av entreprenörsansvar, så att inte ansvaret för avtalsenliga löner och arbetsvillkor kan smulas bort hos underleverantörer. Det gäller anmälningsskyldighet för utländska företag, så att det blir svårare för oseriösa aktörer att operera på svensk arbetsmarknad. Och det gäller krav på att utstationerade företag ska ha en företrädare som är behörig att förhandla om och underteckna kollektivavtal. Jag är fullt medveten om att vi inte kommer att få bort all överexploatering och alla skojare med de här förslagen, men det vore viktiga steg framåt.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis ta upp en fråga som rör arbetstagares rättigheter och villkor i samband med upphandling. För drygt en månad sedan var jag med och besökte busschaufförer som kör för Region Östergötland.

Som på många andra ställen upphandlar man där trafiken med jämna mellanrum. Det som sker i praktiken är att om en ny utförare vinner anbudet måste de anställda söka sina egna jobb igen. Då uppstår stor osäkerhet. Man vet inte om man får behålla jobbet, upparbetade rättigheter kan försvinna, och kanske blir det bara ofrivillig deltid för den som har jobbat heltid. Det betyder alltså permanent visstidsanställning på grund av offentlig upphandling. Dessutom kanske man blir osäker på om fackliga uppdrag kan ligga en i fatet när det blir dags att söka om samma jobb. Det blir en massa sådana problem.

När det här sätts i system blir det också svårt eller kanske till och med omöjligt att vinna anbud flera gånger i rad. Upparbetade rättigheter hos erfaren personal blir en konkurrensnackdel när man ska komma med ett lågt anbud. Det här är inte bra. Det är inte bra för dem som arbetar inom kollektivtrafiken, och det är inte bra för kvaliteten i kollektivtrafiken. Vänsterpartiet menar att offentlig upphandling, alltså gemensamma skattepengar, inte ska kunna användas på det här sättet.

Det är möjligt i dag att ställa krav om att personalen ska följa med och att det ska ske med bibehållna villkor. Men det är inte alltid de kraven ställs. Kommunal har stridit om detta i avtalsförhandlingar och haft en del framgångar, men återigen: Här är det fråga om att lagstiftningen ska hänga med i utvecklingen. Offentliga medel ska inte kunna användas för att främja villkorsdumpning.

Jag konstaterar tyvärr att detta är en fråga som regeringspartierna före valet gav signaler om att de var beredda att ordna, men i det här betänkandet är Vänsterpartiet ensamt om att reservera sig. Det går förstås fortfarande att ändra sig fram till voteringen. Vi i Vänsterpartiet kommer

att fortsätta driva detta. Det är fråga om att skydda arbetstagare mot godtycke.

Herr talman! Det finns mycket mer att säga om det här betänkandet och våra olika motioner, men jag stannar där. Jag vill bara understryka att jag står bakom Vänsterpartiets samtliga elva reservationer och vårt särskilda yttrande, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 3 och reservation 16.

Anf. 5 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Ali Esbati. Vänsterpartiets synpunkter på arbetsrätten verkar handla om att man är emot det mesta.

Det låter väl på många sätt: Ni säger er vara det goda partiet som vill ha vällovliga regler för arbetstagare, och ni står alltid på arbetstagarens sida och ställer upp för regler. Men i själva verket – i verkligheten – skulle hundratusentals jobb tas bort om era regler skulle gälla på svensk arbetsmarknad.

Ni bygger upp hinder. Ni gör det svårare för arbetsgivare och företag i stort sett på alla sätt och vis. Jag tror till och med att det skulle riskera företags existens.

Ni vill inte ha någon visstid, ingen inhyrning och ingen bemanning – bara arbetsgivare med kollektivavtal. Allt som möjligtvis kan göra det flexiblere på svensk arbetsmarknad är ni emot.

Min fråga är: Ser Ali Esbati något gott med att man har ett jobb, oavsett vilken anställningsformen är, jämfört med att inte ha något jobb alls? Att få ett jobb under ett eller två år, är det bättre eller sämre än att vara arbetslös?

Ali Esbati talar om systematiskt godtycke när det gäller allmän visstid. Det finns inte ett enda bevis för det. Annars har vi helt missat det. Är det något som bara Vänsterpartiet vet om?

Jag skulle gärna vilja veta: Varför vill ni ta bort allting som kan ge flexibilitet och nya jobb och göra det lättare på svensk arbetsmarknad?

Anf. 6 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag tror att Katarina Brännström har fått ganska mycket om bakfoten.

Låt mig börja med hennes påstående att vi skulle vara emot saker. Nu är det ju vi som har presenterat ett femtontal förslag bara i det här betänkandet för olika förbättringar och förändringar av arbetsrätten. Dem har ni röstat emot. Det är alltså tvärtom vad du just sa, Katarina Brännström, och det är ju tråkigt.

Sedan hävdar Katarina Brännström att hundratusentals jobb skulle försvinna för att man får bättre villkor på arbetsmarknaden. Det är ett fantasifullt inlägg, men det är inget som har mycket till grund i vare sig nutiden eller historien. Om goda arbetsvillkor och trygghet på arbetet verkligen skulle medföra att massvis med jobb försvann borde det finnas en rad länder i världen – de allra flesta – som då skulle ha i det närmaste full sysselsättning, för där har man jättedåliga villkor för dem som arbetar och inga rättigheter alls. I verkligheten funkar det inte på det sättet.

Det blir alltså inte fler jobb för att arbetsgivare får större möjligheter att behandla arbetstagare godtyckligt. Tvärtom visar de samband som vi ser i verkligheten att det fungerar snarare på motsatt sätt.

Sedan är det intressant att Katarina Brännström befinner sig i en verklighet där hon inte har noterat att det finns några problem med visstider. Ett tips är att tala med några som har visstider och som har jobbat med otrygga anställningar under lång tid. Ett annat tips kan vara att ta del av till exempel den forskning och de undersökningar som finns. Det finns massvis med exempel på att det blir svårare att ta del av till exempel kompetensutveckling om man har en otrygg anställning. Det kom en rapport nyligen som visade att sexuella trakasserier är vanligare bland dem som har visstidsanställningar och så vidare.

Anf. 7 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Ali Esbati säger att förändringar är förbättringar. Men jag menar att de förändringar som ni har föreslagit i arbetsrätten är försämringar. Det är försämringar för jobben i Sverige. De skulle säkert vara bra för dem som redan finns på arbetsmarknaden och har jobb. Det skulle bli ännu tryggare med dessa regler. Men det är inte så enkelt det fungerar.

Finns det något land som Ali Esbati känner till som har bättre arbetsvillkor än vad vi har i Sverige? Jag blir lite ledsen när jag hör denna svartmålning om godtycke och detta misstänkliggörande av alla arbetsgivare.

Jag kan konstatera att det under Alliansens tid tillkom mer än 300 000 nya jobb, trots den djupa krisen och lågkonjunkturen, som inte alls hade att göra med att befolkningen ökade. Vi kan jämföra oss med Danmark, där befolkningen också ökade, men de fick inga nya jobb. Alltså tillkom många av dessa nya jobb därför att vi tillförde nya anställningsformer och ökade flexibiliteten. Det är ett sätt att skapa fler och nya jobb.

Vilka förslag har ni för att få nya jobb och inte bara låsa in de människor som redan finns på arbetsmarknaden? Hur ska den som står utanför lyckas få in en fot på arbetsmarknaden på något sätt i Vänsterpartiets Sverige?

Anf. 8 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag förstår att Katarina Brännström tycker att förändringar inte är förbättringar. Det är något slags definition på en konservativ hållning i politiken. Vi föreslår en del förändringar som vi menar är förbättringar.

Jag har inte svartmålat den svenska arbetsmarknaden eller påstått att Sverige är sämst i världen. Som framgick av mitt anförande och min tidigare replik menar jag att Sverige har goda villkor på många sätt för många som arbetar, och det tycker jag är bra. Det verkar finnas en motsättning där mellan mig och Katarina Brännström, att jag tycker att det är bra att Sverige har trygga arbetsvillkor för många. Det är inte ett problem att det finns länder som har sämre villkor och som vi skulle kunna anpassa oss efter.

Däremot konstaterar jag att det har hänt en massa saker på den svenska arbetsmarknaden som det är viktigt att lagstiftaren följer och anpassar sig till. Det gäller till exempel den ökade otryggheten inom vissa branscher för vissa grupper som är ett mycket stort problem för dem som drabbas och för samhällsekonomin som sådan. Man kan tycka att det finns ett problem där som vi som lagstiftare bör se över och försöka göra någonting

åt. Där har vi tydligen också olika åsikter, det vill säga om hur man bör se på problem i verkligheten och om man bör anpassa lagar och regler efter det eller inte.

Sedan var frågan hur vi vill skapa nya jobb. Vänsterpartiet anser inte att man får nya jobb genom att ändra i den arbetsrättsliga lagstiftningen utan att man får nya jobb genom en ekonomisk politik där man investerar i forskning och utveckling och i att folk som gör saker som det finns behov av inom den offentliga sektorn faktiskt också blir anställda och där man faktiskt satsar på att man får en förnyad och förbättrad näringsstruktur i Sverige. Det var förslag som fanns bland annat i den budget som vi förhandlade om tillsammans med regeringen och som Katarina Brännström och de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna röstade ned.

Anf. 9 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Vi ska nu debattera arbetsmarknadsutskottets betänkande 4, *Arbetsrätt*. Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2 från allianspartierna om tidsbegränsade anställningar och till Folkpartiets reservation 20 om LAS och turordningsregler.

Detta betänkande rör yrkanden från riksdagsledamöter under den allmänna motionstiden i höstas om bland annat anställningsformer, arbetstid, arbetsrättsliga regelverk, turordningsregler, utstationeringsdirektiv, som handlar om när människor från andra EU-länder kommer hit och arbetar, med mera.

Vår arbetsmarknadspolitik och den modell som vi har i Sverige för vår arbetsmarknad har tjänat vårt land väl. Sverige har under långa perioder, under årtionden, varit ett av de länder som har haft den högsta tillväxten i världen. Vi har höga sysselsättningstal, en hög produktivitet och ett stort arbetskraftsdeltagande bland kvinnor i jämförelse med de allra flesta länder i världen. Samtidigt är vår arbetslöshet relativt sett låg, även om vi tycker att den är för hög. Våra ersättningssystem är förmånliga och fungerar också förhållandevis väl.

Tack vare ansvarsfulla parter – fackförbund och arbetsgivare – har vi kunnat bibehålla denna ordning och kunnat utveckla den i stället för att alla problem ska tas upp här i kammaren för att vi ska lagstifta om allting.

Men i takt med att vår värld utvecklas i och med globalisering, förändrade villkor för produktion, en fördjupad inre marknad i Europeiska unionen, nya och växande marknader runt om i världen, stora tekniksprång, innovationer och annat behöver vi genomföra reformer även i Sverige för jobb, tillväxt och ökad flexibilitet på arbetsmarknaden.

Det bästa sättet för oss att värna den modell som vi har är att kontinuerligt reformera den, så att vi möter framtidens utmaningar och stärker vår konkurrenskraft, så att vi klarar matchningen på arbetsmarknaden bättre mellan arbetsgivare och dem som söker jobb, så att vi förbättrar etableringen av nyanlända flyktingar och invandrare och så att vi ökar möjligheterna inte minst för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden och få ett jobb.

Att skapa fler jobb innebär också att fler människor åtnjuter ekonomisk trygghet och att fler människor får rättigheter på arbetsplatser. Arbetsrätten

handlar alltså inte bara om rättigheterna för dem som har jobb utan hänger intimt samman med arbetet att öka sysselsättningen och skapa nya jobb.

Om Sverige däremot inte genomför viktiga liberala reformer för jobb och tillväxt kommer vi att få svårare att möta de stora utmaningar som vi står inför med en tuffare global konkurrens, en åldrande befolkning, välfärdens finansiering på längre sikt och integrationen av allt fler människor som kommer till Sverige för att söka en ny framtid här.

Vi upplever att den nya regeringen och Vänsterpartiet inte har svaret på de utmaningar som Sverige står inför. I stället föreslår de skattehöjningar för att anställa ungdomar, vilket vi menar är en dålig idé. De föreslår ytterligare regleringar för företag. Det kommer krav från en del håll runt om i landet och från olika partier på sex timmars arbetsdag med bibehållen lön, på mindre flexibilitet för näringslivet och på förändringar som riskerar att minska arbetskraftsutbudet och återigen driva stora grupper invånare i vårt land in i bidragsberoende.

Herr talman! Ju mer vi får se av den politiken, desto större problem kommer vi att få på arbetsmarknaden och desto svårare kommer det att bli att klara välfärdens långsiktiga finansiering.

I detta betänkande finns det en del förslag om reformer för en mer flexibel arbetsmarknad, till exempel en alliansreservation om provanställning där vi föreslår att provanställningar ska kunna pågå upp till ett år. Vi i Folkpartiet liberalerna har en reservation om turordningsreglerna, där vi vill att kompetens snarare än när man blev anställd ska styra vid uppsägningar till följd av arbetsbrist.

Det bör dock framhåvas och tydliggöras att det stora reformbehovet i Sverige även gäller en rad andra områden. Det gäller inte minst skatter, andra delar av arbetsmarknaden, bostadspolitik, utbildningssystemet och så vidare.

Herr talman! EU-kommissionen har haft synpunkter på hur Sverige implementerar det så kallade visstidsdirektivet. Den förra regeringen arbetade med detta, och den nya regeringen gör det likaså. Frågan ligger nu på arbetsmarknadsminister Ylva Johanssons bord, och om jag har förstått det hela rätt har man lovat att ett lagförslag ska komma någon gång under året. Vi förutsätter givetvis att förslaget arbetas fram i dialog med arbetsmarknadens parter och att Sverige även framöver kan ha ett system där vi inte ytterligare höjer trösklarna för dem som står utanför arbetsmarknaden att kunna komma in och få ett jobb.

Fasta anställningar ska, precis som har påpekats, vara grunden på den svenska arbetsmarknaden. Så är det också i dag; ungefär 75 procent av alla på arbetsmarknaden har en fast anställning. Tidsbegränsade anställningar är dock en viktig bro in på arbetsmarknaden för många – ungefär var tionde visstidsanställd kommer att få en tillsvidareanställning under det här kvartalet. Våra regler för ledighet, studier, föräldraledighet, sjukfrånvaro och annat gör att det måste finnas en möjlighet till visstidsanställningar.

Inom vissa yrken kan det vara lätt för en arbetsgivare att på kort tid se om en provanställd är rätt person för jobbet och om personen sköter sina arbetsuppgifter, men det finns också många jobb där det kan ta längre tid att se det. Vi från Folkpartiets och Alliansens sida menar att det är viktigt att det går att provanställa i upp till ett år. Det gör att fler arbetsgivare är beredda att rekrytera ny personal.

Det finns krav från Vänsterpartiet på att allmän visstid ska utgå ur lagstiftningen, herr talman. Det blir i praktiken en återställare till hur det var före 2007, tror jag, då lagen om allmän visstid infördes. Det bör noteras

att antalet visstidsanställda har ökat under 2000-talet, men det har också antalet sysselsatta gjort. Sysselsättningen och antalet visstidsanställda har alltså ökat, men *andelen* visstidsanställda har endast ökat marginellt sedan lagen om allmän visstid infördes. Att det skulle förekomma ett omfattande eller systematiskt missbruk av detta är alltså svårt att hävda, menar jag.

Det system som fanns före 2007 var väldigt krångligt, inte minst för arbetsgivarna. De objektiva grunderna, som det heter, kunde innebära att en person var deltidssjukskriven på kanske måndag och tisdag. Någon annan var föräldraledig på fredagar, och någon var ledig för studier på onsdagseftermiddagar. Från arbetsgivarens sida måste då vikarier sättas in på exakt dessa tider, för låt säga 77,3 procent eller 82,4 procent arbetstid.

Med dagens system kan arbetsgivaren göra en bedömning att det finns frånvaro för exempelvis sjukskrivning, föräldraledighet eller studieledighet och ta in en person på visstid för att täcka upp det behovet. Det minskar byråkratin och ökar flexibiliteten, vilket vi från Folkpartiets sida menar i grund och botten är bra. Därtill finns ett lagskydd med företrädesrätt till nya tjänster, oavsett om de är fasta eller vikariat, för den som har varit visstidsanställd i tolv månader eller längre.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att Folkpartiet och Alliansen såväl i går som i dag och i morgon stod och står upp för arbetslinjen, goda villkor för företag och en god trygghet för arbetstagarna i Sverige. Vi arbetar för lägre trösklar in på arbetsmarknaden och för socialförsäkringar, omställning, rehabilitering, möjligheten att få nytt jobb, möjligheten att komma tillbaka och möjligheten att få en trygg tillvaro.

(Applåder)

Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2. Det är vår gemensamma alliansreservation, och den är bra.

Min reflektion är att det nu är lite andra tongångar jämfört med när Socialdemokraterna var i opposition. Då höll Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ihop i många frågor, men man kan nu notera att Vänsterpartiet har 11 reservationer i detta betänkande. Det är väldigt mycket. Att partiet ändå ger ett så starkt stöd till den socialdemokratiska regeringen på andra områden gör att jag funderar lite grann på hur propositionerna ska se ut under den här mandatperioden om Vänsterpartiet ska fortsätta stödja Socialdemokraterna.

Herr talman! Det betänkande vi debatterar i dag har sin utgångspunkt i ett stort antal motioner som berör arbetsrättens område. Även om motionerna visar på lite olika inriktningar kan man, med tanke på hur utskottets betänkande ser ut, ändå påstå att det råder en relativt stor samsyn om den svenska modellen på arbetsmarknaden. Där lagen inte är tillämplig tillåter den stor flexibilitet med dispositiv lagstiftning där arbetsmarknadens parter själva kan komma överens om olika frågor. Det har inneburit att vi har få strejkdagar i Sverige, vilket är positivt för företagen, jobben och Sveriges ekonomi.

Vi kristdemokrater anser att det är viktigt att sträva efter en god anställningstrygghet för anställda. Att ha ett jobb innebär mycket för den enskilda individen. Det ger människor en känsla av att vara behövda och efterfrågade, och det ger en inkomst och livskvalitet på olika sätt.

I går hörde vi i medierna att Ericsson varslar tusentals anställda. Det är inte säkert att alla varslen de facto kommer att leda till uppsägningar, men det krävs en flexibilitet för att förhindra att de här personerna blir långtidsarbetslösa om de nu skulle bli uppsagda. Därför krävs det tidiga insatser, och det behövs oftast ett bra omställningsarbete ute i företagen för att förhindra långtidsarbetslöshet. Här finns en stor möjlighet för fack och arbetsgivare att tillsammans med trygghetsråd, trygghetsstiftelser och andra aktörer hitta lämpliga åtgärder för omställning. Vi får hoppas att det gäller även de Ericssonanställda.

Det viktigaste för jobben och anställningstryggheten, herr talman, är ändå att vi har en ekonomi i Sverige som går bra – att vi har en hög efterfrågan på arbetskraft. Det är därför viktigt att alla politikområden hänger ihop. Arbetsrätten kan inte stå för sig själv utan är bara en del i att vi har en god arbetsmarknad. Företagande, innovationer, satsningar på infrastruktur, satsningar på ett bra utbildningssystem med mera är jätteviktigt för att vi ska kunna skapa nya jobb.

Alliansen har ju under en lång tid jobbat med att försöka öka, förbättra och snabba på matchningen på arbetsmarknaden så att en arbetsgivare som söker en arbetstagare snabbt får tag på arbetskraft. När matchningen sker så fort som möjligt får vi nämligen en bättre och snabbare ökning i ekonomin.

Herr talman! En fråga som alltid debatteras i arbetsmarknadsutskottet – i alla fall så länge jag har funnits med, det vill säga sedan 2006 – är frågan om Laval och utstationeringsdirektivet. Lex Laval kom 2010, och ursprunget var svenska Byggnads och elfackets tvist med det lettiska företaget Laval. Det gällde kollektivavtalsfrågor i ett byggprojekt i Vaxholm för ett antal år sedan. Företaget tvingades på grund av fackets åtgärder i konkurs, och företaget tog sedan frågan om huruvida fackets åtgärder var rimliga till Arbetsdomstolen – som i sin tur ansåg att frågan behövde ett klargörande i EG-domstolen.

EG-domstolens dom 2007 gick det lettiska företaget till mötes. Man ansåg inte att det var rimliga stridsåtgärder från facket under de förhållanden som rådde i det här fallet. Det man framför allt såg som ett problem var att det var svårt för det utländska företaget att få klarhet i exakt vilka krav som ställdes på dem. Man ansåg även att företaget följde det man kallar den hårda kärnan, alltså att villkoren när det gäller lönesättningen var rimliga. Lönesättningen gick inte under andra svenska kollektivavtal på det här området. De anställda hade också semester och försäkringar. Det är det vi får ställa krav på.

Vi får inte ställa krav på minimilöner, och det vill vi inte heller. Vi vill inte att riksdagen ska fastställa löner. Därför har vi gett den makten till arbetsgivare och fack tillsammans. Det är de som ska avgöra nivån för när det blir fråga om social dumpning.

EU säger tydligt nej till social dumpning. Därför blir jag alltid upprörd när Socialdemokraterna säger att vi är för lönedumpning. Nej, vi får inte lönedumpa, för det säger EU:s regelverk.

Men Byggnads måste ange till Arbetsmiljöverket vad det är för lönenivå och kollektivavtal som alla som vill utstationera folk hit ska följa.

En av de stora kärnorna i problematiken är att inte alla utstationerade företag vet vilka villkor som gäller. Det är upp till facken att bli tydliga här.

Efter Lavaldomen stiftades lex Laval-lagen 2010 för att förtydliga vad som gäller. Nu är en utredning på gång i syfte att ytterligare förtydliga lagstiftningen, vad EU-direktivet säger och vad som ska gälla i Sverige. Jag tror att det blir svårt att hitta nya ingångar i det direktiv som finns. Det Socialdemokraterna kan göra är att försöka förändra EU-lagstiftningen.

Det var dock Socialdemokraterna själva som 1996 gick med på utstationeringsdirektivet som sedan implementerades av Sveriges riksdag 1999. Det faller alltså tillbaka på Socialdemokraterna själva hur denna lagstiftning ursprungligen blev.

Det vore intressant att få veta vad de tror att de kan ändra på. Det kanske Raimo kan berätta så småningom.

Oppositionen har väckt ett stort antal motioner, bland annat om tidsbegränsade anställningar. Kristdemokraterna tycker inte heller att det är bra om de staplas. Den lagstiftning och de direktiv som finns ska inte undergrävas, och vi vet att kommissionen inte är nöjd med situationen i Sverige. Vi är öppna för att titta på vad vi kan göra för att förbättra situationen om detta utnyttjas mot arbetstagare.

Men vi vet också vikten av att ha kvar möjligheten till tillfälliga anställningar och att det, som flera tidigare har sagt, ofta är en bro in till anställning för unga människor och för människor med invandrarbakgrund som på detta sätt får en chans att pröva på ett arbete.

Alliansen vill förlänga provanställningen från sex till tolv månader. Det skulle kunna vara ett sätt att stävja de tidsbegränsade anställningarna och ge företagen ökad möjlighet att pröva en person innan de bestämmer sig för fast anställning.

Kristdemokraterna vill också se en lärlingsanställningsform där arbetsgivare som anställer en lärling ska få ekonomiskt stöd för att kompensera handledarkostnader. Det kan ge unga ytterligare en chans att komma in på arbetsmarknaden. Det har vi också en reservation om, men den tar jag inte upp i dag.

När det gäller LAS måste vi se till att fack och arbetsgivare fortsätter att ha den möjlighet de har. Vi ska framhålla att den svenska modellen gäller. Fack och arbetsgivare kan komma överens om hur uppsägningarna ska gå till. De kan gemensamt avgöra vilka yrkesgrupper och utbildningar som behöver finnas kvar på en arbetsplats eftersom lagen är dispositiv och ger en stor flexibilitet.

Det finns dock många småföretagare som inte känner till möjligheterna och som inte vet exakt hur de ska använda sig av lagstiftningen. Det är därför viktigt att vi ger stöd till småföretagare i hur de kan använda LAS för att se till att företaget överlever.

Jag tror att många är rädda för att byta jobb och missa sin LAS-tid. Man arbetar ju upp en LAS-tid på sin arbetsplats. Att människor inte vågar byta arbete riskerar att ge inlåsningseffekter.

Jag vill vädja till Socialdemokraterna att titta på hur vi kan få en modern LAS som är anpassad till dagens samhälle där vi har en EU-kontext och en globaliserad arbetsmarknad. LAS måste tittas på, men det ska göras på ett ordnat sätt av arbetsmarknadens parter.

Låt mig nämna något om vår gemensamma reservation om möjligheten för arbetstagare att kvarstå i anställning efter 67 års ålder till 69 års ålder. Medellivslängden ökar, och vi vet att många vill vara kvar i arbete. Det är också viktigt för att vi ska kunna klara av våra välfärdssystem framöver.

Precis som vi skriver i texten hoppas jag att Pensionsarbetsgruppen ska fortsätta att ta upp denna fråga så att vi får en arbetsmarknad där många kan känna sig inkluderade långt upp i åldrarna.

(Applåder)

Anf. 11 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på alla reservationer.

Det är viktigt att komma ihåg vad som är grundbulten i den svenska arbetsmarknaden och värna den. Det är att arbetsmarknadens parter sköter spelreglerna på arbetsmarknaden genom att teckna kollektivavtal. Det kan de göra i framtiden också.

Det betyder att vi inte ska göra påhopp på arbetsmarknadens parter. Det fanns tyvärr ansatser till det från den borgerliga regeringen när man gav sig på a-kassan, för då försvagade man en part.

Ska vi kunna upprätthålla det här måste vi ha dessa fria, självständiga och starka parter som vi sätter stor tillit till och som har en hög organisationsgrad och kan lösa de många problem som finns i arbetslivet.

Precis som det har sagts tidigare förändras kollektivavtalen i takt med att arbetslivet förändras. Men de är hållbara över tid, och de är inte beroende av vilken politisk majoritet som råder i den lagstiftande församlingen.

Det är en princip som fler partier borde förstå fullt ut. Jag ger en eloge till Katarina Brännström och Moderaterna som har sagt att det är viktigt att parterna sköter detta. Tyvärr finns det andra partier som inte förstår det utan försöker lägga fram förslag utan att ha en aning om hur de kommer att slå där ute.

Finns det kollektivavtal kan man laga efter läge, och det gör man ute i arbetslivet.

Jag ska inte vara elak i talarstolen, men det är bra om man kan hålla fingrarna borta från syltburken. Med det menar jag inte att vi inte ska göra något.

En fördel med Vänsterpartiet är att man ser de problem som finns. Kanske är ni lite för ivriga, åtminstone i detta läge, att föreslå en massa förändringar, Ali Esbati. Många av frågorna håller på att hanteras av parterna.

Å andra sidan ser ni på den borgerliga kanten bekymmer som egentligen inte är bekymmer och föreslår lagstiftning som innebär försämringar. Jag kan inte förstå att en utökad provanställningstid skulle leda till någon förbättring.

Arbetsmarknaden i Sverige är flexibel. Vi hörde det i går när utskottet var på ett mycket trevligt besök hos Saco. Där talade man bland annat om turordningsregler och lagen om anställningsskydd. Deras bild var att det finns myter om det, och det vet vi att det finns.

Å ena sidan finns det de som säger att lagstiftningen är alldeles för rigid och hård och att man hålls utanför. Å andra sidan ser vi att det bara rinner igenom. Det finns löntagare som tror att vi har ett starkt anställningsskydd, vilket vi egentligen inte har. Verkligheten finns någonstans däremellan.

Därför kan jag heller inte förstå att en del partier på den borgerliga kanten vill gå in och förändra lagen om anställningsskydd, till exempel turordningsreglerna. Kan Folkpartiet definiera ordet kompetens? De säger

att det ska vara rättssäkert och att det inte ska finnas något godtycke. Det ska vara objektivt när det gäller begreppet kompetens. Då blir det väldigt svårt.

För att hela den svenska modellen ska fungera måste vår roll vara att se till att båda parter har rätt förutsättningar. Dessa ska vara rimliga och balanserade så att både näringsliv och fackföreningar kan fortsätta att ta ett stort ansvar.

Om man kan jobba fram goda villkor och ha en fungerande lönebildning kan vi upprätthålla vår konkurrenskraft mot omvärlden. Men då är det viktigt att verkligen se till att det finns förutsättningar för facken att organisera sig och värva fler medlemmar. Tillsammans med företag som organiserar sig i näringslivets olika organisationer blir detta en grund för ordning och reda på svensk arbetsmarknad.

Herr talman! Ibland hittar man inte dessa lösningar. Då finns det en roll för den lagstiftande församlingen att tillsammans med parterna hitta hållbara lösningar. Till detta kan man lägga en aktiv näringspolitik och en aktiv arbetsmarknadspolitik som ger möjligheter till omställning till nya jobb och en rimlig ekonomi under tiden man befinner sig mellan två jobb, det vill säga när man har drabbats av arbetslöshet.

Det finns en myt – jag vill kalla det så, även om man säkert inte håller med på den borgerliga kanten – nämligen att bara det blir billigt får folk jobb. Jag tror inte att det är så. De arbetsgivare jag träffar säger: Jag vill ha folk som kommer i arbete så fort som möjligt och är produktiva.

När man är produktiv har man kompetens. Då kommer man snabbt in och kan skapa mervärde i sitt arbete. Om det sedan är en tillverkningsindustri eller något annat, herr talman, spelar ingen roll, bara man blir fort produktiv. Det är vad man eftersträvar. Det blir inte jobb bara för att det är billigt.

Jag har heller inte förstått detta med att det skulle leda till fler jobb om vi flyttar mer makt till arbetsgivarna och förändrar eller för den delen försämrar arbetsrätten. Jobben kommer ju när någon efterfrågar de varor man tillverkar och de tjänster man erbjuder. Det är så det blir jobb, inte genom att försämrar arbetsrätten eller se till att arbetskraften blir billig.

Herr talman! En annan viktig sak i den svenska modellen och den starka organisationsgraden är att man kan hålla undan de oseriösa företagen och ha en kontroll där, för de är ett växande bekymmer. Arbetsmiljöverket brukar kalla detta för den grå sektorn, som ingen har någon riktig koll på. Där finns inget fack, och de är inte med i några arbetsgivarföreningar. Där måste vi se till att vi kan organisera bättre, både företagen och de anställda. Då får vi bättre ordning.

När det gäller utstationering sitter den kommittén och jobbar. Det är svenska villkor som ska gälla i Sverige – det är en ganska enkel princip. Man ska hålla rufflarna borta och se till att ingen blir utnyttjad. Vad kan vi då göra när vi tittar på den gällande lagstiftningen och det regelsystem som finns? Riktningen är fullständigt solklar: Vi ska gå ditåt.

Herr talman! Jag vill säga något om visstidsanställningar också. Katarina Brännström beskrev föredömligt antalet visstidsanställda. Jag kan inte förstå att man inte tycker att det är ett bekymmer. Jag tyckte att Katarina Brännström sa att så många som 49 000 har varit visstidsanställda i mer än fem år.

Detta har visat sig vara ett bekymmer. Många vittnar om det och säger: Jag får inget fast jobb, och jag kan inte skaffa mig ett eget liv, ta lån på banken eller köpa eller hyra en lägenhet, för jag har ingen säker inkomst. När det går år efter år i samma situation är det klart att det är ett bekymmer.

Ungefär 22 000 personer har haft en sammanhängande visstidsanställning, alltså utan uppehåll, hos samma arbetsgivare i fem år eller mer. Det ser vi socialdemokrater som ett missbruk.

EU-kommissionen har kritiserat oss och hotat med böter, men den förra regeringen gjorde ingenting. Man struntade i det och sa att vi har ett fullgott skydd. Nu sitter den nya regeringen med detta i knät, men som någon här påpekade kommer det en lösning på detta, som ska presenteras för både riksdagen och EU-kommissionen.

När det gäller Sverigedemokraterna är det med förlov sagt så att tomma tunnor skramlar. Det är ett parti som inte erkänner att det finns en konflikt mellan arbete och kapital. Sven-Olof Sällström från Sverigedemokraterna står i denna kammare och säger att det som är bra för företagen är bra för löntagarna. Samtidigt lägger de fram en massa förslag som går in i arbetsrätten.

När det gäller delade turer och heltid har man nu givit ett tydligt uppdrag att lösa detta vid förhandlingar om kollektivavtal. Det tycker vi är ett bra förslag och ett bra sätt som följer den tradition vi har i den svenska modellen. Jag tycker att det är jättebra.

Samtidigt säger samme Sällström att det är bra att öka undantagen så att arbetsgivare godtyckligt kan säga upp vem som helst utan att behöva resonera med någon om det, för det är bra för företagen.

Samtidigt säger Sverigedemokraterna att vi ska tvinga fackföreningarna att ta upp medlemmar, och samtidigt har de sagt i arbetsmarknadsutskottet att om man bildar en ny, konkurrerande fackförening på samma arbetsplats ska arbetsgivarna tvingas att teckna kollektivavtal med den.

Har vi inte fria fackföreningar som enligt sina statuter, stadgar och regler bestämmer vad som krävs vid ett medlemskap? Visst är det så, men det tycker Sverigedemokraterna att riksdagen ska ändra på. Det är alltså deras syn på fackföreningarna, deras syn på arbetslivet och deras tomma arbetsrätt.

Sverigedemokraterna har bara en konflikt, och det är konflikten mellan kulturer. Sällström får gärna jaga oss med sin blåslampa; den kommer att slockna ganska fort. När det gäller trovärdigheten i frågor som gäller svensk arbetsmarknad, konflikten mellan löntagare och näringsliv och mellan arbete och kapital samt skyddet för de svenska löntagarnas villkor är de bara patetiska.

Jag hoppas att Sällström har begärt replik på mig.
(Applåder)

Anf. 12 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Först vill jag ge en eloge till Raimo Pärssinen. Plötsligt är vi överens om väldigt mycket – om den svenska modellen och den

svenska arbetsmarknaden. Det råder en vänlig ton, och det välkomnar och uppskattar jag.

Vissa saker tänker jag ändå kommentera, till exempel heltider, som Raimo Pärssinen inte nämnde i sitt anförande. Det står numera att det ska vara norm, men man kräver ingen lag, utan parterna ska ordna detta. Det tycker vi är bra. Vi tror att det är bästa sättet.

Men det finns väldigt många arbetsgivare som är politiker och som borde ordna detta ute i kommunerna. Hur tänker man jobba med det? Det har ju inte hänt så mycket, trots fagra ord. Det är något som jag gärna skulle vilja ha en förklaring på.

Visstider är en annan fråga. I SCB-undersökningen var det 39 000. Men vi ska komma ihåg att allt räknas in här. Det kan vara förordnanden av statstjänstemän, högre chefer, alla typer av vikarier för semester, föräldraledighet eller säsongsarbete eller en specialist som ska ha ett förordnande och göra något under en viss tid. Det är alltså allt som finns här, så jag tycker inte att den summan är så stor. Det handlar om att våga anställa.

Just beträffande visstider: Om inte vi hade genomfört allmän visstid hade den här regeringen, i jakten på att få fram nya jobb, föreslagit något liknande, för vi måste ha flexibilitet och gummiband på arbetsmarknaden.

Det är skönt att höra att det inte bara är kritik.

Detta med billigt behöver inte betyda lägre löner, utan det kan vara lägre arbetsgivaravgifter, Raimo Pärssinen. Det var bara ett förtydligande.

Anf. 13 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker också att det är skönt att vi kan ha en resonerande ton mellan oss.

När det gäller heltider sa jag att vi på den offentliga sidan vill lösa det via kollektivavtal, eftersom vi tror att det ger större flexibilitet. Vi är inte emot deltid men vill att heltid ska vara den grundläggande normen i avtalen.

Det är precis som Katarina Brännström sa: Vi har inte lyckats bra tidigare. Så är det absolut – jag ska inte förneka det.

Vad vi vill göra nu: Om vi kan få ett centralt kollektivavtal om detta kan det sedan implementeras i alla kommuner. Den lösningen är vi säkert helt överens om.

När det gäller visstider: Jag vet inte hur många ute i handeln som är anställda på noll procent. Det brukar kallas entimmeskontrakt. Det betyder att du får jobba om någon ringer efter dig.

Vi kan ta tjejen som jobbar i en butik i Gävle som exempel. Hon blev föräldraledig. Hon hade ett bra jobb, 30 timmar i veckan. Hon blev, herr talman, ersatt av fyra personer, två på tio timmar i veckan och två på fem timmar i veckan.

Det leder till att många, speciellt ungdomar och kvinnor, finns i den här snurren och inte kan få ihop sitt liv och sin ekonomi, och det leder också till fattigdom.

Vi menar att det finns ett bekymmer här, och det finns tyvärr ett utnyttjande av detta också. Detta vill vi se över. Vi vill också svara upp mot kritiken från EU-kommissionen gentemot staten Sverige men framför allt se vad vi kan göra för att i en del fall städa upp och i andra fall hjälpa både företag och anställda som finns i den här snurren.

Anf. 14 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Detta med att man blir inringd för jobb är absolut inget nytt på svensk arbetsmarknad, och jag tror inte heller att det har ökat ett dugg under de senaste åren.

En god arbetsgivare blir jätteglad över att hitta en duktig medarbetare, vill behålla den personen och ge den så mycket arbete som det bara går. Men i småbutiker, restauranger och annat där det inte är så mycket att göra måndagar och tisdagar är det jättesvårt att ha någon som jobbar när det inte kommer några intäkter.

Jag började mitt yrkesliv på 70-talet och minns att det var mycket vanligt att man ringdes in. Man satt och väntade och hoppades på att bli inringd. Det är inte så enkelt att lösa.

Vad som ska kallas missbruk är inte heller enkelt att avgöra. Det är ingen av oss som vill att det ska vara ett missbruk i det långa loppet. Goda arbetsgivare tror jag inte gör så, och de andra ska vi jaga.

Jag tänkte nämna detta med billig arbetskraft, som vi från Alliansens sida framhåller. Jag tror att det är viktigt att påpeka vad RUT och ROT har inneburit, där man får göra avdrag för kostnader för att anställa någon. Men hur många jobb detta har gett är alltid svårt att säga.

Man kanske skulle se på det så att man för jobben med de lägsta lönerna skulle sänka arbetsgivaravgifterna. Vi kanske tillsammans skulle kunna hitta olika lösningar på hur vi kan få fler jobb till dem som inte har någon utbildning, till dem som har svårt med svenska språket. Vi vet ju att det finns behov av många av de här jobben. Men det blir ingen lönsamhet i det.

Jag tror att det kommer att komma nya idéer även från den här regeringen om hur man kan hitta möjligheter och öppna dörrar in på arbetsmarknaden.

Anf. 15 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Som Katarina Brännström vet är jag inte så förtjust i RUT eller ROT. Volymmässigt ligger det runt 18 miljarder kronor eller något sådant. Det fungerar så i ekonomin att om du tar pengar och subventionerar en bransch händer det något annat någon annanstans i svensk ekonomi. Det handlar om var du får störst nytta av pengarna.

Jag tycker personligen att det vore jättebra om vi kunde använda en del av ROT-pengarna för att börja rusta upp lägenheter. Det är ju stor bostadsbrist i Sverige. Det beror på hur man väljer att använda pengarna.

Vad jag tror har varit bra för Sverige är att vi genom den svenska modellen liksom har tryckt på kraven på att produktiviteten ska stiga. Är det ett företag som inte bär sig därför att de måste betala vissa löner har vi sagt: Okej, då får de lägga ned. På så vis har vi tryckt fram nya företag, satsat mer på utbildning, ny teknik och så vidare och haft en framgångssaga under 1900-talet.

Nu är det tyvärr inte så som Fredrik Malm sa i sitt anförande, att vi har hög produktivitet, utan den har faktiskt varit mycket dålig.

(TALMANNEN: Repliken avser Katarina Brännström.)

Jag sa detta apropå produktivitet.

Visst måste vi väl prova alla vägar som finns. Men att satsa på kompetens, bra utbildning och praktik, så att man fort kan bli produktiv i sitt arbete, tror jag är viktigare än att generellt sänka arbetsgivaravgifter och så vidare. Det var också bland annat det vi fick höra i går när vi besökte Saco.

Anf. 16 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att be om ursäkt för att jag bara använde förnamnet Raimo i mitt huvudanförande – Raimo Pärssinen är hela namnet. Det stod stilla när det gällde efternamnet. Jag får skylla på att jag i morse kom från New York, så att jag har lite jetlag.

Jag satt i arbetsmarknadsutskottet 2006–2010 och vet att Socialdemokraterna pratade mycket om heltider, och jag vill återkomma till det som Katarina Brännström tog upp. Det gäller rätten till heltid. Det har varit valslogan på valslogan om rätt till heltid. Sedan kommer man till behandlingen i utskottet. Det svar som Vänsterpartiet får på sin motion är:

”Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det är välkommet att regeringen för en politik som vilar på grunden att heltid ska vara utgångspunkten på arbetsmarknaden.”

Det tycker också vi från Kristdemokraterna. Men jag undrar hur det hänger ihop. Handlar det om en rätt till heltid eller en önskan om en heltid, som vi alla har? Är det inte större skillnad mellan våra partier? Det finns ju inget förslag till lagstiftning, vad jag förstår, och jag antar att det inte heller kommer något förslag från Socialdemokraterna om rätt till heltid.

Vad är det ni har velat driva i opposition som ni nu inte vill driva?

Anf. 17 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Detta har varit en interndiskussion som vi har haft i många år. Hur ska vi handha detta? Vi har försökt trycka på partivägen, precis som Désirée Pethrus nämnde tidigare, men det har inte riktigt fungerat. Vi tror att den rätta vägen är att gå via kollektivavtalsmodellen och de lösningarna.

Alla vill inte ha heltid heller. Det kan också variera över livsrytmen ute i arbetslivet, och då är avtal bättre. Vi förordar ingen absolut rättighet, att alla ska ha rätt till heltid, för det fungerar inte i verkligheten – det vet vi – så det är kollektivavtalsvägen som vi ska gå.

Många av frågorna och motionerna som har kommit upp, bland annat från Vänsterpartiet, har goda ansatser, men vi vet samtidigt att parterna sitter och förbereder förhandlingar om turordningsregler och lagen om anställningsskydd, precis som Saco sa i går.

Det finns andra saker, till exempel visstidsregler. Man har hittat olika lösningar för det inom olika fack. Men för att kunna hitta bra vägar framåt förbereder man samtidigt förhandlingar om det. Därför säger vi nu att vi, lite strikt uttryckt, visst kan medverka tillsammans med parterna i det här, men ge dem först chansen att hitta lösningarna. De varierar över landet, och de varierar beroende på bransch och livssituation för den enskilda fackliga medlemmen.

Låt parterna försöka först. Om de inte klarar det måste vi naturligtvis försöka hjälpa till.

Anf. 18 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Raimo Pärssinen för svaret. Ska jag uppfatta det som att det ändå är ett hot om lagstiftning? Raimo Pärssinen säger att vi måste gå vidare om det inte går på frivillig väg mellan de fackliga organisationerna.

Prot. 2014/15:71
12 mars

Jag tycker att det är bra att man säger till facken att det ska lösas mellan parterna. Kristdemokraterna tycker att de fackliga organisationerna har en jätteviktig roll. Jag har själv varit ordförande i vårt fackligt-sociala råd. För oss är den fackliga organiseringen viktig, att människor organiserar sig, tar del av och engagerar sig i sin egen arbetsplats är jätteviktigt.

Raimo Pärssinen nämnde den offentliga sektorn förut, men ska frågan drivas även när det gäller den privata sektorn? Det skulle jag vilja ha svar på.

Avslutningsvis har jag två frågor. Den ena gäller LAS. Kristdemokraterna har stått bakom lagen om anställningsskydd som den ser ut nu. Men jag har jobbat länge inom personalområdet och kan se att många som har varit på en arbetsplats länge tror att de är trygga och blir därför kvar. De, ofta lågutbildade kvinnor, har kanske inte gått vidareutbildning och har stannat i kanske 20 år. Jag skulle ändå vilja öppna upp för att man ska kunna flytta på sig och inte känna att man har 30 års LAS-tid och börjar på noll om man går till ett nytt arbete. Det skapar vissa inläsningseffekter. Jag skulle vilja höra om Raimo Pärssinen har någon reflexion om den frågan.

Den andra frågan gäller att stå kvar till 69 års ålder. Har Raimo Pärssinen någon kommentar till det? Var står Socialdemokraterna när det gäller det?

Anf. 19 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag ska först säga att vi nu har förhandlingar inom SKL, Sveriges Kommuner och Landsting. Våra förtroendevalda ska få i uppdrag att påbörja förhandlingarna där. På den privata sidan driver de andra facken de här frågorna. Vi hotar absolut inte med någon lagstiftning. Vi vill gå kollektivavtalsvägen. Det var svar på den frågan.

När det gäller den andra frågan, om lagen om anställningsskydd, finns det ett utvecklingsavtal mellan parterna.

Jag tycker synd om den kvinnan, ifall hon ska jobba i 30 år på samma ställe utan att få kompetensförstärkning eller ny kompetens och bara göra samma jobb. Med dagens snabba förändringstakt i arbetslivet är det såklart lätt att hamna utanför om man bara sitter och gör samma jobb.

Det finns ett gemensamt ansvar för företagen och facken att driva på så att man kan få ny kompetens. Det värderar tjänstemännen högt i sina avtalsförhandlingar nu. Och det är jätteviktigt.

För den skull vill jag inte öppna för ett godtycke från arbetsgivaren. En arbetsgivare ska inte kunna säga: Det är jag som bestämmer vad som är kompetens. Alltså är det jag som bestämmer vilka som får vara kvar medan andra får gå.

Det är viktigt att hålla fast vid att det ska finnas ett objektivt rättesnöre att hålla sig i.

Jag tror att det kan bli en inläsningseffekt på grund av lagen om anställningsskydd om man inte får försörjning, ny kompetens, på sin arbetsplats. Det är beklagligt. Och därför är det viktigt, både för rörligheten

Anf. 20 FREDRIK MALM (FP) replik:

Herr talman! Jag förstod av det nyss avslutade replikskiftet att tryckfelsnisse måste ha varit framme på Socialdemokraternas valaffischer. Det skulle alltså inte ha stått ”rätt till alltid” utan ”rätt så bra med alltid”. Det vore en mer rättvisande beskrivning av vad de önskar.

Flera saker i Raimo Pärssinens anförande är viktiga att betona, inte minst att det är bra med hög anslutningsgrad till fackföreningar i Sverige. Jag delar helt den uppfattningen. Det är bland annat bra för att kunna synliggöra oseriösa företag, vilket Raimo Pärssinen tar upp. Men det är också viktigt eftersom det innebär att fackföreningarna i Sverige blir mer pragmatiska och reformistiskt inriktade. I länder där anslutningsgraden är betydligt lägre blir det i stället dominerande fackföreningar som hejar på Lev Trotskij eller Stalin eller något sådant, och då blir det rörigt på olika sätt. Den höga anslutningsgraden är alltså viktig för att vi ska ha seriösa fackföreningsrörelser i Sverige. Jag delar helt den uppfattningen.

Raimo Pärssinen säger dock vidare att allianspartierna identifierar eller ser problem som inte finns, i och med våra olika förslag. Det är mycket märkligt. Det som vi ser är nämligen reella problem. Vi talar om problemen med höga trösklar in på arbetsmarknaden. Och vi föreslagit en rad olika åtgärder: nedsättning av arbetsgivaravgiften för att anställa unga, förbättrad yrkesutbildning, lärlingsutbildningar, halverad restaurangmoms, ökad grad av avdrag såsom RUT- och ROT-avdrag och annat för att sänka de trösklarna.

Vi upplever att den nya regeringen, framför allt Socialdemokraterna, är starka motståndare till de reformerna och motarbetar dem.

Anf. 21 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag håller med om att trösklarna kan vara höga, speciellt för ungdomar som inte har klarat gymnasieskolan eller särskilt för den arbetslöse som inte får adekvat utbildning till nästa jobb. Då är det höga trösklar. Där är vi helt överens.

Utbildning är alltså avgörande. Det hör vi när vi rör oss i landet. Det viktiga är att man kan få in arbetskraft som är välutbildad och snabbt kan komma i arbete. Däremot är jag inte lika övertygad som Fredrik Malm om att det handlar om momssatser eller arbetsgivaravgifter.

En arbetsgivare på Brynäs i Gävle sa till mig: Det är inte viktigt om det blir lite mindre i arbetsgivaravgift. Det viktiga är att jag kan få någon som snabbt kommer i arbete. Jag har också lite mer kvalificerat arbete. Jag skulle vilja ha ett stödjande utbildningssystem som gör att jag kan testa killen eller tjejen under en tid, samtidigt som jag vet att han eller hon har en bra utbildningsbakgrund men kan förfina sina kunskaper i mitt företag och på så vis kan komma in i jobb.

Jag tror att flera av nycklarna ligger där. Och nu kan vi tyvärr konstatera att det är en stor mismatchning när det gäller att företag inte hittar rätt kompetens. Det är en stor brist. Och vi måste genast försöka åtgärda det på rätt sätt, för att fler ska komma i jobb men framför allt för att vi ska kunna tillverka mer, exportera mer och få i gång ekonomin på ett bättre sätt. Det måste vara den absolut första punkten.

Jag säger alltså ja till kunskap, kompetens, utbildning och praktik, men inte till momssänkning.

Anf. 22 FREDRIK MALM (FP) replik:

Herr talman! Såväl kostnader som regelverk kan nog påverka viljan att anställa. Då är det mycket riktigt som Raimo Pärssinen noterar, att många arbetsgivare säger att en lite lägre arbetsgivaravgift inte påverkar särskilt mycket. Det är också dyrt att göra en generell, bred sänkning av arbetsgivaravgiften. Och om man skulle sänka någon procentenhet eller två skulle det sannolikt inte få någon större effekt på sysselsättningen.

Men alliansregeringen genomförde något annat. För att sänka trösklarna genomförde vi en substantiell, omfattande sänkning av arbetsgivaravgiften riktad mot en viss grupp utanför arbetsmarknaden – nämligen de som är unga.

Om man inte anser sig ha råd – vilket inget av våra partier anser oss ha – att genomföra omfattande sänkningar av arbetsgivaravgiften, kan man identifiera olika grupper som står längre bort för att kunna hjälpa dem att komma in på arbetsmarknaden. Vi menar att det är viktigt.

Man kan inte bara peka på att nedsättningen av arbetsgivaravgiften vid anställning av unga nödvändigtvis inte har skapat jättemånga jobb med tanke på finanskrisen och annat. Däremot har det sannolikt räddat ganska många jobb från att försvinna, och det är viktigt att ha med i diskussionen.

I sitt anförande tog också Raimo Pärssinen upp att sänkta löner inte nödvändigtvis skapar nya jobb. Det beror på vilken typ av arbetslöshet som vi diskuterar. Den riktigt svåra nöten för oss att knäcka är ju de ungdomar som inte har någon gymnasieutbildning. Då är det nog inte någon större skillnad om deras ingångslön är 15 000 kr eller 17 000 kr, om de inte har någon utbildning alls. Här krävs helt andra åtgärder. Men vid en korttidsarbetslöshet kan lönen säkert påverka.

Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! I grund och botten handlar det om hur vi vill använda statens resurser. Det är väldigt viktigt att skolsystemet bidrar till att fler unga får bättre kunskaper och gör det lättare att passa in.

Vi måste kunna satsa när det gäller vuxna som finns i arbetslivet men som blir arbetslösa. Man måste ha en bra omställning så att de anställda på Ericsson kan få nya jobb. Det är viktigt för vår konkurrenskraft, och det ökar rörligheten inom arbetsmarknaden.

Sedan är det också viktigt att regeringen riktar blicken även mot industrin. Vad ni har gjort är att ni har tittat på servicetjänsterna och riktat dem mot privata hushåll – det gäller ROT och RUT. Men industrin har ni glömt bort, tyvärr.

Förre statsministern Reinfeldt sa ju att industriarbetaren var practically gone, alltså i princip borta, eller att det var ett särintresse.

Fredrik Malm, fortfarande är ryggraden för Sverige den miljon människor som jobbar antingen direkt eller i anslutning till exportindustrin som också ger oss goda intäkter. Det gör att man kan bygga vidare på våra ut-

bildningssystem. Det ska vi ha mera fokus på, inte bara på avdragen eller momssänkningen. Jag tror inte att det är detta som skapar jobben i framtiden.

Anf. 24 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad jag tycker är allvarligast, om det är att utskottets ordförande inte har läst reservationerna och de motioner som ligger till grund för betänkandet eller om han medvetet ljuger om andra partiets förslag. Vi har inte föreslagit några lagändringar. Vi har skjutit till pengar i vår budget för att ge möjlighet till heltid. Dessutom tycker vi att regeringen ska komma tillbaka till riksdagen med förslag om hur regelverket kan förändras när det gäller till exempel de delade turerna. Men vi har inte lagt fram något lagförslag.

Sedan konstaterar jag att grundbulten för Raimo Pärssinen är att värna de maktstrukturer som finns på arbetsmarknaden mellan arbetsmarknadens parter. En viktigare grundbult för mig, Raimo Pärssinen, är likhet inför lagen. Det ska vara samma rättigheter och samma möjligheter, oavsett vilken partipolitisk åskådning som man har, oavsett övriga omständigheter. Så är det ju inte i dag.

När du åberopar fackliga rättigheter och rätten att själv bestämma vilka som ska få bli medlemmar eller vara förtroendevald i era fackförbund, då ska man komma ihåg att ni är med och dömer i Arbetsdomstolen. Ni förhandlar med arbetsgivarsidan och avgör vem som ska få sparken eller inte. Ni använder er av det arbetsrättsliga regelverket. För mig är likhet inför lagen en betydligt viktigare princip än att bibehålla maktstrukturer som inte fungerar.

Socialdemokratin och framför allt fackföreningsrörelsen måste skärpa till sig. Jag vill att vi ska behålla den svenska modellen med två parter på arbetsmarknaden, men i dag sköter ni inte detta, Raimo Pärssinen.

Anf. 25 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Nu har vi återigen fått höra ett utfall mot svensk fackföreningsrörelse från Sverigedemokraternas Sven-Olof Sällström. Han har sagt här i kammaren att det inte finns någon konflikt mellan arbete och kapital. Någon sådan existerar inte. Däremot gillar han inte fackföreningar. Han är den enda som i riksdagen har hållit ett långt anförande riktat mot Transportarbetareförbundet, fast det inte var någon därifrån som var närvarande.

Sven-Olof Sällström är irriterad över att fackföreningsrörelsen i sin frihet som en rörelse själv bestämmer kriterierna för om någon ska bli medlem i IF Metall, Transport och så vidare. Det tycker han är fel. Han säger att alla borde få en automatisk rätt att bli medlem. Det kallar han för likhet inför lagen.

Men det är fria fackföreningsrörelser och fria parter. Det kallar Sven-Olof Sällström för maktstrukturer. Det kallar jag för ordning och reda. Titta på de länder där det knappt finns någon fackföreningsrörelse, eller

där den är starkt försvagad, och se hur arbetsmarknaden där ser ut, Sven-Olof Sällström!

Vi har en tradition här i Sverige där vi har byggt upp starka fackföreningsrörelser för att få balans mellan arbete och kapital. Det har tjänat Sverige väl. Vi har haft en hög produktivitet. Vi har en flexibel fackföreningsrörelse som sagt ja till nya investeringar och ja till innovationer. Detta har hela tiden främjat landet. Vi har sagt nej till arbetsgivare som har låg produktivitet och vill sänka löner. I sin tur har det lett till att vi måste tänka nytt och hela tiden jaga det som är bättre. Då har det kommit fram nya produkter.

Mot detta står Sverigedemokraterna som ett stort hot mot fackföreningsrörelsen.

Anf. 26 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Återigen: Jag vill att vi ska ha två jämbördiga parter på den svenska arbetsmarknaden. Jag vill behålla den svenska modellen. Jag är ingen fiende till svensk fackföreningsrörelse, tvärtom. Men ni måste ju sköta det hela. För mig är principen om likhet inför lagen det viktigaste i en rättsstat. Era fackföreningar är med och dömer i Arbetsdomstolen. Ni kan skippa arbetsrätten tillsammans med arbetsmarknadens parter, arbetsgivare och fackföreningar. Ni kan påverka människors vardag och framtid.

Om ni inte accepterar alla som medlemmar ska ni inte heller besluta i dessa fall. Då får ni avsäga er rätten att delta i avgörandet av arbetsrättsliga tvistemål i Arbetsdomstolen.

Det finns ett fall i Örnsköldsvik. Den som det handlar om hade inte en sådan tur som jag hade. Jag var nämligen medlem i en opolitisk fackförening. Jag skulle sägas upp av osakliga skäl på grund av mina politiska åsikter. Men den här arbetstagaren var medlem i Pappers. Han hade varit socialdemokrat och medlem i Pappers i över 30 år, men blev sedan sverigedemokratisk företrädare.

Det skulle ske en omstrukturering på företaget, och han ville att facket skulle förhandla. Den lokala fackpampen skrek: Över min döda kropp att jag företräder den människan! Han hade betalat fackföreningsavgift i över 30 år. I dagsläget är det Sverigedemokraterna som har anlitat ett juridiskt ombud som driver hans sak.

Det är så verkligheten ser ut. Stå inte här och ljug om mig och mitt parti! Jag vill ha två jämbördiga parter på svensk arbetsmarknad. Jag vill att den svenska modellen ska fungera. Jag vill att arbetsrätten ska gälla alla på svensk arbetsmarknad.

Om ni inte accepterar alla som medlemmar får ni avsäga er rätten att sitta med och döma i Arbetsdomstolen. Ni får avsäga er rätten att besluta om människors framtid på arbetsrättsliga grunder. För mig är rättsstatens principer betydligt viktigare än fackföreningspampars makt.

(Applåder)

Anf. 27 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Nu var det Pappersindustriarbetareförbundet som åkte på en snyting av Sven-Olof Sällström. Nu hävdar han att alla ska ha rätt att bli medlem och företräddas av Pappersindustriarbetareförbundet. Men så funkar det ju inte.

Då finns det väl skäl för fristående föreningar att ange vad som krävs för att bli medlem. Som sverigedemokrat erkänner du inte ens att det finns en konflikt mellan arbete och kapital.

Din konflikt ligger mellan kulturer, Sven-Olof Sällström, inte på arbetsplatsen som sådan. Den ligger mellan människorna på arbetsplatsen, i kulturerna. Det gör att det blir fullständigt hopplöst för dig att föra någon typ av facklig kamp eftersom det inte finns någon konflikt.

Ni har försökt starta en fackförening som är opolitisk. Den heter Löntagarna, eller något sådant, men jag vet inte hur det går med den. Ni lägger fram förslag i riksdagen om att några på en arbetsplats vill bilda en fackförening och att det ska finnas en förhandlingsskyldighet från arbetsgivaren. Ni lägger fram förslag som är direkt riktade mot fackföreningarna, som att första maj ska avskaffas eftersom första maj sliter isär landet. Det är sådana förslag ni lägger fram.

Nu lägger ni fram förslag om att öka undantagen i lagen om anställningsskydd. Det är för att ge arbetsgivarna ännu mer makt och för att det ska kunna finnas mer godtycke på arbetsplatserna. Det är Sverigedemokraterna i sin prydno, ett högerpopulistiskt parti som påstår sig värna löntagarna när vi vet att det är precis tvärtom. Jag vet att Sven-Olof Sällström inte är någon stor älskare av fackföreningsrörelsen.

(Applåder)

(forts. § 7)

§ 6 Frågestund

Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av finansminister Magdalena Andersson, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, statsrådet Helene Hellmark Knutsson, statsrådet Gabriel Wikström och statsrådet Aida Hadzialic.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Finansminister Magdalena Andersson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor och svar ska vara korta och i princip inte överstiga en minut.

Yrkesintroduktionsanställningar

Anf. 29 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Vi ska inte sätta unga i låtsasåtgärder, säger arbetsmarknadsministern i en intervju på regeringens hemsida. Jag håller verkligen med om det. Att unga ska komma i jobb och inte i låtsasåtgärder är centralt i politiken. Därför är det obegripligt att regeringen håller fast vid sin ståndpunkt att höja kostnaden för att anställa unga i industrin, handeln, restaurangerna och sedan använda en del av pengarna för traineejobb i offentlig sektor, till 100 procent subventionerade av staten.

Det är inte det som just nu är mitt bekymmer, herr talman, utan min fråga till arbetsmarknadsministern handlar om hennes inställning till yrkesintroduktionsanställningarna. Det är något som parterna tillsammans med den förra regeringen tog fram. Unga får möjlighet att lära sig jobbet på jobbet, ett slags lärlingsjobb. Hur avser arbetsmarknadsministern att se till att de blir fler, eftersom de är relativt få? Det är trots allt riktiga jobb och något som parterna och regeringen är överens om.

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Regeringen kommer snart att återkomma med utformningen av både traineejobb och utbildningskontrakt för att visa hur vi säkerställer att det leder till riktiga och varaktiga jobb. Det handlar inte bara om att ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden. De ska också kunna stanna där och helst ha en stark ställning under resten av sitt yrkesliv. Det är det som regeringens arbetsmarknadspolitik syftar till när det gäller ungdomar.

Vad beträffar yrkesintroduktionsanställningarna tror jag mycket på den modellen. Parterna har kommit överens och har med, som jag tycker, ganska stor entusiasm tagit sig an det. Tyvärr är utfallet än så länge att mycket få ungdomar fått en sådan anställning, men jag tror att potentialen är mycket större än vad vi hittills har sett. Utformningarna är ganska olika för olika partsområden. Det tycker jag är bra, för det är parterna och branschens villkor som måste påverka hur man utformar yrkesintroduktionsanställningarna.

Jag har stora förhoppningar om att anställningarna kan öka, och jag har en nära dialog med parterna om vilka ytterligare insatser de i så fall kräver för att det ska bli högre volymer.

Anf. 31 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret och är glad för att det finns en välvillig inställning till de nya jobben. Det är just riktiga jobb som parterna vill ha i en mängd olika branscher i såväl offentlig som privat sektor.

Men även de nya jobben påverkas av höjda kostnader för att anställa unga. Jag bad riksdagens utredningstjänst räkna på hur de höjda avgifterna kan påverka lönekostnaden. Det visar sig att kostnaden för att anställa en ung på en ganska vanlig ingångslön kommer att öka med omkring en fjärdedel, med ungefär 25 procent, jämfört med det som gäller i dag. Det betyder att den höjda kostnaden för att anställa unga rimligen försvårar framväxandet av fler nya jobb.

Vi behöver fler unga som lär sig jobbet på jobbet. På vilket sätt anser arbetsmarknadsministern att en 25-procentig höjning av lönekostnaden ska underlätta för dessa jobb att växa fram när de redan i dag är alldeles för få?

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Under Elisabeth Svantessons tid i regeringen, med den tidigare regeringens politik, satsade man stort på skattesänkningar i förhoppning om att det skulle leda till att problemet med arbetslösheten löstes. Resultatet blev att arbetslöshetsproblemet inte löstes. Därför är det dags att byta politik och pröva en annan väg. Nu har det prövats att ha sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar, och ungdomsarbetslösheten är skyhögt. Antalet nya jobb har inte blivit särskilt många.

När jag för samtal med parterna är det inte kostnaderna de i första hand lyfter fram utan andra problem.

Nu byter vi politik och kommer att i stället satsa pengarna på sådant som på riktigt leder till att vi kan bekämpa arbetslösheten och klara generationsväxlingen och kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Det är vad som krävs för att ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden och kunna vara kvar där och för att vi ska få en väl fungerande arbetsmarknad och ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Regeringen kommer att följa yrkesintroduktionsanställningarna och vara beredd att göra justeringar om det krävs för att öka volymerna, men vi kommer inte att gå tillbaka till den politik som redan har misslyckats.

Det finanspolitiska ramverket och statsskulden

Anf. 33 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till finansministern.

Om jag inte är helt fel ute var det en socialdemokratisk riksdagsledamot som uttalade följande: Folk uppfattar vallöften som löften. Detta är ett problem för oss.

Det är förstås bra att man är ärlig, men det är ännu bättre om man kan hålla sina löften. Före valet var finansministern väldigt tydlig med att det finanspolitiska ramverket, som överskottsmålet är en del av, skulle hedras. Finansministern har vid åtskilliga tillfällen stolt förklarat att det var Socialdemokraterna som drev igenom det nuvarande finansiella ramverket och att man minsann tog ansvar. Nu, ett par månader efter valet, är det inte längre lika viktigt.

Min fråga till finansministern är: Om det fanns en långsiktig lämplig nivå på statsskulden, varför kunde man inte redogöra för den före valet?

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att när man har regler är det viktigt att också hålla sig till dem. Det var den principen som kritiken mot den tidigare regeringen bottnade i, att när man har ett överskottsmål, när man har ett finanspolitiskt ramverk, ska man också hålla sig till det ramverket. Jag hade varit lika kritisk oavsett hur ramverket hade sett ut eller vilken nivå på överskottsmålet man hade.

Om man har en tidpunkt när man tycker att barnen ska komma hem är det den tidpunkten de ska hålla sig till. Ska barnen vara hemma klockan sju är det klockan sju som gäller. Det hindrar inte att man samtidigt kan tänka att om några år, när barnen är lite äldre, kanske klockan sju inte är en lämplig tidpunkt utan kanske klockan åtta eller nio eller till och med tio.

Jag tycker att man måste kunna vara kritisk om barnen inte hållit tidpunkten klockan sju men samtidigt fundera på om kanske klockan åtta eller nio är mer lämpligt om några år.

Anf. 35 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Jag tror att alla förstår exakt vad det här egentligen handlar om. Man saknar i dag utrymme för att öka utgifterna och samtidigt

hålla sig till de gällande målen. Därför väljer man helt enkelt att ta bort de överenskomna målsättningarna.

Det som stör mig mest är att man så uppenbart fixerar sig vid enbart nuvarande mandatperiod. Man vill helt enkelt försöka att kortsiktigt öka sitt väljarstöd utan någon som helst hänsyn till det långsiktiga perspektivet. Ett avskaffande av överskottsmålet kommer obönhörligen att öka statsskulden, och det kommer att leda till en lägre grad av frihet i framtiden. Det kommer att drabba kommande generationer, vilket gör att det inte bara är ekonomiskt fel utan dessutom moraliskt fel.

Vilken är den enligt Socialdemokraterna lämpliga långsiktiga nivån på statsskulden? Är det noll procent, 20 procent, 40 procent eller ska vi kanske tillbaka till 80 procent?

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill påminna Oscar Sjöstedt om att även om man ändrade överskottsmålet till ett balansmål skulle statsskulden fortsätta att krympa. Även vid ett balansmål krymper statsskulden, dock inte i riktigt lika snabb takt som om man har ett överskottsmål.

Jag tror inte att man kan sätta någon lämplig nivå på statsskulden. När man tittat på om det är lämpligt att använda statsskulden som en styråra i politiken, snarare än ett mål för de offentliga finanserna, har det uppmärksamats att risken med ett sådant mål vore att det skulle leda till en procyklisk politik.

Jag vill också påminna om att jag många gånger under min tid som ekonomiskpolitisk talesperson har påpekat att vi kommer att hamna i ett läge när det är dags att se över överskottsmålets nivå. Sverige ser annorlunda ut än när överskottsmålet infördes 1997. Mycket har hänt både med statsskuld och, inte minst, när det gäller den demografiska situationen i Sverige. Vi är nu i det läge som vi då ville rusta oss för genom att beta av statsskulden.

Arbetsförmedlingen och flyktingmottagandet

Anf. 37 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till arbetsmarknadsministern.

Vi arbetar just nu hårt för att hitta konkreta lösningar på bristerna i flyktingmottagandet. Något som hela tiden kommer upp är Arbetsförmedlingen. Vi vet bland annat från Riksrevisionens granskningar och mediernas rapportering att det finns en hel del att göra. Just nu skickar vi nyanlända rakt in i ett trasigt system där överbelamrade etableringshandläggare inte hinner med att ens göra det mest grundläggande. Det finns brister i valideringen och i upphandlingarna. Människor blir passiviserade. Det här är verkligen inte bra.

Jag är inte alls intresserad av att här bestämma vems fel det är att det har blivit så här. Jag undrar bara: Vad gör regeringen just nu för att åtgärda detta akuta läge?

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag delar Johanna Jönssons problembeskrivning. Vi har oerhört stora problem på Arbetsförmedlingen med den så kallade etableringsreformen, som är det som styr mottagandet av nyanlända och deras etablering på arbetsmarknaden.

Det krävs mer långsiktiga förändringar av etableringsreformen som ger en annan roll för kommunerna och ett annat samarbete mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna. Det krävs förändringar som också gör att man kan möta individer mer flexibelt. I dag är det oerhört få som får del av både validering och utbildning, som är det som i allmänhet rustar människor för att komma in på arbetsmarknaden.

Systemet med etableringslotsar behöver förändras så att det blir en behovsprövad insats i stället för en rättighet, som det är med nuvarande lagstiftning.

Kortsiktigt arbetar regeringen med förstärkta resurser till Arbetsförmedlingen och en mer flexibel användning av resurserna. Vi arbetar också med att lyfta av byråkrati och med ett samarbete med arbetsmarknadens parter.

Anf. 39 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är en bra början att vi delar problembeskrivningen, men det räcker inte riktigt så långt.

Jag undrar lite *hur* det ska gå till. Ministern säger att samarbetet ska förbättras mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen. Jag reser runt just nu och ser att detta är ett jättestort problem. Kommunerna vill ofta göra mycket mer än vad de får göra. Här måste det gå snabbt. Det kommer nu någonstans mellan 1 000 och 2 000 personer i veckan. De lotsas rakt in i ett trasigt system. De blir fast där, och de tappar sina drivkrafter. Det finns undersökningar som säger att efter tre månader börjar man bli passiv. Vi kan inte tillåta detta. Det måste gå mycket snabbare.

Det är fint att ge mer resurser. Men vad ska resurserna gå till? Att bara kasta in mer pengar i ett trasigt system utan att på något vis rätta till det är inte bra. Du talar om mer individualisering, men hur? Det räcker inte längre med klyschor och tomma ord. Det är alldeles för sent för det, och alldeles för bråttom.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror inte att Johanna Jönsson lyssnade om hon kallar det jag sa för klyschor. Vi arbetar kortsiktigt med att göra de förändringar som går att göra med nuvarande lagstiftning, det vill säga nuvarande etableringsreform som riksdagen har beslutat om. Den styr ganska detaljerat hur man ska arbeta med nyanlända – tyvärr på ett icke-individuellt utformat och alltför stelbent sätt.

Det vi kan göra inom nuvarande lagstiftning är att lätta på de regler som styrs av förordningar. Vi kan se till att handläggarna får mer tid för att arbeta med de nyanlända. Vi kan ge tillgång till fler insatser, till exempel utbildning och validering.

Det som därutöver krävs är en förändrad lagstiftning. Etableringsreformen behöver göras om i avgörande delar. Till exempel när det gäller samarbetet med kommunerna måste man lagstiftningsmässigt öppna så att det antingen blir möjligt för Arbetsförmedlingen att upphandla sociala tjänster från kommunerna eller flytta över ansvaret för sociala insatser till kommunerna från Arbetsförmedlingen. Det är inte lämpligt att det ligger där det ligger i dag utan möjligheten att samarbeta med den aktör som är bäst på att stå för sociala insatser.

Försvarsmaktens resursbehov

Anf. 41 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till finansministern. Försvarsmakten har under en lång tid levt med ekonomiska problem och utmaningar. De senaste årens och årets omvärldshändelser har helt säkert skakat oss alla i grunden. Det gäller Georgien och Ukraina, för att nämna några exempel. Den förra borgerliga regeringen och den så kallade Genomförandegruppen strök bland annat ett stort antal materielprojekt, vilket innebär att man sköt problemen på framtiden. Det är kostnader som visar sig tydligt nu.

Den förra regeringen drev dessutom igenom slopandet av värmplikten med endast tre rösters övervikt till förmån för ett mycket dyrare yrkesförsvar.

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till finansministern om hur hon ser på Försvarsmaktens framtida kortsiktiga och långsiktiga resursbehov i skenet av det som har hänt i omvärlden och givet ekonomiska förutsättningar.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag är en varm anhängare av ett starkt svenskt försvar. Om man är en liten nation som vill vara en stark röst i världen och också kunna vara oberoende är det viktigt att man har förmåga att försvara sig själv. Därför tycker jag att det är viktigt att vi har ett väl fungerande och starkt svenskt försvar, inte minst mot bakgrund av vår omvärld. Där ser vi nu en ökad militär aktivitet i Östersjöområdet, och vi har sett kränkningar av det svenska territoriet. Därför är det oerhört viktigt att vi förmår att också prioritera försvaret.

Därför är regeringen beredd att öka de ekonomiska resurserna till försvaret väsentligt under de kommande åren för att vi ska kunna stå upp för vår territoriella integritet.

Anf. 43 PETER JEPPSSON (S):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Jag har precis nyss kunnat läsa det som har gått ut i medierna. Det är mycket glädjande med de siffror som anges där, och jag tycker att det är glädjande att ministern och regeringen ser allvaret i frågan och tar tag i det historiska arv som Försvarsmakten har fått känna av under en längre tid.

Som ledamot av försvarsutskottet och försvarspolitikern i allmänhet och som tjänstledig sjöofficer i synnerhet känner jag personligen att vi i och med det som har kommit ut nu under eftermiddagen är på rätt väg i rätt riktning. Det blir rätt förutsättningar för Försvarsmaktens verksamhet.

Det finns en hel del grynor och skär på vägen, och det gäller att navigera och manövrera på ett klokt sätt under färden. Om vi kan göra det kommer också förutsättningarna och lyftet att bli bra med ökad förmåga. Vi får en försvarsmakt värd namnet.

Herr talman! Jag vill egentligen tacka finansministern för svaret. Det har som sagt kommit ut nu under eftermiddagen vad satsningarna innebär. Det vill jag tacka för.

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag är glad för det besked som regeringen har kunnat lämna i dag. Det kom ökade resurser till försvaret i och med Försvarsberedningen för snart ett år sedan. Sedan rådde bred enighet i riksdagen om att det behövdes ytterligare resurser, som kom i samband med höstens budget.

Det är uppenbart att säkerhetsläget har försämrats ytterligare under den senaste tiden, och då är det också uppenbart att det behövs ytterligare resurser till det svenska försvaret.

Nätbaserade utbildningar

Anf. 45 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till ministern för högre utbildning och forskning. Det gäller möjligheten till livslångt lärande.

I en tid då allt fler talar om behovet av fort- och vidareutbildning är nätbaserade distansutbildningar en mycket uppskattad utbildningsform. Ny teknik har öppnat för nya möjligheter. Samtidigt som flera länder till och med inför programmering i grundskolan säger regeringen nej till att ens utreda hur lärosäten kan samverka bättre runt nätbaserad utbildning.

Likaså säger man nej till att utreda hur utbildning genom så kallad MOOC, Massive Open Online Course, ska kunna ges på ett sätt som likställer den ekonomiskt och juridiskt med högskoleutbildningar.

Jag tycker att detta är förvånansvärt. Det är bakåträlvande, och det är omodernt.

Alliansregeringen tillsatte en utredning om det här, men den väljer nuvarande regering alltså att banta. Just dessa frågor plockas bort.

Frågan till ministern är: Varför väljer regeringen att vara så njugg i attityden till nätbaserad utbildning?

Anf. 46 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Betty Malmberg för frågan. Det är mycket riktigt att vi får banta de utredningar som vi nu gör på grund av den budget som de borgerliga med stöd av Sverigedemokraterna röstade igenom. Där minskade man anslagen för att just kunna göra ordentliga utredningar.

När det gäller denna fråga delar jag helt Betty Malmbergs bild. Detta är alldeles för viktigt för att kunna göras på ett skyndsamt sätt. Regeringen får helt enkelt återkomma i frågan när vi har en budget för det.

Anf. 47 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Tack för svaret, även om jag är oerhört förvånad över den omoderna syn som nuvarande regering visar upp. Man har till och med en framtidsminister, men i detta läge ser man inte distansutbildning som en möjlighet. Det beklagar jag.

Man skyller på en budgetsituation. Vad jag förstår handlar det om tre månader som man förkortar utredningsuppdraget med. Jag har svårt att se att det skulle vara skäl till detta.

Saken är den att flera MOOC redan är igång. Vi har Uppsala universitet som är på gång, Karolinska Institutet som ger den här typen av kurser och vi har KTH och Chalmers som också gör det.

Därför måste vi fråga: Hur ska vi garantera rättssäkerheten och den ekonomiska möjligheten så att dessa utbildningar kan likställas? Det är en rättssäkerhetsfråga såväl för lärosäten som för studenter.

Anf. 48 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att tre månader låter som en ganska kort tid för det oerhört viktiga arbete som behöver göras. Därför står jag fast vid att om vi ska göra det på ett seriöst och ordentligt sätt måste vi återkomma i frågan när vi har resurser för att utreda det ordentligt.

Vårdskador

Anf. 49 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Jag vänder mig till statsrådet Wikström.

Vårdskador i slutenvården är en ganska stor kostnad. Det kostar 1 ½ miljon extra vård dagar, och detta kostar 11 ½ miljard per år. Det är ganska mycket pengar det handlar om. Det handlar specifikt om att sjukhusen är smutsiga och att det sprids bakterier. Det är 40 procent av skadorna.

I en artikel i DN kan man läsa att endast sju av landets 53 största sjukhus följer vårdens riktlinjer när det gäller städning. Oftast använder man sig av modellen att den billigaste städningen vinner. Det konceptet blir väldigt dyrt, verkar det som. De multiresistenta bakterierna trivs ganska bra i en sådan miljö. Riktlinjerna från Socialstyrelsen om smittskydd som finns verkar inte direkt hjälpa.

Min fråga till statsrådet är: Tänker statsrådet ta några initiativ på nationell nivå för att minska antalet vårdskador?

Anf. 50 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack så mycket, Karin Rågsjö, för att du tar upp den här frågan i kammaren!

Precis som anförts är vårdskador en stor utmaning för den svenska vården. Visserligen vet vi av de undersökningar som inte minst Sveriges

Kommuner och Landsting har gjort att det har förbättrats under senare år när det gäller att följa hygienrutiner i den svenska vården, men likväl är det fortfarande ett stort problem.

Det är väldigt viktigt att inse att det är en grundläggande faktor för att den svenska vården ska fungera att följa hygienrutinerna och sköta städningen på rätt sätt. Det är inte någonting som man kan kompromissa med.

Vi vet också att trots att det i en del landsting inte följs i tillräckligt stor utsträckning finns det andra, till exempel Landstinget Västmanland, där man genom ett innovativt arbetssätt har lyckats komma till rätta med en del av dessa vårdskador. Det tycker jag är positivt.

Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Detta är dock en ganska dyr affär. Det kostar 11 ½ miljard per år. När jag kontaktade Inspektionen för vård och omsorg, IVO, som just bedriver tillsyn av vård och omsorg, svarade de när jag frågade dem om vad de gör inom tillsyn vad gäller städning: IVO har inte gjort någon särskild tillsynsinsats rörande städning på landets sjukhus och har därav inte sammanställt någon rapport i frågan. Den övergripande nationella riskanalys som har genomförts som underlag för planering av IVO:s egen-initierade tillsyn 2015 indikerade inte att detta skulle vara ett större problem. Det är ett något udda svar, anser jag.

Vilket initiativ avser statsrådet att ta för att få en skärpt tillsyn som är lite mer hands-on?

Anf. 52 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Just när det gäller IVO:s egen tillsynsverksamhet vet vi att den inte har kunnat bedrivas i tillräckligt stor omfattning eftersom IVO också hanterar klagomål inom den svenska vården.

Jag mottog för några veckor sedan ett betänkande från Klagomålsutredningen som handlade just om hur man med nya rutiner och nytt arbetssätt skulle kunna förbättra klagomålshanteringen inom den svenska sjukvården och dessutom frigöra tid och resurser på IVO för att de inte minst skulle kunna ha en egen tillsynsverksamhet i större omfattning än dag.

Det är ett exempel på hur man, precis som Karin Rågsjö tar upp, skulle kunna jobba för att komma till rätta med problemet att de hygienrutiner som finns uppställda för den svenska vården inte följs i tillräckligt stor utsträckning. Jag delar helt uppfattningen att det är en stor utmaning för vården i allmänhet och i synnerhet för det viktiga arbetet mot antibiotikaresistens.

Finansiering av särläkemedel

Anf. 53 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Min fråga riktas till statsrådet Gabriel Wikström. Den handlar om finansieringen av så kallade särläkemedel. Det är läkemedel

som används vid behandling av människor med sällsynta diagnoser. De är få, men behandlingarna är dyra och påverkar enskilda klinikers och landstings läkemedelsbudgetar på ett sådant sätt att andra patienter riskerar att drabbas och att man inte har råd med sina läkemedel. Detta är en fråga vi har diskuterat länge. Frågan är: Kan vi lägga över betalningsansvaret på nationell nivå i stället?

Anf. 54 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Precis som Barbro Westerholm påpekar är läkemedel en strategisk fråga för den svenska hälso- och sjukvården. I ett större perspektiv handlar det om att vi behöver ha en läkemedelsstrategi värd namnet. Det är någonting som regeringen har ambitionen att ta fram under året.

Men det gäller också att man kan se läkemedel ur olika perspektiv. Kan vi inte möta den problematik som finns med läkemedel i stort med mer effektiva läkemedel som samtidigt blir väldigt dyra och riskerar att ta resurser i anspråk från övriga hälso- och sjukvården kommer vi att ha stora problem i framtiden.

Jag är inte här i dag beredd att säga exakt hur vi ska hantera sär läkemedlen. Men att det är en viktig komponent i diskussionen om hur vi ska se på hela läkemedelsfrågan råder det ingen tvekan om. Jag hoppas att jag snart ska kunna återkomma till inte minst Barbro Westerholm i den här frågan.

Anf. 55 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Det finns pengar i systemet. Sär läkemedlen kostar bara en liten del på läkemedelsnotan men drabbar enskilda kliniker hårt och också enskilda patienter. De med sällsynta diagnoser som behandlas känner naturligtvis inuti sig: Tar jag resurser från någon annan? Sedan finns det andra patienter som säger: Ja, men jag då?

Vi vet i vilken utsträckning läkemedel felanvänds. Det är siffror på 15–20 miljarder om året. Kunde vi klara den felanvändningen och ta pengar därifrån till de sällsynta sjukdomarna och sär läkemedlen vore det en vinn-vinn-situation.

Anf. 56 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Den viktigaste principen i den svenska hälso- och sjukvården är att vård ska ges efter behov. Det är precis som Barbro Westerholm säger. Finns det en situation där enskilda patienter kan känna att de ligger vården och samhället till last på grund av sin sjukdom och sitt vårdbehov är detta naturligtvis inte acceptabelt.

Precis som Barbro Westerholm är inne på är det en fråga som handlar inte bara om sär läkemedel som sådana utan också om hur vi löser hela läkemedelsfrågan och inte minst den överanvändning av läkemedel som kan ske i andra delar. Jag tror som Barbro Westerholm att om man har ett helhetsperspektiv går det att frigöra resurser som skulle kunna bidra till att lösa den problematik som Barbro Westerholm tar upp.

Jag kan inte här i kammaren i dag säga exakt vilken lösning som krävs. Men det är helt uppenbart att vi behöver hantera frågan.

Åtgärder för nyanländas inträde på arbetsmarknaden

Anf. 57 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson.

I Sverige har nyanlända akademiker och yrkesmänniskor svårt att få ett arbete som motsvarar deras utbildningsnivå och kompetens. Det har identifierats flera anledningar till detta, alltifrån diskriminering till språkrav och svårighet att tolka nyanländas utländska examina.

Arbetslösheten bland utrikes födda akademiker och yrkesmänniskor är hög, särskilt bland dem som är födda utanför Europas gränser.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Hur tänker regeringen tillvarata nyanländas kompetens, och vilka strategier ska man använda sig av för att underlätta för den här gruppen att komma in på arbetsmarknaden?

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga som Marco Venegas tar upp. Vi har i dag ett oerhört slöseri med människors kompetens. Många som kommer till Sverige har med sig värdefull yrkeserfarenhet och utbildning som inte utnyttjas på ett adekvat sätt på svensk arbetsmarknad.

Det här är en oerhört prioriterad fråga för regeringen. Mina två kolleger Gabriel Wikström och Helene Hellmark Knutsson gör insatser inom sina områden för snabbare bedömning och validering av betyg, även till legitimerade yrken inom sjukvården.

Inom arbetsmarknadspolitiken arbetar vi med att kunna ge ökade individuella insatser för varje person, så att inte alla bedöms likadant. Alla ska till exempel inte ha samma typ av lots, utan man ska kunna få de insatser som krävs. Utöver det arbetar jag nu tillsammans med parterna, som jag bjuder in till samtal. Jag kommer att träffa alla viktiga parter före påsk och erbjuda dem ett samarbete när det gäller så kallade snabbspår, där vi lägger över en del av ansvaret på parterna för etablering av personer med yrkeskompetens i bristyrken.

Anf. 59 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag ser fram emot det och hoppas att resultatet blir optimalt, så att nyanlända akademiker och yrkesmänniskor får möjlighet att starta sina liv i det nya landet på bästa sätt.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är också regeringens ambition att det ska gå till på det sättet, så att människor snabbt kan komma i arbete och utnyttja sin kompetens på rätt sätt. Jag är väldigt glad att arbetsmarknadens parter branschvis har visat ett stort intresse för att vara delaktiga i detta, både från

arbetsgivarsidan och från de fackliga parterna. Det handlar om att ta emot sina kommande och blivande kolleger på ett bra sätt och lotsa in dem i det svenska arbetslivet. För arbetsgivarna gäller det att kunna få tag i viktig kompetens där det råder brist i dag på svensk arbetsmarknad.

Herr talman! Den arbetskraftsundersökning som kom i dag från Statistiska centralbyrån visar att antalet nya jobb blivit 82 000 fler sedan februari förra året. Av dem har 70 000 gått till personer med utrikisk bakgrund, vilket jag ser som framgångsrikt.

Avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer

Anf. 61 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till finansministern. Den gäller det förslag som gick ut i februari om att slopa avdragsrätten för gåvor till ideella ändamål. Det här är en reform som infördes av alliansregeringen 2012 och som i många avseenden varit en succé, både vad gäller hur mycket pengar som givits genom avdragsrätten och med tanke på det faktum att många välgörenhetsorganisationer vittnar om att donationerna ökat under den här perioden.

Jag skulle helt enkelt vilja fråga regeringen hur man resonerar när man föreslår att höja skatten för människor som ger till välgörande ändamål.

Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Ideella organisationer och välgörenhetsorganisationer i Sverige gör ett fantastiskt arbete och väldigt viktiga insatser. Dels handlar det om att människor skänker pengar, dels görs det i de här organisationerna väldigt mycket ideellt arbete som är värdefullt och bidrar till utvecklingen i Sverige vad gäller att stödja till exempel forskning men också socialt arbete och annat.

En annan fråga är hur vi använder och fördelar våra gemensamma resurser. Den här reformen har inneburit att vi fördelar våra gemensamma resurser så att de organisationer som har fått mycket pengar dessutom ska få mer pengar av det offentliga. Vi fördelar våra resurser utifrån vart människor skänker sina pengar. Det blir nästan som en omvänd Robin Hood-politik. Vi tycker att det finns bättre sätt att fördela våra gemensamma resurser på än att det ska styras utifrån hur enskilda personer skänker pengar.

Anf. 63 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Jag har hört tidigare att regeringen värdesätter det ideella arbetet och ser det civila samhället som en viktig del av det svenska samhället. Men jag måste ändå ifrågasätta att man vill driva igenom den här typen av förslag, inte minst med tanke på de motiveringar som framförts. I den budgetproposition som lades fram i höstas, där det här förslaget fanns med, skrev regeringen: "En avdragsrätt för gåvor ... ökar den ideella sektorns verksamhetens beroende av enskilda personers förmåga och vilja att bidra." Då blir min fråga: Vad är det civila samhället egentligen, enligt regeringen, om inte enskilda människors vilja att lägga ned engagemang, tid och pengar för att bidra till ett bättre samhälle?

Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Aron Modigs uppfattning om att det inte var någon lyckad formulering. Vi vet att ideella organisationer och välgörenhetsorganisationer är helt beroende av människors ideella engagemang och arbete men också av de gåvor som enskilda individer ger.

Det finns mycket generositet i Sverige, och det är många människor som bidrar till ideella organisationer och välgörenhetsorganisationer, vilket är oerhört positivt. Jag är säker på att den givmildheten kommer att fortsätta även när man inte får ett skatteavdrag. Jag är övertygad om att den givmildheten inte är beroende av skatteavdrag. Skatteavdraget handlar om hur vi använder våra gemensamma resurser. Jag tycker att det är bättre att politiska församlingar bestämmer hur vi ska allokera våra gemensamma resurser än att de gemensamma resurserna ska allokeras utifrån hur enskilda individer väljer att skänka bort sina pengar.

Skillnader i skolors villkor i olika kommuner

Anf. 65 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Aida Hadzialic. Det finns som bekant 290 kommuner i Sverige. Några har lyckats bra, några mindre bra. Det finns mycket statistik på detta. Statistiken visar exempelvis att alliansstyrda kommuner ger något högre lärarlöner än socialdemokratiskt styrda kommuner. Det finns två stora kommuner i landet som utmärker sig, tyvärr på ett väldigt negativt sätt. Det är de socialdemokratiskt styrda

kommunerna Göteborg och Malmö. Min fråga är hur statsrådet avser att ta sina partikolleger i örat.

Anf. 66 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag tackar Michael Svensson för frågan. Precis som du pekar på råder det stor ojämlikhet i vårt land. Det råder en segregation som dessvärre befästes och blev ännu större under den tid då de borgerliga partierna regerade Sverige.

Du pekar på Malmö och Göteborg som kommuner som haft det svårt bland annat på skolsidan. Jag vill säga att de gör mycket gott arbete. Men de har också socioekonomiska utmaningar, framför allt för att de ofta tar ett större ansvar för nyanlända, till skillnad från de flesta borgerliga och moderata kommuner.

Regeringens ambition är att öka jämlikheten, framför allt genom att tillföra en bättre socioekonomisk resurstilldelning.

Anf. 67 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Om nu inte den så kallade samarbetsregeringen lär ta de här kommunerna och sina partikolleger i örat undrar jag om statsrådet har för avsikt att ge Skolverket och framför allt Skolinspektionen starkare muskler att ingripa mot dåligt skötta skolor.

Anf. 68 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag ämnar inte ta mina partikolleger i örat på något vis. Vad den här regeringen ämnar göra är att se till att vi får en mer jämlik skola genom att tillföra resurser till de områden där det finns stor segregation och socioekonomiska utmaningar, genom att investera i lärarna och se till att lärarlönerna höjs, genom att låta professionen vara profession och genom att ta bort en del av arbetsbördan. På det viset kommer vi att se till att varje unge blir sedd utifrån de enskilda förutsättningarna. Vi kommer att få ökad jämlikhet och bättre likvärdighet runt om i landet. Det kommer att stärka den svenska skolan.

Etableringslotsarna

Anf. 69 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson. Den rör ett problem som den nuvarande regeringen fått ärva av den gamla regeringen, nämligen etableringslotsarna.

Vi har tidigare sett hur Riksrevisionen sågat verksamheten jäms med fotknölarna. Nu kan vi läsa tidningsuppgifter om att Arbetsförmedlingen med omedelbar verkan sagt upp alla etableringslotsar, men också att det förekommit bedrägerier, mutor, utpressning, försäljning av folkbokföringsadresser och rena hot. Det ska även finnas misstankar om att det skett rekrytering till IS.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är hur hon kommer att verka för att den granskning som nu måste ske av denna verksamhet och som

måste vara transparent ska vara just öppen och transparent för medierna, politikerna och allmänheten.

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Precis som Sven-Olof Sällström påpekar är verksamheten med etableringslotsar nogra granskad, bland annat av Riksrevisionen, som mycket riktigt har sågat detta jäms med fotknölarna. Det är ett av skälen till att regeringen vill ändra systemet. Det fungerar inte som det är i dag. Själva systemet med etableringslotsar har inbjudit till dålig kvalitet, fusk och missutnyttjande av gemensamma resurser.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen att vi ville göra om systemet och ta bort systemet med etableringslotsar i dess nuvarande form och i stället möjliggöra för duktiga etableringslotsföretag att sälja sina tjänster på ett annat sätt till Arbetsförmedlingen, så att det kan fördelas efter behov till de nyanlända som bedöms kunna bli hjälpta av denna insats. Men nu har Arbetsförmedlingen utifrån akuta problem agerat själv.

Anf. 71 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Tack för svaret! Men min fråga gällde öppenheten kring den granskning som nu måste ske i efterhand. Nu har det nämligen tillkommit ytterligare allvarliga anklagelser. Jag har nåtts av beskedet både från medier och från Arbetsförmedlingen att det är lite grann locket på även när det gäller polisens granskning i fråga om misstankarna som är riktade mot IS.

Jag har också nåtts av misstankar om att pengar har gått via vissa lotsföretag till att finansiera terrorverksamhet i IS.

Mina följdfrågor är därför: Är det här uppgifter som också arbetsmarknadsministern har nåtts av? Hur ser hon på sådana misstankar? På vilket sätt är hon beredd att verka för en total öppenhet och en transparent genomlysning av den verksamhet som uppenbarligen har varit fruktansvärt dålig?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är självklart att det måste finnas en öppenhet om de missförhållanden som råder och som dessvärre har rått inom den här verksamheten. Däremot kan jag inte uttala mig om polisens insatser och insyn i polisens utredningar. Det är en helt annan fråga, och den ligger utanför mitt ansvarsområde.

När det gäller vad som kommer att ske med ett system med etableringslotsar har regeringen för avsikt att återkomma till riksdagen med förslag om en ändring av lagstiftningen. Arbetsförmedlingen har agerat utifrån ett akut läge. Arbetsförmedlingens ledning har bedömt att man inte kan ta ansvar för verksamheten så som den fungerar i dag. Och regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen med förändringar också i lagstiftningen.

Antagningen till högre utbildning

Anf. 73 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till forskningsminister Helene Hellmark Knutsson.

Utbildning är som bekant något ytterst centralt. Vi vill att så många som möjligt ska få del av detta. Det är också en viktig konkurrensfördel. Men om alla ska känna att det är på riktigt och möjligt räcker det inte med studiestödssystem och att vi har högskolor i hela landet och många platser. Det gäller också att fundera över: Hur ser antagningen ut till högre utbildning? Jag tänker på både män och kvinnor. Jag tänker på studieovana hemmiljöer och så vidare.

Jag känner till att regeringen i dag har givit ett uppdrag till UHR, Universitets- och högskolerådet, och undrar om statsrådet skulle kunna beskriva lite grann vad det uppdraget innebär och vad förhoppningen är att det ska kunna leda till.

Anf. 74 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Lena Hallengren, för frågan! Det här är någonting som regeringen verkligen brinner för – hur vi ska kunna stärka Sverige som kunskapsnation. En av sakerna handlar just om att ge fler möjlighet att läsa vidare i högre utbildning.

Vi bygger, mycket riktigt, nu ut med fler platser. Det har stått stilla under de senaste tio åren. Under de tio åren har inte heller den så kallade sociala snedrekryteringen förändrats, inte heller de studieval som man gör på grund av sitt kön. Förändringsarbetet har i stort sett stått stilla. Därför är jag väldigt glad över att vi nu kan ge uppdraget till UHR, Universitets- och högskolerådet, att kartlägga hur det ser ut med den sociala snedrekryteringen. Det handlar om vad våra lärosäten gör, men man ska också kunna komma med förslag och en kunskapsbank när det gäller hur man ska kunna jobba för att bredda rekryteringen.

Anf. 75 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag tror att många lärosäten ser fram emot detta och att de har längtat efter att ha ett uppdrag som är vidare och som påverkar samhället i större utsträckning än "enbart" erbjudandet om själva utbildningen.

Den breddade rekryteringen är en del. När man väl har kommit in i utbildningen gäller det också att man får goda förutsättningar att klara av att avsluta med en examen i någon form. Är det någonting som finns med här, eller vad är statsrådets och regeringens avsikter när det gäller detta?

Anf. 76 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Det är helt riktigt, som Lena Hallengren säger, att det handlar om en breddad rekrytering men också om det som vi kallar för ett breddat deltagande. Det handlar alltså om att också se till att de klarar av att genomföra hela utbildningen.

Ett arbete ska naturligtvis göras av våra lärosäten, våra högskolor och universitet, för att vi ska nå det här målet. Det kommer också att vara berikande för utbildningen som sådan. Det kommer att höja kvaliteten i högre utbildning att det är fler grupper som är representerade. Kan vi dessutom komma åt den sneda könsfördelningen och de könsbundna studievalen kommer det att vara ytterligare berikande.

Jag vill i de här sammanhangen också passa på att säga hur otroligt viktigt det som Aida Hadzialic sa i sitt tidigare anförande är, att vi måste stärka hela utbildningssystemet. Tyvärr har man blivit alltmer beroende av sina föräldrars utbildningsbakgrund när det gäller hur man lyckas i skolan. Det är också det som är bakgrunden till hur man sedan väljer högre utbildning.

Amorteringskraven på bolån

Anf. 77 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Finansinspektionen presenterade i går ett förslag på hur de nya amorteringskraven på bolån kommer att se ut. För ett lån på ca 2 miljoner handlar det om drygt 3 000 kronor extra i månaden utöver de vanliga räntekostnaderna.

Förslaget innebär att det kommer att bli mycket svårare för ungdomar att köpa en egen bostad. Det gäller inte bara ungdomar. Stora grupper kommer inte att ha några andra möjligheter förutom hyresbostäder, som är det dyraste alternativet på bostadsmarknaden.

Min fråga till finansministern är: Vad kommer regeringen att göra för att förebygga inlåsnings effekter på bostadsmarknaden?

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket för frågan! Det råder stora obalanser på den svenska bostadsmarknaden. Det beror i huvudsak på en del av de reformer som den tidigare regeringen gjorde. Bland annat avskaffade man fastighetsskatten utan att göra någonting åt ränteavdragen, vilket har bidragit till att blåsa upp huspriserna. Det har gjort det svårare för ungdomar att ta sig in på bostadsmarknaden.

Men det handlar också om att vi under en lång tid har byggt för få bostäder. Jämfört med många andra länder ligger vi lågt vad gäller bostadsbyggande som andel av bnp. Det finns alltså ett stort eftersatt behov av bostäder. Det viktigaste regeringen kan göra i det läget är att se till att det börjar byggas mer bostäder. Om det råder brist på bostäder finns det en sak som man ska göra. Det är att bygga. Här behöver regeringen vidta ytterligare åtgärder och naturligtvis samverka med kommuner, för det är de facto i kommuner som bostäderna byggs.

Anf. 79 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret! Jag tycker att det är lite ohederligt att skylla på den förra regeringen och utpeka avskaffandet av

fastighetsskatten som en bov i dramat. Det är tvärtom. Avskaffandet var en rättvisereform som framför allt gynnade pensionärer.

När det gäller byggandet av nya bostäder håller jag med finansministern. Det är viktigt att få fart på byggandet. Jag är väldigt beklämd över att den nuvarande regeringen inte har någon lösning på den frågan och inte har kommit med några förslag som kan underlätta detta byggande.

När det gäller Finansinspektionens åtgärd är jag orolig för att Finansinspektionen har utgått från den situation som råder i Stockholm, att man har utgått från just Stockholmsperspektivet. Är det rimligt att ungdomar i Skåne ska betala priset?

Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det går inte att komma ifrån faktum. När man avskaffade fastighetsskatten utan att samtidigt göra någonting åt ränteavdragen steg huspriserna kraftigt. Det var väldigt bra för dem som ägde ett hus vid det tillfället. Det var naturligtvis också bra för de pensionärer som hade låga pensioner och stora hus. Det gjorde det möjligt för dem att bo kvar; det var svårare tidigare. På så sätt var det en bra och välkommen reform.

Att huspriserna blev högre på grund av den här reformen var bra för dem som bodde i husen då, men det gör det svårare för nya generationer att ta sig in på bostadsmarknaden. Det är ett resultat av den politiken. Det gör att det är många ungdomar som i dag har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden.

Vad gäller Finansinspektionens förslag om amorteringskrav är det någonting som kommer att gå ut på remiss. Den typen av synpunkter, frågetecken och tankar som Borian Åberg lyfter fram är jag övertygad om kommer att komma upp i den remissrundan.

Internationella idrottsevenemang i Sverige

Anf. 81 ANDERS AHLGREN (C):

Herr talman! Jag skulle vilja rikta min fråga till idrottsminister Gabriel Wikström.

Skid-VM i Falun, ett väldigt framgångsrikt arrangemang för Sverige, har precis avslutats. Nio medaljer är ett rekord för våra duktiga svenska skidåkare. 280 000 besökte tävlingarna, och 70 000 besökte ceremonierna på kvällen. Det var alltså 320 000 besökare under tolv tävlingsdagar, och tv-sändningarna kunde ses av 500 miljoner tv-tittare runt om i världen.

Idrottsministern besökte VM samma dag som Johan Olsson tog sin guldmedalj. Dagen därpå läste jag i tidningen att idrottsministern uttalade sig för att "Sverige ska jobba hårdare för att få stora idrottsarrangemang".

Jag skulle vilja be statsrådet utveckla dessa intressanta tankar.

Anf. 82 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Anders Ahlgren, för frågan!

Precis som Anders Ahlgren tar upp i sin fråga var VM i Falun ett oerhört lyckat arrangemang. Det visar inte minst att Sverige är en duktig värdnation. Vi har kunnat husera stora idrottsevenemang tidigare. Vi har gjort det med stor framgång, och jag tror att vi kommer att kunna göra det i framtiden också.

För att det ska hända tror jag att det är helt avgörande att relevanta aktörer kan samarbeta med politiken på ett bra sätt. Ett första steg för att uppnå målet att Sverige ska kunna ansöka om att husera fler internationella idrottsevenemang är det möte som jag hade tillsammans med näringsminister Mikael Damberg och representanter för idrottsrörelsen och inte minst besöksnäringen just under VM i Falun.

De har tagit fram en strategi, och vår ingång var frågan om hur staten kan hjälpa till i detta viktiga arbete.

Anf. 83 ANDERS AHLGREN (C):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! På många platser i Sverige är man intresserad av att jobba fram stora evenemang. Ambitionen grusas dock av att man tycker att riskerna är för stora.

Även om skid-VM blev en framgång såväl sportsligt som publikt bygger det på att Falu kommun investerade 250 miljoner kronor i anläggningen för att modernisera den. Utan detta hade det inte blivit något skid-VM över huvud taget.

Utöver detta genomfördes evenemanget med en budget på ungefär 300 miljoner kronor. Av dem utgör 75 miljoner kronor, det vill säga 25 procent, biljettintäkter. Resterande drygt 200 miljoner kronor finansieras med externa pengar.

Då är min fråga: Tycker idrottsministern att det är rimligt att enskilda föreningar och kommuner tar ett så stort ansvar för ett internationellt arrangemang som ska förläggas till vårt land, eller ser statsrådet andra lösningar för framtiden?

Anf. 84 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag kan mycket väl tänka mig att det finns rimligare sätt att dela risken för sådana stora evenemang. Men för att komma fram till vilka de lösningarna i så fall ska vara vill jag gärna i första hand invänta det underlag som den här gruppen, som nu har jobbat fram en strategi mellan besöksnäringen och idrottsrörelsen för stora evenemang, arbetar fram.

I deras arbete ingår också ett uppdrag att titta på hur man kan ta fram relevanta samhällsekonomiska modeller för att se hur de här idrottsevenemangen kan generera intäkter och vilka aktörer som i så fall får dessa intäkter och eventuellt ska vara med och dela en risk.

Jag tror att det blir ett väldigt bra underlag för regeringens fortsatta arbete att se på vilka sätt vi kan stötta inte minst idrottsrörelsen i att söka och anordna den här typen av stora arrangemang.

Tack än en gång för frågan!

Åtgärder vid uppsägningar inom industrin

Anf. 85 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Min fråga går till Ylva Johansson.

I dagarna har flera stora varsel lagts. Tusentals personer är nu väldigt oroliga över vad som kommer att hända. I går kom ett stort varsel på Ericsson, där 2 200 personer i Sverige riskerar att bli uppsagda. I Borås handlar det om ca 200 personer på Ericsson, och det är ännu fler i andra kommuner.

Jag har för avsikt att så fort som möjligt besöka arbetsplatsen och fackklubben i Borås. Inför det mötet vill jag gärna ha med något från arbetsmarknadsministern. Vad avser regeringen att göra för att hjälpa dem som eventuellt kommer att drabbas av uppsägning?

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack, Ann-Christin Ahlberg, för frågan! Det är lätt att föreställa sig hur det är att som anställd få besked om stora varsel. Man blir rädd för sin egen och kollegernas situation och i vissa fall också för hur orten eller kommunen kommer att drabbas.

Nu vet vi ju inte hur många som kommer att bli uppsagda; det är varsel som är lagda. Men det är naturligtvis ändå en väldigt otäck situation för dem som är varslade.

Svaret på frågan är att regeringen följer detta mycket noga. Vi har tillsatt en särskild statssekreterargrupp för att samordna insatser som kan bli aktuella med anledning av varslen. Jag har nära kontakt med Arbetsförmedlingen som har en särskild beredskap när det gäller att kunna sätta in extra resurser i samband med större varsel, och jag tror att många av dem som nu kan bli berörda av uppsägning omfattas av omställningsavtal och omställningsorganisationernas arbete.

Anf. 87 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Tack för svaret! Vi vet, precis som ministern sa, att oron för var och en blir väldigt stor vid sådana här varsel. Många undrar självklart vad som händer om man blir arbetslös och inte får ett jobb direkt. Den oron kan jag förstå, för det handlar faktiskt om försörjningen.

Den tidigare alliansregeringen har kraftigt försämrat a-kassan så att väldigt många inte längre har ett gott skydd vid arbetslöshet. I den rödgröna budgeten fanns förslag om att förbättra a-kassan, men den budgeten röstades tyvärr ned av allianspartierna och Sverigedemokraterna.

Kommer regeringen att lägga fram nya förslag om att förbättra a-kassan, som kommer att ge ett bättre skydd mot inkomstbortfall? Finns det i så fall en tidsplan för detta?

Anf. 88 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är oerhört viktigt att vi kan ta till vara kompetensen hos de personer som nu kanske blir uppsagda och att de snabbt kan komma i arbete igen. Därför är det också viktigt att individen kan koncentrera sig

på att söka nytt jobb och matchas mot arbetsmarknaden och inte behöver vara rädd för sin egen försörjning.

Regeringen har därför för avsikt att återkomma med förslag om ett rejält höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen så att vi får en anständig försäkring som gör att den arbetslösa kan koncentrera sig på att så snabbt som möjligt komma tillbaka i ett nytt arbete.

Sverige som forskningsnation

Anf. 89 CHRISTER NYLANDER (FP):

Herr talman! Det är bra att arbetsmarknadsministern följer utvecklingen efter de varsel som har skett, men de tunga besked som vi har fått handlar också om Sveriges situation som forskningsnation.

Sony drar ned i Lund. Ericsson drar ned på en lång rad orter i Sverige och flyttar verksamhet till Asien. Astra Zeneca lämnade besked för något år sedan om att de lade ned verksamheten.

Detta visar på den tuffa globala konkurrens som finns kring företagande, forskning, nyetableringar och investeringar. Det påminner också oss själva om att vi hela tiden måste vässa vår konkurrenskraft.

Sverige satsar mycket på forskning. Alliansregeringen lade fram forskningspropositioner som ökade utgifterna på detta område. Men trots att vi satsat på ESS och MAX IV ska vi ändå komma ihåg att det är det privata som står för den stora utgiften.

Min fråga är: Vad avser statsrådet Hellmark Knutsson att göra för att Sverige ska behålla sin position som en ledande forskningsnation?

Anf. 90 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Christer Nylander, för denna väldigt viktiga fråga!

Som Christer Nylander påpekar i sin fråga är det extra aktuellt i dessa dagar att påminna sig om att inget går att ta för givet. Men det är ändå viktigt att vi inte gör kortsiktiga saker utan väldigt långsiktiga saker när det handlar om att stärka Sverige som forskningsnation och kunskapsnation.

Jag har sagt vid flera tillfällen att jag helt står bakom de satsningar som gjordes under den förra regeringen när det gäller investeringar i tung forskningsinfrastruktur – som Sci Life Lab, MAX IV och ESS – och också de ökade anslagen till forskningen.

Det är den här regeringens uppfattning att vi ska bygga vidare på dessa satsningar, fortsätta att stärka anslagen och få mer av innovation från forskningen.

Anf. 91 CHRISTER NYLANDER (FP):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det är otroligt viktigt att Sverige på lång sikt behåller positionen som en stark global aktör när det gäller forskning och utveckling. Det råder också tuff global konkurrens om dessa forskare, investeringar och var företagen ska etablera sig någonstans.

Regeringen har påbörjat ett arbete med en forskningsproposition som ska läggas på riksdagens bord om ett bra tag. Man slås av att det är tunt i de planer som finns från Utbildningsdepartementet på det området. Den propositionsförteckning som har lämnats till riksdagen är nästan helt tom på förslag om hur Sveriges position ska stärkas på forskningsområdet, på utvecklingsområdet och på innovationsområdet.

Vilket av de förslag som regeringen har aviserat ska läggas fram för riksdagen under det närmaste halvåret anser ministern vara det viktigaste för att stärka Sveriges konkurrenskraft och Sveriges ställning som forskningsnation?

Anf. 92 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Självklart innehåller budgetpropositionen både våra satsningar på fler högskoleplatser och förslag som ska stärka forskning och innovation.

Christer Nylander tar själv upp forskningspropositionen. Den kommer först 2016. Vi tänker göra ett gediget arbete, men vi aviserade redan i regeringsförklaringen några saker vi tror är viktiga. Ökade basanslag är en sådan sak. Precis som Christer Nylander sade kommer två tredjedelar från extern finansiering från framför allt företag. Av de två tredjedelarna kommer stora belopp från några få företag. Det gör att området är känsligt. Det märktes inte minst när Astra Zeneca lade ned FoU-enheten i Södertälje.

Vi behöver stärka den finansiering som finns via våra lärosäten och basanslagen, och vi måste se till att de används för nya upptäckter och ny kunskap.

Anf. 93 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Detta avslutade torsdagens frågestund. Vi tackar de deltagande statsråden och ledamöterna.

§ 7 (forts. från § 5) Arbetsrätt (forts. AU4)

Anf. 94 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

I mitt yrke som socialarbetare har jag haft mycket kontakt med ungdomar och unga vuxna, och fortfarande har jag en del kontakter i min hemstad Nyköping. I mitt yrkesliv har jag själv under många år arbetat med att möjliggöra för ungdomar att skaffa både sommarjobb och även vanliga jobb.

Herr talman! Jag blir alltid lika glad när ungdomarna som jag har haft kontakt med i min hemstad lyckas få en anställning eller gå vidare till högre studier. Men det finns bekymmer.

Halima, Lisa och Mohammed är visstidsanställda sedan några år tillbaka, och de känner sig oroliga inför framtiden. Visst är de tacksamma

över att ha ett jobb att gå till, men samtidigt saknar de tryggheten. Ovisshet om hur länge det aktuella jobbet varar skapar stress, och då blir det svårt att planera för framtiden. De är i ständig jakt efter nya jobb som ger den efterlängtnade tryggheten, enligt deras egna utsagor.

Herr talman! Det måste vara självklart för arbetsgivare att till exempel ta in vikarier, öka sin personalstyrka när det är mer att göra eller tillfälligt anlita särskild kompetens. För den enskilde kan det vara en väg in på arbetsmarknaden, och särskilt viktigt ser vi att det är för unga och människor med en annan bakgrund än den svenska. Tyvärr finns det en baksida i den här frågan i form av otrygghet, stress och svårigheter att få lån eller bostad.

Herr talman! Vi miljöpartister tycker att det är bra att möjligheten till visstidsanställning på arbetsmarknaden når grupper som har det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Visstidsanställningar där många ungdomar får sitt första jobb är viktiga. Men det får inte gå över styr.

Flexibiliteten får inte bli en tvångströja för ungdomar som Halima, Lisa och Mohammed, som inte har ett stort kontaktnät och inte heller har möjligheterna att välja och vraka mellan olika arbetstillfällen med bättre villkor.

Vi i Miljöpartiet ser en fara i att visstidsanställningar blir permanenta på grund av att vissa arbetsgivare staplar dessa ovanpå varandra. Vi i Miljöpartiet menar att det måste finnas regler mot ett sådant missbruk. Det väcker frågan om kryphål i lagen om anställningstrygghet. Jag tycker att det är nödvändigt att minska risken för långa perioder med otrygga anställningar som ger människor färre möjligheter att skaffa bostad, planera familjebildning och helt enkelt uppfylla sina drömmar.

Miljöpartiet anser att flera tidsbegränsade anställningsperioder hos samma arbetsgivare måste regleras. Det finns i dag ca 500 000 personer i Sverige som är visstidsanställda, och bland dem finns det en del som trivs bra med den anställningsformen. Andra upplever att det förekommer missbruk i systemet som i sin tur kan leda till en permanent svag och otrygg ställning på arbetsmarknaden. Miljöpartiet vill skapa en tryggare arbetsmarknad och motverka missbruket av visstidsanställningar.

Herr talman! Sverige är ett land som ofta nämns som ett gott exempel i internationella sammanhang, bland annat som fredsmäklare, i jämställdhetsfrågor, i frågor om social rättvisa och inte minst när det gäller arbetstryggheten. Därför blir man bekymrad när EU-kommissionen anser att Sverige bryter mot EU:s visstidsdirektiv. Det finns risk att Sverige ställs inför EU-domstolen för brister i införlivandet av visstidsdirektivet om inte en ändring sker av den nationella lagstiftningen på området.

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson har redan deklarerat att ett arbete har påbörjats inom Regeringskansliet med att utreda olika alternativ för hur skyddet för tidsbegränsat anställda ska kunna stärkas. Det är viktigt att påpeka att förslagen som kommer ur utredningen ska genomföras i dialog med och i samförstånd med arbetsmarknadens parter.

Herr talman! Till sist vill jag säga att det finns många Halima, Lisa och Mohammed som är visstidsanställda och känner sig oroliga inför

framtiden. Därför är det viktigt och nödvändigt att sätta igång med de förändringar som krävs så att dessa personer också kan få den arbetstrygghet som kan göra det möjligt för dem att förverkliga sina drömmar.

(Applåder)

Anf. 95 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Vi har i den här riksdagen ett parti, Sverigedemokraterna, som ofta uttrycker åsikten att vi inte tar debatten med dem. Det, herr talman, är ingen korrekt beskrivning. Vi är många som tar debatten med Sverigedemokraterna, och vi har gjort det under lång tid. Jag gör det i dag, och vi kommer att göra det också framöver.

När man blir invald i Sveriges riksdag är det nämligen viktigt att man får sin politik och sina förslag granskade, att man ställs till svars och att man bedöms. Det är också viktigt att de frågor som ställs till ett riksdagsparti blir besvarade.

Väljarna har nämligen rätt att kräva svar. Väljarna har rätt att få reda på om den motsägelsefullhet som kommer till uttryck i dagens debatt är ett uttryck för ohederlighet eller okunnighet.

Sverigedemokraterna säger sig stödja den svenska modellen men är i själva verket dess dödgrävare. Vi har i dag kunnat ta del av en ganska hård attack mot hela den svenska fackföreningsrörelsen från Sverigedemokraternas representant här i talarstolen. Man attackerar inte bara svensk fackföreningsrörelse utan hela den svenska modellen.

När det gäller att bedöma om Sverigedemokraternas agerande beror på ohederlighet eller okunnighet är det intressant, herr talman, att konstatera vad som händer i dag. Sverigedemokraternas representant inleder med att ta avstånd från sin egen reservation. Först lägger man en reservation i ett betänkande. Sedan läser man den, och då tar man avstånd från den.

Det man tydligen lyckades läsa var att man skulle ställa sig bakom det här med svenska kollektivavtal. Det är ganska betecknande att man då instinktivt ryggade tillbaka.

Det är ett antal frågor, herr talman, som jag skulle vilja ställa här i dag med adress Sverigedemokraterna.

I detta betänkande förs det bland annat en del resonemang kring Europapolitiken. Då tänker jag ställa en fråga. Jag har ställt den förr här i kammaren och aldrig fått svar. Men jag skulle vilja – och jag tror att många väljare skulle vilja – få reda på vad Sverigedemokraterna egentligen vill med sin Europapolitik.

Ska vi vara kvar i EU? Det finns en del i det här betänkandet som möjligen skulle kunna leda spåren dit. Man säger någonstans att man ska arbeta för att ändra utstationeringsdirektivet, och det kan man ju bara göra om man är kvar i organisationen.

Vår arbetsmarknadsminister gjorde i en tidigare debatt en redogörelse för hur den svenska regeringen på ett aktivt och seriöst sätt arbetar för att lösa de här frågorna. Då kom representanten från Sverigedemokraterna

upp i talarstolen och höll ett osammanhängande anförande om att det minsann inte ska bestämmas i Bryssel. Är det detta som är Sverigedemokraternas EU-politik, herr talman, då indikerar ju det att man kanske vill lämna Europasamarbetet. Det skulle vara spännande att få reda på om man vill det.

En följdfråga, herr talman: Hur, under vilka former, vill man i så fall lämna Europasamarbetet? Är det så att man har tänkt sig att vara kvar inom EES så att man får tillgång till den fria marknaden? Detta så att inte våra företag hamnar i en väldigt besvärlig situation där vi kommer att få väldigt stora varsel, stor arbetslöshet och svåra problem med svensk ekonomi.

Här kommer en fråga till Sverigedemokraternas representant: Om man väljer den vägen är man ju fortfarande bunden av utstationeringsdirektivet, men man kommer att sakna alla möjligheter att påverka det. Är det detta som är Sverigedemokraternas Europapolitik? Det skulle vara intressant att få ta del av här i dag.

Eller är det så att man inte vill vara med i vare sig EU- eller EES-samarbetet, såsom en del yttranden i den här talarstolen har gett oss anledning att tolka det? Då måste man kunna svara på det också, för det kommer att få stora konsekvenser för svenskt näringsliv och dess anställda.

De här frågorna hoppas jag att jag kan få svar på i dag, herr talman. Får jag inte det lovar jag att återkomma.

Jag vill också få reda på vad Sverigedemokraterna egentligen vill med kollektivavtalen. Man skriver bland annat i ett yttrande till utrikesutskottets utlåtande *Kommissionens arbetsprogram 2015*, som har behandlats tidigare här i kammaren, att man anser att kollektivavtal ska vara frivilligt. Det är naturligtvis en legitim ståndpunkt. För några år sedan skulle ett företag bygga om en skola i Vaxholm. Företaget hette Laval. Det företaget menade att det här med kollektivavtal ska vara frivilligt och drev den linjen. Även Sverigedemokraternas linje verkar vara att det ska vara frivilligt. Är det så man ser på svenska kollektivavtal? Vi vill ha svar på det.

Men Sverigedemokraterna är motsägelsefulla, herr talman. Den som tittar på dagens betänkande ser att man öppnar upp för att fackföreningsrörelsen ska ha visst handlingsutrymme. Där är man generös – man säger i sitt förslag att facket ska få möjlighet att genomföra stridsåtgärder mot oseriösa företag. Är det så Sverigedemokraterna ska hantera det här arbetsrättsligt tycker jag att de ska ta en diskussion med en arbetsrättsjurist och se hur det lagförslaget i så fall skulle vara utformat. Det skulle vara intressant att få svar på det i dag, herr talman.

Hur ser Sverigedemokraterna egentligen på den svenska fackföreningsrörelsen? Det är kanske onödigt att ställa den frågan. Sven-Olof Sällström svarade ju på den i sitt väldigt onyanserade och affekterade anförande, där han anklagade svensk fackföreningsrörelse för både det ena och det andra.

Men det är ändå lite intressant att läsa förslaget i dagens betänkande, för det man vill är att lagstifta om fackens självständighet. Man vill alltså

att vi här i denna kammare ska besluta om fackföreningarnas stadgar. Det förslaget, herr talman, är lite intressant. Att förstatliga fackföreningar ingår i den ideologiska tradition som Sven-Olof Sällström och hans kamrater är en del av, den fascistiska tradition som Sverigedemokraterna är en del av. Där ser vi mönstret för hur man ser på samhället. Den bruna skjortan skymtar fram under kavajen.

Men frågan kvarstår: Hur ser Sverigedemokraterna på svensk fackföreningsrörelse?

Eftersom detta är ett arbetsrättsbetänkande skulle jag också vilja veta på vilka sakliga grunder som Sverigedemokraterna kraftigt vill försämra de anställdas rättigheter genom att urholka anställningsskyddet. Vilka sakliga grunder har man? Man har i sitt betänkande ett något svepande uttalande om att man kan anta att det här skulle underlätta för företagen.

Arbetsmarknadsutskottets ledamöter var på besök hos bland annat Saco i går och diskuterade den här frågan. Jag tycker att vi fick en väldigt bra genomgång av hur det ser ut i realiteten på svensk arbetsmarknad. De beskrev hur de i djupintervjuer med företag och anställdas representanter kommer fram till att det här inte är några stora bekymmer, utan det här löser man i förhandlingar.

Men återigen, herr talman: På vilka sakliga grunder vill Sverigedemokraterna kraftigt försämra för de anställda och utdela ett hårt slag mot de anställda och deras organisationer? Väljarna har nämligen rätt att få veta, och väljarna har rätt att få svar. Är SD ohederliga och manipulativa eller bara okunniga?

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 8 Grundskolan

Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU9

Grundskolan

föredrogs.

Anf. 96 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vet inte hur ofta talmannen befinner sig i skolans värld. För oss ledamöter i utbildningsutskottet är skolbesök en ynnest och dessutom en skyldighet. Jag kan för egen del säga att det är en förmån att få möta lärare och rektorer, barn och elever i skolan. Vilken förmån det är att för en stund få vara en del av deras lärande vardag!

Högstadieläroverrådet på Paradisskolan i Nybro berättade i måndags för mig om sin skola och om hur nöjda de är med sina lärare, som verkligen ser dem, peppar dem och får dem att anstränga sig lite till. För att inte tala om det faktum att de sedan höstterminen får möta elever ända från

förskoleklass och upp till nian. Stämningen blir mer respektfull nu, som en av dem sa.

För det är ju i mötet med andra som man blir någon. Det är när andra ser vem man är, när man uppmärksammas för sina framgångar eller ges extra stöd när det behövs som man utvecklas.

Uppmärksamheten kommer förhoppningsvis från många olika håll. Från en klasskompis, en förälder, en ridlärare eller en lagkompis. Men under en stor del av dagen är barn och unga i skolan. Då är det ett måste att mötas av kunniga, kompetenta och omtänksamma lärare som ser varje elev, som kan möta var och en och som varje dag förmår att komma full av energi och kreativitet för att ta vara på den lust att lära som finns inneboende hos var och en av dem och av oss.

Genom framför allt läraren når kunskapsmålen, läroplanerna och värdegrunden eleven. Därför är lärarna så viktiga.

Herr talman! Den 3 oktober läste statsministern upp regeringsförklaringen i just denna talarstol. Han sa då bland annat:

”Regeringen kommer ... att fokusera på att höja kunskapsresultaten, öka jämlikheten i skolan och höja läraryrkets attraktivitet. Fler anställs i skolan så att lärarna får mer tid för sitt arbete och klasserna kan bli mindre i lågstadiet. En läsa skriva-räknagaranti tas fram så att insatser kan sättas in snabbt.

Barngrupperna i förskolan ska bli mindre och fritids stärkas. En nationell samling för läraryrket genomförs. Lärarnas kompetens ska höjas, deras administrativa börda ska minska och rektorerna ska stärkas i sitt pedagogiska ledarskap.

Svensk skola ska vara sammanhållen och likvärdig. Särskilda insatser ska riktas mot de skolor som har de tuffaste förutsättningarna. Skattesubventionen för dem som har råd att köpa privat läxhjälp avskaffas. Läxhjälp ska ges till alla elever, oavsett betalningsförmåga.”

Herr talman! Detta är ambitiöst och förpliktande på olika sätt. Fler anställda, mindre barngrupper, fortbildning och höjda lärarlöner kräver förstås ekonomiska resurser.

Att prioritera skolan före stora ofinansierade skattesänkningar har vi redan levererat. I och med regeringens förslag om stora skolsatsningar i höstens budgetproposition tvingades borgerligheten att också svara upp mot dem. Vi prioriterade delvis annorlunda, men att borgerligheten valde att inte gå fram med jobbskatteavdrag 6 i sin skuggbudget efter åtta skattesänkningar på bekostnad av mycket annat måste ändå ses som en delseger för skolan – en början på en ny tid.

Herr talman! En ny tid för skolan innebär också ett tydligt fokus på jämlikhet, på likvärdiga förutsättningar. En jämlik skola är också ett sätt att mäta framgång. Ökad jämlikhet och ökad likvärdighet i skolsystemet är mer krävande men desto viktigare att förstå behovet av. Skillnaderna mellan elever, mellan klasser och mellan skolor ökar, och det driver inte utvecklingen i positiv riktning för någon, vare sig lågpresterande eller högpresterande. Att förmå lärare att anta den utmaning som skolor med låg andel gymnasiebehöriga innebär är därför helt avgörande.

Herr talman! Framgångar för skolan och naturligtvis ytterst för eleven handlar i stor utsträckning om att visa lärarna och skolans alla professioner tillit – tillit till deras bedömningar och till att de hanterar sitt uppdrag långsiktigt. De behöver inte tvära kast och nya direktiv, projekt, betygssystem, kursplaner och legitimationskrav varje läsår. Tvärtom, skolan behöver arbetsro. Det har bland annat vi ett ansvar för. Det kan vi tillsammans bidra till.

Det är anledningen till att vi menar att förändringar av timplanen, hur goda avsikterna än är, bör göras i ett sammanhang.

Vi vill ge grundskolan arbetsro och förutsättningar att lyckas långsiktigt. Skolan må organiseras i terminer och läsår, men alla elever har egentligen tio år på sig för att nå målen i årskurs 9, om de inte anländer till Sverige senare, förstås. Men på dessa tio år gäller det att alla resurser samverkar, att stöd sätts in tidigt och i tid och att extra utmaningar kontinuerligt ges elever som behöver det. Läxhjälp, mattestudior, lovskola och andra komplement till undervisningen kan olika elever nyttja på olika sätt.

Men om förskoleklass och grundskola ändå inte räcker för att nå kunskapsmålen gäller det att se vad som är det bästa alternativet för den enskilda eleven. Alla behöver uppleva känslan av att lyckas, stoltheten av att klara av en uppgift. Det gäller inte minst den som gått igenom F-9 utan att nå gymnasiebehörighet. Ska fortsatta studier bli framgångsrika, och ska elever lyckas vända obehörighet till behörighet, gäller det att förstå orsaken till att målen inte nås. Att alla elever behöver bli behöriga till gymnasiet och därefter till högskolan är Socialdemokraternas bestämda uppfattning. Men vi behöver se närmare på hur.

Det gäller att hitta rätt lärandemiljö, och det gäller att hitta motivationen. Kanske är det ytterligare ett år i grundskolan som funkar, kanske är det *inte* ett år till just i grundskolan som gör skillnaden.

Herr talman! Jag vill hinna säga något om fritidshemmen. Jag tycker det är dags att se på tiden på fritis som en möjlighet till lärande och att se fritidspedagogen, numera fritidsläraren, på riktigt. Min bestämda uppfattning är att den tid som våra barn tillbringar på fritis eller fritidshem spelar stor roll för lärandet. Men det krävs att tiden tas till vara, att det ges förutsättningar för planering och samordning med övriga lärare. Då kanske den som tycker att matten i klassrummet är svår kan knäcka koden i ett helt annat sammanhang, i en annan lärandemiljö utan att nödvändigtvis tänka på det som matte.

Jag tillhör dem som gärna skulle se att vi tänkte mer i termer av samlad skoldag för att nyttja de olika lärarkompetenserna optimalt och för att eleven ska få ut maximalt av sin dag.

Herr talman! Låt mig avsluta mitt inlägg med några angelägna ord om modersmålets betydelse. De flesta känner till hur viktigt det är att behärska sitt modersmål i grunden för att kunna lära sig ytterligare språk. Språkutveckling i svenska går helt enkelt inte fortare för att man struntar i sitt modersmål, tvärtom. För att behärska och utveckla sitt modersmål behöver man dessutom undervisning. Det gäller mina barn, som har

modersmålet svenska, och det gäller barn som har föräldrar med annat modersmål.

Sverigedemokraterna menar i sin motion att den obligatoriska modersmålsundervisningen ska avskaffas och att ett annat modersmål än svenska eller ett nationellt minoritetsspråk är ett intresse för den enskilda familjen ekonomiskt och organisatoriskt. Det är ju fritt att tycka vad man vill, även i Sveriges riksdag. Men en sådan inställning ignorerar all känd forskning och beprövad erfarenhet när det gäller att ge goda förutsättningar att lära sig ett nytt språk, i detta fall svenska.

När Sverigedemokraterna i sin reservation sedan skriver att språkets roll som kulturbärare och länk mellan generationerna knappast kan över-skattas tror man lätt att det är en felskrivning med tanke på inställningen till modersmålsundervisning. Men icke då, det är argumentationen till Sverigedemokraternas förslag att skolan bör erbjuda undervisning i lokal dialekt och folkmål inom ramen för den ordinarie svenskundervisningen eller som ett tillvalsämne.

Jag utgår från att jag i ett replikskifte får möjlighet att utveckla detta vidare, men jag måste ändå få ställa frågan: Hur kommer man fram till att lokal dialekt är en kulturbärare och en länk mellan generationerna som bör vara en del av den ordinarie svenskundervisningen medan modersmålet är ett intresse för familjen?

Jag tror inte att jag behöver sätta epitetet invandringsfientlig på Sverigedemokraterna och deras politik, för det gör de så bra själva.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 97 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! För Nya moderaterna är och förblir människan projektet. Politiken vi fattar beslut om i denna kammare ska aldrig finnas till för att reglera, styra eller kontrollera människor, utan den ska lyfta, skapa ramar och stötta var och en så att fler av oss får chansen att stå på egna ben och göra något unikt med vårt eget liv.

För oss i Nya moderaterna blir därför skolan den kanske viktigaste delen av välfärdens kärna. Inget av våra gemensamma åtaganden är viktigare för att skapa livschanser för fler, möjliggöra resor i livet och få människor att växa efter eget huvud och egen förmåga. Vill vi bygga ett samhälle där vart man är på väg spelar större roll än var man kommer ifrån är skolan det enskilt viktigaste vapnet vi har.

Låt mig därför inleda med att yrka bifall till reservation 6 och i övrigt till utskottets förslag.

Herr talman! Svensk skola har i dag sina utmaningar. Men vi ska samtidigt inte glömma bort att vi har mycket att vara stolta över. Vi är inte bara bäst på att ha ogiltig frånvaro.

Vi erbjuder alla en solidariskt finansierad utbildning, vi är världsledande på att skapa kritiskt tänkande elever och ligger i framkant inom mycket forskning. Vi har många enormt duktiga lärare som kämpar

varje dag för sina elever men som kanske inte alltid riktigt får förutsättningarna för att nå hela vägen fram.

Samtidigt har vi stora utmaningar. Skillnaderna inom och mellan skolor ökar på ett sätt som inte är sunt. Framför allt ser vi att killar halkar efter mer och mer och får svårt att hävda sig i skolan. Stöd kommer alldeles för sent för den som halkar efter lite, och små utmaningar tillåts växa till stora problem innan åtgärder sätts in. Alltför många unga känner sig i efterhand, av goda skäl och med all rätt, svikna av vuxenvärlden.

Alltför mycket fokus i skolan, och därmed alldeles för mycket tid för våra lärare, går till annat än att förmedla kunskap. Med goda intentioner för ögonen har man tillåtit dessa problem att växa och bli alldeles för stora, och det är hög tid att vi faktiskt tar itu med dessa frågor.

Vi behöver låta skolan sätta kunskap i fokus, låta lärare och rektorer få makt över utbildningen och låta skolan bli en fristad för den som inte alltid har det så lätt där utanför. Man ska känna att det finns en plats där man kan få växa, bedömas och behandlas efter vart man är på väg och inte var man kommer ifrån.

Lärarna är kanske den enskilt viktigaste resurs som vi har i den svenska skolan, och därför förtjänar de vår uppmärksamhet. Alldeles för länge har lärarnas roll negligerats av politiken. Under alliansregeringens år inleddes därför en rad åtgärder för att höja statusen på läraryrket och höja lärarnas kompetens. Matematiklyftet, som nu fortsätter, är den största fortbildningssatsningen på ett enskilt ämne som har genomförts i modern tid. Det är tänkt att höja kompetensen för ett nyckelämne för eleverna i skolan. Matematiklyftet inleddes 2012–2013. Till 2015–2016 kommer 37 000 matematiklärare att ha deltagit. Nu fortsätter vi även med Läslyftet, med fokus på att förbättra läsförståelsen redan i lägre åldrar.

Just stöd och fokus på rätt saker i lägre åldrar är av yttersta vikt om varje elev ska få chansen att komma till sin rätt. Just därför är det extra roligt att kunna se att Socialdemokraterna och Miljöpartiet i samband med betygsöverenskommelsen delar Alliansens krav på kunskapsmål i läsning redan från årskurs 1 och på bedömningsstöd i svenska och matematik redan i årskurs 1 för att kunna garantera att ingen elev ska falla mellan stolarna.

Ska vi kunna garantera att ingen elev tillåts halka efter, då gäller det också att vi har möjlighet att identifiera dem som faktiskt har utmaningar, så att vi kan se till att rätt stöd och rätt åtgärder sätts in.

Det är just detta som Alliansens lågstadielyft på nästan 2 miljarder, vilket antogs av riksdagen i december, tar sikte på. Med Lågstadielyftet ger vi inte bara verktygen i form av kunskapsmål och bedömningsstöd, utan vi ger också resurserna till skolorna för att möta upp med stödlärare och specialpedagoger för att eleverna ska få rätt stöd och rätt insatser.

Alliansen vill också fortsätta framåt och satsa på matematiken i skolan. Matematiken är i många delar både grunden och nyckeln till annan och fortsatt kunskap.

I dag är det just med matematiken som många elever kämpar. Mer än var tionde elev når inte målen i just matematik. Bristfälliga kunskaper i matematik är därmed det vanligaste hindret mot att möjliggöra för våra grundskoleelever att få behörighet till gymnasiet och fortsatta studier. En av tio kan jämföras med att i engelska når 97 procent målet minst godkänt inom grundskolan.

Herr talman! Alliansen har redan utökat matematikundervisningen med en timme per vecka i lågstadiet. Vi vill i dag även gå framåt och utöka matematikundervisningen i högstadiet med ytterligare en timme per vecka.

Även om det kanske viktigaste som vi har framför oss som utmaning just nu handlar om tidigare och tydligare kunskapsmål, bedömningar, uppföljningar och stödinsatser behöver vi även klara av att utveckla

mellan- och högstadiet framöver, så att fler på ett bättre sätt är förberedda för det som väntar efter grundskolan.

Det är glädjande att det finns gehör för en sådan politik i denna kammare. Jag hoppas att vi i dag eller – om vi är debattvilliga i ligan – nästa onsdag kan fatta beslut om att investera på riktigt i våra elever. Viljan att fokusera på just kunskap handlar nämligen om mer än bara fina ord. Det handlar också om hård leverans. Det handlar om tid, om pengar och om stöd.

Stödet behöver bli bättre även för våra äldre elever i grundskolan. Tyvärr har det alldeles för länge odlats en kultur där man skjuter problemen framför sig i skolan i stället för att ta tag i de utmaningar som man har. Det är dags att vi vänder den trenden.

Det är därför som Alliansen har gått fram med en rad åtgärder för att stötta eleverna i högstadiet för att göra det möjligt för fler att nå målen inom utsatt tid. Med läxhjälp tillgänglig på varje skola ser vi till att varje elev, även den som kommer från en studiesocialt kanske svagare bakgrund, får det stöd som eleven behöver. För den som kanske halkat efter ännu mer av en eller annan anledning och behöver extra åtgärder jobbar vi nu med möjligheten till sommarskola och lovskola för att kunna kompensera ytterligare för kunskapsluckor.

Men vi vill även gå vidare med att göra det möjligt med ett tionde grundskoleår som är obligatoriskt för de elever som har stora luckor i sin utbildning och behöver stöd för att ta igen dem.

Att låta dessa elever lämna grundskolan utan fullvärdiga betyg och utan de kunskaper som de behöver ha med sig därifrån är ett svek som vi i framtiden inte kan fortsätta att tolerera. I stället borde det vara möjligt att gå kvar i grundskolan ytterligare ett år för att ta igen just de stora kunskapsluckor som vi talar om och som berör just grundskolan och som grundskolan därmed borde vara bäst på att komplettera. Det är kunskaper som anses vara så viktiga att de just därför ligger i grundskolan och inte i den frivilliga gymnasieskolan. Det är nämligen inte bara en fråga om vad som ger resultat, även om jag är övertygad om att just grundskolan är bäst på att lära ut det som ingår i grundskolans ansvarsområde. Det handlar också om ansvar, om ansvar att se till att varenda unge ska klara grundskolan. Det ansvaret måste också ligga på grundskolan och ingen annanstans.

Herr talman! Moderaterna är stolta över att få fortsätta driva på för mer kunskapsfokus i skolan med tidigare stöd, mer matematik och mer fortbildning för våra lärare. Jag tycker att det är mycket roligt och mycket välkommet att nästan alla politiska partier i denna kammare nu delar vår syn på utbildningen framöver och det som vi har gjort under de senaste åren.

(Applåder)

I detta anförande instämde Betty Malmberg, Michael Svensson och Camilla Waltersson Grönvall (alla M).

Anf. 98 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Välkommen till utbildningsutskottet och till debatt i kammaren, Erik Bengtzboe. Det tillhör artigheten att säga det, och det är roligt att diskutera skolpolitik. Jag hör verkligen ditt engagemang.

Inledningsvis vill jag påpeka att inte allt påbörjades 2006 i och med den borgerliga regeringen. Jag tror att det för klimatet i hela skolpolitiken vore klokt för samtliga företrädare för Alliansen att inse det. Med viss ödmjukhet kanske de någon gång kan erkänna att alla skolresultat inte vände uppåt 2006 i och med Björklunds oändliga reformer och den reformtrötthet som det har skapat i svensk skola. Jag tycker att det faktiskt stundtals fordrar lite eftertanke.

Det finns väldigt mycket att säga efter moderaten Erik Bengtzboes anförande, inte minst om ekonomiska prioriteringar. Under åtta år med skattesänkningar valde Alliansen hela tiden konsekvent en annan väg än att satsa resurser på skolan.

Jag väljer under den tid jag har kvar av denna replik att fokusera på den reservation som Erik Bengtzboe särskilt lyfte fram. Jag är lite besviken över att det inte finns ett resonemang om att vi ska se varje elev, att vi ska förstå att elever är olika och att vi ska förstå att alla elever har olika förutsättningar och möjligheter. Vi måste vara intresserade av att förstå vad som ligger bakom det som faktiskt är ett elevmisslyckande och framför allt ett skolmisslyckande.

Jag vill inte på något sätt avvisa möjligheten för en elev att få gå ett tionde år i grundskolan om det är detta som kan hjälpa den eleven bäst. Men om det är ständiga skolmisslyckanden kan det finnas mobbning och alla andra skäl bakom det. Man måste lyssna på eleven och hitta det bästa sättet för eleven att klara av sin grundskolebehörighet. Det bästa kanske är att få komma vidare till en ny miljö som gymnasiet är.

Anf. 99 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Herr talman! Det är väldigt roligt att vara tillbaka i utbildningsutskottet och denna kammare. Det är en ynnest att få fortsätta mitt arbete med utbildningsfrågor, och jag tror att den uppfattningen delas av de flesta som sitter här. Det är otroligt glädjande att få jobba med ett område som känns så viktigt och roligt att arbeta med.

Jag ber om ursäkt om det är så att Lena Hallengren har uppfattat det som att vi vill ge sken av att allting började 2006. Det är absolut inte så vi ser på saker och ting. Det är också väldigt glädjande att ha en ordförande i utskottet som inser att allting inte heller stannade 2006 utan att mycket har hänt sedan dess.

Vi skulle kunna prata mycket om finansiering och pengar, och jag förstår att det är jobbigt för en socialdemokrat att stå med facit i hand och konstatera att vi under åtta år med en alliansledd regering har satsat mer på skolan än någon socialdemokratisk regering någonsin har gjort tidigare – trots att vi har sänkt skatten och därmed gjort det möjligt för människor att tjäna mer.

Jag skulle också kunna konstatera det faktum att moderatledda kommuner – det är kommunerna som är huvudmän för skolan – har bättre skolresultat och att de satsar mer pengar än vad socialdemokratiskt ledda kommuner gör, men jag ska precis som du gjorde ägna den sista minuten av denna replik åt att besvara din fråga.

Det är absolut så att varje elev är unik. Det är absolut så att det bakom varje elev som inte klarar grundskolan ligger ett misslyckande som inte är den elevens ansvar utan just grundskolans ansvar. Det är också mycket möjligt så att ett miljöombyte ibland är precis det som behövs, och det måste man se över vid vartenda enskilt tillfälle. Men som du precis sa själv är det ett misslyckande och ett ansvar för grundskolan, Lena Hallengren, och vår målsättning ska inte vara att göra det så enkelt som möjligt med det misslyckandet. Vår målsättning måste i stället vara att se till att misslyckandet inte sker.

Genom att tydligt lägga ansvaret på grundskolan och säga att den inte har alternativet att skjuta över problemet på gymnasieskolan är målsättningen att se till att eleverna når målen – inte att tvinga dem att gå kvar ett tionde grundskoleår. Det handlar om att se till att de når målen och att rätt resurser och stöd sätts in, så att detta inte blir nödvändigt.

Anf. 100 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jämför man åtta års ekonomiska satsningar på 2000-talet med åtta års satsningar på 1970-talet begriper ju var och en att det är klart att det är skillnad i kronor och ören. Man hade kunnat göra väldigt mycket mer; det är ändå alldeles uppenbart så.

Vad jag vill återkomma till – om vi nu ska tro att ett replikskifte kan leda till någonting – är att försöka begripa varför det är en förlängd *skolplikt* och inte en *möjlighet* att gå kvar ett år, om det är den bästa lösningen. Ett introduktionsår på gymnasiet kanske är en bättre lösning, och det kanske finns ytterligare varianter som innebär att man på ett eller annat sätt ges förutsättningar att nå de mål man hittills inte har lyckats med för grundskolans del. Jag kan inte hjälpa att jag hela tiden ser i Alliansens förslag att man vet hur man ska göra. Det är skolplikt här, och det är fler prov där. Man sänker åldern för betyg. Man har liksom den ultimata lösningen.

Jag är besviken på om Jan Björklunds tydlighet i att alltid veta bäst smittar av sig på Moderaterna. Jag tror att det vore klokt att försöka tänka lite annorlunda och vara öppen för att fundera på hur vi på riktigt skapar en skola som ser individen och där vi inte från politiskt håll, och framför allt inte från den här kammaren, tror oss veta bäst vad som ska gälla för varje enskild elev i varje enskild skola. Det stärker nämligen inte tilliten till professionen. Man kan inte å ena sidan säga det och sedan säga någonting annat i nästa sekund.

Anf. 101 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att prov, kontroller och betyg inte ger kunskap i sig. Det är dock det absolut tydligaste

kommunikationsvärdet vi har i den svenska skolan. Det är det som klargör för föräldrar, lärare och elever hur eleven ligger till och vilka insatser som behövs.

Jag är glad att vi har sett en utveckling där en samlad svensk vänster, med något undantag, börjar inse att betyg och prov inte är någonting farligt utan faktiskt någonting bra och någonting som behövs för att vi ska kunna garantera att ingen faller emellan. Ingen ska någonsin riskera att hamna i en situation där man inte klarar skolan för att man inte får det stöd och de insatser man behöver – helt enkelt för att vi inte lyckas identifiera de utmaningar och problem vissa elever har. Vi vill gärna tro det bästa, och vissa politiska debattörer vill gärna önska att det inte skulle vara nödvändigt. Tyvärr bevisar historien att det är fel.

När det gäller frågan om ansvaret för misslyckandet i grundskolan och frågan om möjligheten att göra ett tionde grundskoleår obligatoriskt för de elever som inte klarar grundskolan handlar det just om en förskjutning av ansvar. Det handlar om att se till att rigga ett system som gör att grundskolan måste klara av det den ska klara av i stället för att skjuta problemet framför sig, så att vi undviker att fler elever än nödvändigt behöver de åtgärderna så sent och i stället får dem tidigare.

Hur den enskilda insatsen sedan organiseras för varje elev – inom vilken fysisk byggnad den äger rum och med vilken lärare – är en annan sak. Det viktiga här är frågan var huvudansvaret för grundskolans inläring ska ligga. Ska den ligga på grundskolan, eller ska det vara någonting som lärare och rektorer kan välja att skjuta över på gymnasieskolan – som inte ens är obligatorisk i det här landet?

Anf. 102 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman, alla ni som lyssnar och ni som sitter här inne! I dag pratar vi lite om grundskolan, som jag har jobbat inom i 15 år. Det är mycket trevligt att få samtala om detta med mina kolleger i utskottet, och det kommer säkert att bli små debatter under eftermiddagen.

Jag vill börja med att för tids vinnande yrka bifall enbart till Sverigedemokraternas reservationer 1 och 7.

Det finns ett förslag här om mindre klasser. Mindre klasser kan vara fördelaktigt, men det kan också vara negativt. Man måste se till att man inte schablonmässigt säger att klasserna ska bli mindre, för det baseras mycket på lärarnas område. Om du är till exempel slöjdlärare har du oftast en gräns för hur många barn du får ha i klassrummet. Det är en arbetsmiljögräns. Oftast finns det ett antal bänkar, och det är det som styr hur många barn som ska finnas där. Inom idrott, som jag själv är lärare i, kan det vara negativt att ha för små klasser eftersom det kan innebära att vissa moment inte kan genomföras.

Läxhjälp ska enligt Sverigedemokraterna erbjudas av skolan. I skolans uppdrag ingår att gå igenom det som ska läras in, och läxor ska bara vara till för att repetera momentet. Om man slår ihop alla de pengar som har satsats via olika statsbidrag som finns att tillgå är det 438 miljoner vi

lägger på läxhjälp. Översatt blir det 730 heltidsanställda lärare – om det nu fanns några att anställa.

Det finns ett förslag om en klassikerlista. Jag måste berätta ett lite roligt exempel. Jag blev av en lärarinna – hon är numera ej kvar på denna jord utan befinner sig någon annanstans – tvingad att i gymnasiet läsa P C Jersilds *En levande själ*. Jag protesterade högljutt, men jag ska faktiskt tillstå att det har lärt mig en hel del. Det är viktigt att vi vuxna visar elever en annan värld än den de är vana att leva i. Därför tycker jag att det är positivt med en klassikerlista.

Sverigedemokraterna föreslår en matematiktimplan för varje årskurs, så att eleverna kan få den undervisning de har rätt till och få relevanta kunskaper. Matematikgruppering efter årskurs 4 är också någonting vi föreslår. Jag tillhör den generation som hade att välja mellan särskild och allmän matematik. På den tiden valde eleverna matematik och teknik i mycket större utsträckning än i dag, och vi vet att vi kommer att ha en enorm brist på ingenjörer i framtiden. Samma skolor som då fick ihop tre fyra kurser får i dag knappt ihop en klass i de här ämnena. Barnkullarnas storlek på 1980-talet respektive 2010-talet är egentligen densamma; det finns ingen större skillnad på antalet elever.

Möjligheten att läsa lite extra motiverade mig, och säkerligen många andra av mina elevvänner, att välja en annan inriktning senare i livet. Vi valde en matematisk inriktning. Jag är en av dem som sedan läste fyraårig teknisk utbildning. Det motiverade mig och gav mig en liten sporre att läsa lite extra. I den här talarstolen talar vi ofta om de elever som har svårt för sig, men vi får inte glömma de elever som faktiskt motiveras av att behöva kämpa lite extra och gå framåt.

Merparten av partierna har enats om att kunskapsmål i läsning och obligatoriska bedömningsstöd i svenska och matematik ska införas i årskurs 1. Regeringen avser även att bjuda in till samtal när utredningen om skolans timplan är klar. Gäller det alla partier – även Sveriges tredje största? Eller ska vi sända ut signalen till Sveriges alla elever att mobbning och uteslutning är okej? Jag riktar frågan till ordförande Lena Hallengren, och ett svar önskas. Det är nämligen viktigt att se alla människors lika rätt och värde och att vi lyssnar på alla.

Skola under lov är enligt Sverigedemokraterna ännu ett misslyckande. Har vi inte lyckats under skoltid med det vi är ålagda att göra hjälper det inte att vi sätter till mer pengar och mer tid, för vi rasar längre och längre ned på listorna ändå.

Problemen ligger kanske djupare än så. Om ett badkar har ett hål i botten hjälper det inte att man öser i mer vatten. Lärarkåren och skolsystemet abdikerade någon gång under 70-talet och införde en flumskola där elevens ansvar ökade så kraftigt att det gick förbi kapaciteten för vad man själv har möjlighet att välja.

Modern hjärnforskning visar att nötning, flit och träning är de studietekniker som får eleverna att tillägna sig bestående kunskaper i matematik, naturvetenskap och läsförståelse.

Enligt mig är de två främsta orsakerna till att vi rasar i alla undersökningar ett stort grundfel i skolpedagogiken, som jag precis nämnde, och att vi tar emot extremt många elever från andra länder som har haft mycket lite eller ingen undervisning i sitt hemland. Det är självklart att det drar ned våra undersökningar. Det är omöjligt för dem att tillgodogöra sig kunskaperna på den korta tid de har innan de ska skriva sina olika prov.

Min förhoppning att skolan ska resa sig ur askan finns fortfarande, men det kräver mycket större förändringar och krafttag inom skolan än regeringen föreslår.

Ett lågstadielyft för 1,9 miljarder är en god väg att vandra. Vi flyttar resurserna till den tid då vi verkligen kan hjälpa barnen. För en liten summa pengar kan vi tidigt hjälpa barn som annars kostar en enorm summa pengar längre fram.

Sverige bör sluta med sin konstanta navelskådning. Vi ska alltid vara världsmästare i allt och tala om för alla andra i hela världen hur de ska göra. Men vi kanske borde titta utanför våra gränser och se vad som finns. På Nya Zeeland har man Kiwimetoden. Efter årskurs 1 är det bara 0,1 procent av eleverna som inte kan läsa. Det är en bättre siffra än vi har för våra nior, så vi kanske skulle titta lite utanför vårt land.

SD står bakom att det ska finnas modersmålsundervisning i de fem minoritetsspråken. När det gäller övrig modersmålsundervisning ska jag ta chansen att berätta hur det går till praktiskt och varför vi ser ett problem med modersmålsundervisning. Lena Hallengren hade önskemål om att jag skulle vara tydligare, så det ska jag vara.

I den skola där jag arbetade hade vi en familj som kom från Holland. Eftersom alla kom samtidigt och familjen hade fem barn var barnen berättigade till modersmålsundervisning. Barnen gick i olika årskurser på denna F-9-skola.

Vad var problemet med modersmålsundervisningen för dessa barn? Jo, det var logistiken. När vi hade idrott på idrottsplatsen, i skogen eller på skridskobanan var de här barnen tvungna att gå eller kunde inte närvara alls eftersom de skulle ha modersmålsundervisning.

Ibland var det nivåanpassad skolteater då inte hela skolan fick gå samtidigt, och då fick några av barnen gå därifrån eftersom de hade modersmålsundervisning.

Under lunchtid, två timmar om dagen, var det omöjligt att ha modersmålsundervisning eftersom barnen gick i allt från förskoleklass till nian.

Jag var själv med om att dessa elever fick gå från NO-experiment. De kunde inte närvara på grund av logistikproblem.

Varför lade vi inte modersmålsundervisningen först eller sist på skoldagen? Problemet var att dessa barn bodde långt ute på Selaön, och det är taxi som gäller för att komma ut dit. Vi kunde alltså inte ha några lektioner efter att de första barnen slutat kl. 13.40. Vi fick också räkna bort de två timmarna för lunch och alla andra moment.

Vad hände då med de fem barnen som skulle läsa holländska? De uteblev till slut från modersmålslektionerna, för det enda de ville var att vara normala. De ville vara som alla andra i skolan, och när de tappade en massa från övrig undervisning uteblev de från modersmålsundervisningen.

Den familj som är kunnig i språket och vill att det kvarlever bör själv ansvara för barnens utbildning i språket.

När man flyttar till ett nytt land gäller det att lära sig språket. Om detta tvistar nog ingen i denna kammare. Det är otroligt viktigt att lära sig språket i det land man flyttar till för att kunna tillgodogöra sig allt.

Enligt Sverigedemokraterna är modersmålsundervisning i detta fall kontraproduktivt. Vi måste skilja på modersmålsundervisning och att få stöd av sitt modersmål i undervisningen. Det är två skilda saker.

Endast 53 procent av de elever som har rätt att välja modersmålsundervisning gör det. Frågan man kan ställa sig är om modersmålsundervisning är förlegat. Det kanske är ett ämne som inte uppskattas av eleverna. Frågan är om man kanske ska ta bort modersmålsundervisningen, i enlighet med Sverigedemokraternas åsikter.

Arbetsmarknadsutskottet lyfte tidigare fram att utbildning är det absolut viktigaste. Ska vi ha bra samtal i utskottet och i kammaren bör alla partier delta i alla moment.

(Applåder)

I detta anförande instämde Carina Herrstedt och Robert Stenkvist (båda SD).

(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 mars

MJU8 Avfall och kretslopp

Punkt 1 (Slutna kretslopp m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (C, M, FP, KD)

Votering:

182 för utskottet

121 för res. 1

46 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 43 SD, 21 MP, 17 V
För res. 1: 77 M, 16 C, 16 FP, 12 KD
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 5 (Avloppsslam)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)
Votering:
259 för utskottet
43 för res. 5
47 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 76 M, 21 MP, 16 C, 17 V, 16 FP, 12 KD
För res. 5: 43 SD
Frånvarande: 12 S, 8 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 6 (Slaktavfall m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 (M, SD)
Votering:
185 för utskottet
117 för res. 6
1 avstod
46 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 3 M, 21 MP, 15 C, 17 V, 16 FP, 12 KD
För res. 6: 74 M, 43 SD
Avstod: 1 C
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD
Maria Plass (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Prioritering av områden för sanering av mark)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)
Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 11 (Kostnad för nedmontering av vindkraftverk)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)
Votering:
260 för utskottet

43 för res. 10
46 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 16 C, 17 V, 16 FP, 12 KD
För res. 10: 43 SD
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU8 Allmänna helgdagar m.m.

Punkt 2 (Sveriges nationalsång)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
Votering:
260 för utskottet
43 för res. 1
46 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 16 C, 17 V, 16 FP, 12 KD
För res. 1: 43 SD
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 4 (Riksdagens hedersmedalj)

1. utskottet
2. res. 2 (FP)
Votering:
284 för utskottet
19 för res. 2
46 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 74 M, 43 SD, 21 MP, 16 C, 17 V, 12 KD
För res. 2: 3 M, 16 FP
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD
Sotiris Delis, Mats Green och Eva Lohman (alla M) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5 (Offentliga belöningssystem)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

259 för utskottet

43 för res. 3

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 15 C, 17 V, 16 FP, 12 KD

För res. 3: 43 SD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 7 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU7 Vissa frågor om Försvarsmaktens personal

Punkt 1 (Personalförsörjningssystemets utveckling)

1. utskottet

2. res. 1 (FP, M, C, KD)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

119 för res. 1

17 för res. 3

166 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

122 för utskottet

121 för res. 1

60 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 21 MP

För res. 1: 77 M, 16 C, 16 FP, 12 KD

Avstod: 43 SD, 17 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 3 (Utnämningsmakt för vissa anställningar)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

260 för utskottet

43 för res. 5

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 16 C, 17 V, 16 FP, 12 KD

För res. 5: 43 SD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 4 (Centrum med specialkompetens i och forskning om veteraner)

1. utskottet

2. res. 6 (S)

Votering:

166 för utskottet

137 för res. 6

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 77 M, 43 SD, 1 MP, 16 C, 16 FP, 12 KD

För res. 6: 100 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Ingela Nylund Watz (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU12 Beskattning av flygbränsle och fartygsbränsle

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU16 Inkomstskatt

Punkt 1 (Skatteskalen, grundavdrag m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

236 för utskottet

43 för res. 1

24 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 2 C, 17 V, 16 FP, 2 KD

För res. 1: 43 SD

Avstod: 14 C, 10 KD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Lars-Axel Nordell (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Gåvor till ideell verksamhet)

1. utskottet

2. res. 4 (C, M, FP, KD)

Votering:

183 för utskottet
119 för res. 4
47 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 1 M, 43 SD, 21 MP, 17 V
För res. 4: 76 M, 16 C, 15 FP, 12 KD
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 4 FP, 4 KD
Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU4 Arbetsrätt

Punkt 2 (Tidsbegränsade anställningar)

1. utskottet
2. res. 2 (M, C, FP, KD)
3. res. 3 (V)
Förberedande votering:
119 för res. 2
18 för res. 3
166 avstod
46 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.
Huvudvotering:
181 för utskottet
121 för res. 2
1 avstod
46 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 43 SD, 21 MP, 16 V
För res. 2: 77 M, 16 C, 16 FP, 12 KD
Avstod: 1 V
Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD
Håkan Svenneling (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats
ha avstått från att rösta.

Punkt 7 (Utstationeringsdirektivet och lex Laval)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)
Votering:
242 för utskottet
45 för res. 8
16 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 15 C, 16 FP, 12 KD

För res. 8: 43 SD, 2 V

Avstod: 1 C, 15 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 11 (Arbetsrätt och offentlig upphandling)

1. utskottet

2. res. 16 (V)

Votering:

242 för utskottet

17 för res. 16

43 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 76 M, 1 SD, 21 MP, 16 C, 16 FP, 11 KD

För res. 16: 17 V

Avstod: 42 SD, 1 KD

Frånvarande: 12 S, 8 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 12 (Turordningsreglerna i LAS)

1. utskottet

2. res. 20 (FP)

Votering:

213 för utskottet

16 för res. 20

74 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 2 C, 12 KD

För res. 20: 16 FP

Avstod: 43 SD, 14 C, 17 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Punkt 14 (Delade turer)

1. utskottet

2. res. 23 (SD)

Votering:

260 för utskottet

43 för res. 23

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 77 M, 21 MP, 16 C, 17 V, 16 FP, 12 KD

För res. 23: 43 SD

Frånvarande: 12 S, 7 M, 6 SD, 4 MP, 6 C, 4 V, 3 FP, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 (forts. från § 8) **Grundskolan** (forts. UbU9)

Anf. 103 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Det är många tankar som väcks när Stefan Jakobsson befinner sig i talarstolen. Jag ska börja med den enda positiva, nämligen att det är trevligt med en sverigedemokrat som konstaterar att man gärna ska söka influenser och positiva saker utanför Sveriges gränser. Fler sverigedemokrater borde inse att det finns positiva saker även utanför det här landet och att många av dem gärna får komma hit.

Stefan Jakobsson argumenterar i sitt anförande för ett ganska underligt ovanifrånperspektiv på den svenska skolan. Det vittnar om ett väldigt lågt förtroende för både svenska lärare och svenska rektorer. Det handlar framför allt om diskussioner om att timplan ska införas för varje årskurs, att varenda kurs ska regleras ned till minsta detalj och att friheten för en rektor att utforma undervisningen på en skola ska begränsas till i stort sett noll.

Det skapar enormt negativa effekter för skolor, framför allt för mindre skolor på landsbygden som av olika anledningar har svårt att anpassa sig hundra procentigt till en timplan som ska regleras efter varje enskilt läsår eller termin när man i stället kan ha det stadiindelade, som i dag. Jag förstår det inte riktigt, och jag tycker att det vittnar om en underlig attityd.

Detsamma gäller synen på skollovsverksamhet. Om en elev, av olika anledningar, inte når målen måste ansträngningar ske för att målen ska nås. Det kan vara så enkelt att man inte har deltagit tillräckligt i undervisningen. Och då måste självfallet mer undervisning till. Ska man då försöka skjuta problemen framför sig och säga "Någon skollovsverksamhet ska vi inte ha. De elever som har misslyckats har misslyckats, och de får ha misslyckats i Sverigedemokraternas skola"?

Anf. 104 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Erik Bengtzboe. Jag vet inte riktigt om jag fick någon fråga. Men jag får försöka bemöta de påståenden som framfördes.

Först vill jag säga att det var en spännande upplevelse när 349 ledamöter kom in under mitt anförande. Jag som lärare kände mig nästan hemma, med elever som springer ut och in i klassrummet.

Du tog först upp förtroendet, Erik. Nej, förtroendet för hur det ser ut i skolorna är inte speciellt stort. Vi har nämligen misslyckats kapitalt med det vi håller på med. Det är inte svårare än att titta på undersökningarna. 50 procent av alla rektorer, eller skolledare, som vi har i dag kommer inte från skolan. De har inte någon bakgrund i skolan. De har bakgrund från alla andra områden än skolan. Det är ett stort problem att de inte har den pedagogiska förståelsen för lärarnas vardagliga arbete.

När det gäller skollovsverksamheten finns det många åtgärder som man kan ta till innan man använder skollovsverksamhet. Dessa åtgärder kan först lösas i lärarlaget, sedan i lärarlaget med hjälp av mindre externa åtgärder och sedan kan det lösas i lärarlaget med hjälp av ett totalt

åtgärdsprogram. Det har skjutits på de här sakerna. Tidigare behövde man använda alla resurser från dag ett. Nu har det differentierats lite, vilket jag tycker är mycket bättre.

Man ska inte använda skolloven till undervisning av elever som redan är trötta, som kanske redan har tappat stinget och verkligen behöver tanka sig. Både lärare och elever behöver använda lovtiden till att återhämta sig för att kunna komma tillbaka med lite starkare kraft.

Anf. 105 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Det är precis den här typen av kanske-, om- och menmentalitet som jag vänder mig emot och ställer mig frågande till. Man kanske är skoltrött, och man kanske inte vill vara i skolan. Och då ska lösningen vara att inte erbjuda någon undervisning. Det ska inte erbjudas något stöd, utan det misslyckande som grundskolan, i det här fallet, har uppvisat och som du, Stefan Jakobsson, vill betona är ett enormt misslyckande ska helt enkelt hänskjutas till den enskilde eleven.

Samma argumentation går igen när vi diskuterar modersmålsundervisningen. Ett enskilt exempel på dålig organisation på en enskild skola ska ligga till grund för att ett helt skolämne ska försvinna för en stor grupp elever.

Den grundläggande kunskapsinhämtningen, oavsett vilken del det gäller och om vi talar om matematik eller modersmål, ska hänskjutas till att vara elevens ansvar. Den ska bort från lärare och rektorer med motiveringen att rektorer och lärare är så dåligt utbildade i Sverige. De har fel bakgrund och kommer inte att klara av att driva skolan. Det skulle vara mycket bättre om Sverigedemokraternas riksdagsgrupp reglerade och orienterade den svenska skolan i detalj. Jag finner det inte bara orimligt att det skulle vara möjligt för 921 000 grundskoleelever; jag finner det dessutom direkt olämpligt.

Makten i skolan ska självfallet ligga hos rektorer och lärare. Om det finns kompetensbrister ska det såklart kompenseras för dem. Men det kan omöjligen vara på det sättet att elevens rätt till kunskap, oavsett om det är inom matematik eller modersmål, ska förverkas och anses vara förbrukat på grund av att skolans organisation är för dålig, enligt Sverigedemokraterna.

Anf. 106 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag hör på Erik att vi åtminstone brinner för samma sak, skolans välmående. Jag har lite svårt att bemöta vissa av sakerna eftersom det blandas hejvilt här. Men jag ska försöka reda ut det.

Erik Bengtzboe nämnde exemplet som gällde att det är svårt för skolorna att erbjuda de adekvata tjänsterna. Om vi då genomför skollovsverksamhet har vi ännu större svårigheter. Jag kan nämligen inte se att lärare som verkligen behöver återhämta sig under skolloven ska kunna erbjuda de tjänsterna till elever som också behöver återhämta sig.

Herr talman! Nej, jag tror inte att organisationen är fulländad ute på skolorna. Det finns mycket att göra. Jag tror att vi har nedmonterat skolan

så kraftigt att lärarkåren i dag gör många saker som de absolut inte ska göra. Vi har gett kommunerna mandatet att sköta skolorna. Och det har de tyvärr inte lyckats särskilt bra med. Det finns säkert undantag, där man har lyckats bra. Men man behöver bara titta på studieresultaten och på de undersökningar som finns för att se svart på vitt att vi tyvärr inte har lyckats.

Jag och Erik kommer säkert att mötas både i utskottet, i andra debatter och över en kopp kaffe när vi vill och kan då ta lite längre diskussioner om det här.

Anf. 107 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Det är inte helt lätt att rekapitulera Stefan Jakobssons anförande när det har varit en votering emellan. Men när jag hörde anförandet tänkte jag att det finns många lärarutbildade, lärarverksamma och till och med rektorer i utbildningsutskottet. Jag hoppas och tror att vi inte låter enbart våra egna erfarenheter forma våra ställningstaganden och förslag. Det är klart att vi påverkas av det som vi själva har upplevt. Men jag tror att det vore bra om vi tittar på forskning, tittar på Riksrevisionens rapporter och låter utredningar tala och att vi använder de argument som vi då får fram. Då tror jag att det blir en enklare och mer professionell diskussion, inte minst i den här kammaren.

Jag kan ändå inte låta bli att fundera över hur Stefan Jakobsson och Sverigedemokraterna resonerar när det gäller rätten till modersmålsundervisning. De nationella minoritetsspråken är okej. Men i övrigt ska det inte vara obligatoriskt, utan familjen ska finansiera och ordna det själv.

Stefan Jakobsson har väl hört och förstått all den forskning som säger att om man inte behärskar sitt modersmål till fullo är det svårt att addera ytterligare språk? Sverigedemokraterna skriver själva i sin reservation att språket är en ”kulturbärare och länk mellan generationerna” och därför ska lokal dialekt vara en obligatorisk del av svenskundervisningen. Hur kan de komma till den slutsatsen och inte samtidigt tycka att kulturbäraren som håller samman generationer är viktig? Det gäller inte minst människor som har flytt ett annat land och kommit hit, som ska hålla kontakten med tidigare generationer och åtminstone kunna skapa ett sätt att samtala i den egna familjen. Det är väldigt svårt att förstå.

Anf. 108 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, Lena Hallengren. Jag börjar bakifrån om det är okej. Jag tar upp den fråga som du nämnde sist.

Självklart har en kännedom om det lokala språket en stor betydelse. Man behöver inte gå längre än att jämföra rosengårdssvenska, som har en stark klang av skånska i sig, och tenstasvenska, som har en stark klang av stockholmska i sig. Det är självklart viktigt att man har en känsla för det lokala språket.

Sedan tog du upp detta med egna erfarenheter. Nej, jag baserar inte allting på egna erfarenheter. Jag tycker bara att det är ganska roligt att

kunna berätta anekdoter som stämmer överens med vad forskningen och utredningar har kommit fram till.

Vi lutar ju oss alltid mot den forskning som vi själva tycker stämmer överens med vår politik. Vi kan rabbla forskarnamn fram och tillbaka efter vad som stämmer överens med de åsikter som vi har.

Men framför allt är vi nog överens om en sak, Lena Hallengren, och det är att lärarkåren just nu inte simmar för att komma framåt, de simmar bara för att hålla sig över ytan. Om lärarkåren inte mår bra kommer inte heller eleverna att må bra. Då mår skolsystemet över huvud taget inte bra.

Vi måste nog sätta oss alla ned gemensamt, och jag skulle gärna vilja ha svar på frågan: Är Lena Hallengren beredd att bjuda in även Sverigedemokraterna till allmänna diskussioner, så att vi kan komma fram till en gemensam syn? Det är i diskussioner som man kan vända och vrida på åsikter och kanske till och med byta åsikter, antingen Socialdemokraterna eller Sverigedemokraterna.

Anf. 109 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag skulle kunna tänka mig att få veta något namn på någon forskare som anser att modersmålet ska vara frivilligt, en angelägenhet för den enskilda familjen och inte betydelsefullt för språkutvecklingen. Det skulle vara väldigt intressant att höra åtminstone ett namn.

När det gäller den gemensamma dialogen för vi ju dialog här och nu. Vi hade en dialog i utskottet. Jag vet att regeringen kommer att bjuda in till samtal i olika frågor. Varje parti bestämmer naturligtvis vilka frågor och vilka andra partier som man samtalar med när man tror att det finns möjlighet att nå framgång. Det kan se lite olika ut. Ibland är det de två regeringspartierna som bjuder in något eller några partier som säger sig vara intresserade av samtal.

Men man gör det valet själv, och det är faktiskt ett politiskt ställningstagande om i vilken fråga som man tror sig komma framåt och vilken typ av lösning som man kan se framför sig.

Jag vill en gång till återkomma till modersmålet. Det är ju på det området som Sverigedemokraterna sticker ut flagrant. Menar Sverigedemokraterna på fullt allvar att det ska vara obligatoriskt med lokal dialekt i skolan? Modersmål – om det inte är nationellt minoritetsspråk – ska vara frivilligt och ett intresse för den enskilda familjen. Jag tror att man har missförstått det ställningstagandet.

Sedan vill jag använda min sista talartid till att säga att det är klart att den svenska skolan har problem. Jag inledde inte mitt anförande med att i negativ mening säga att skolan har jättestora utmaningar. Vi måste också tala om skolan på ett positivt sätt.

Jag har besökt många skolor där det har fungerat väldigt väl och där man är optimistisk. Men man vill ha nya utmaningar och fler kolleger. Jag instämmer inte i bilden att lärarna bara simmar för att hålla sig flytande. Jag har inte besökt någon enstaka skola som skiljer sig från mängden. I

grund och botten är förutsättningarna goda, men nu gäller det verkligen att styra skolan i rätt riktning.

Anf. 110 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag ska referera till den senaste veckans nyheter i skolan:

En skola stänger en vecka på grund av att externa enheter har kommit in med hot och droger.

En rektor knivskars förra veckan för att han gick emellan i ett bråk mellan två elever.

Drogförsäljning och kriminalitet förekommer i skolorna.

Nej, min bild stämmer kanske inte exakt överens med Lena Hallengrens bild, och det beror på att jag har jobbat i skolan under de senaste 15 åren och sett hur skolan sakta men säkert har försämrats. Det kan bero på att det har tillkommit personer som verkligen vill göra sitt bästa. Jag tror att alla mina lärarkolleger vill det. Men de har inte fått rätt verktyg och rätt förutsättningar. De har inte stöd från ledningen, och framför allt har det tillförts extremt många personer som kommer från andra länder och som har väldigt låg grundutbildning, vilket har inneburit väldigt mycket merarbete för lärarna för att hjälpa dessa personer att komma ifatt. Detta har då drabbat även de elever som kanske har svenska som modersmål.

Lena Hallengren ställde en fråga om modersmålet. Jag tror att det kan vara väldigt svårt att utbilda elever i lokal dialekt av den enkla anledningen att den lokala dialekten är på väg att försvinna. Men det är ett önskemål som Sverigedemokraterna har framfört för att skapa en gemenskap i den lilla enhet som finns.

Många gånger finns det en långsiktighet och stora visioner när Lena Hallengren talar. Jag instämmer i stort i det som hon säger. Det är nog små detaljfrågor som vi diskuterar. Vi skulle kunna sätta oss ned och i ett gemensamt samtal komma fram till en långsiktig lösning.

Alla våra lärarkolleger, Lena Hallengren, vill ha en långsiktighet och en trygghet. De vill veta vad som gäller under hela nästkommande mandatperiod och de mandatperioder som kommer därefter.

Anf. 111 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Vart och ett av alla partier i riksdagen vill ha en skola med hög kvalitet. Det finns också många skillnader, bland annat mellan vad skolan ska prioritera och hur vi ska nå en skola med hög kvalitet.

För oss i Miljöpartiet ska skolan bidra till att lära för arbetslivet, men även för att kunna utvecklas som individer. Skolan är dessutom till för att se till att eleverna utvecklar ett kritisk tänkande och att vi utvecklar våra barns kreativa förmågor. Skolan är också till för att utveckla de värden som vi anser är centrala: jämställdhet, långsiktighet, respektfulla relationer, demokrati, mänskliga rättigheter med mera. Det är värden som är viktiga för det svenska samhället

Herr talman! För att uppnå en högkvalitativ skola som uppfyller allt det som jag nyss nämnde behövs det en annan politik än den som Alliansen under åtta års tid förde.

Vid det här laget, 2015, vet vi att den politik som praktiserades av Alliansen under åtta års tid har lett fel. Det recept som Allianspartierna använde sig av har lett fel. För att sammanfatta Alliansens skolpolitik resulterade den i huvudsak på tre områden i följande: sjunkande kunskapsresultat, ökad utslagning och minskad jämlikhet i den svenska skolan samt ökade bördor för lärarkåren.

Jag vill börja med att ta upp de sjunkande kunskapsresultaten. Alliansen kom till makten 2006, och man skulle vända skolresultaten. År ut och år in lovade man att det skulle ske nästa år och nästa år. När Alliansen lämnade ifrån sig makten 2014 var kunskapsnivån i skolan som lägst.

När det gäller ökad utslagning och minskad jämlikhet vet vi vid det här laget att under Alliansens åtta år vid makten slogs mer än 100 000 grundskoleelever ut från att komma vidare till ett nationellt program på gymnasiet. Det visar statistik från Skolverket.

Likvärdigheten minskade i den svenska skolan. I Skolverkets senaste rapport står: ”Skolverkets bedömning är att likvärdigheten har försämrats.” Det är inte vi som påstår det. Det är en statlig myndighet som säger att likvärdigheten i den svenska skolan har minskat. I en OECD-rapport som publicerades för två år sedan slogs det fast att barn från fattiga och/eller lågutbildade hem i Sverige löper dubbelt så hög risk att misslyckas jämfört med välutbildades barn. Denna nya trend är helt oacceptabel.

Låt oss gå över till att diskutera vad Alliansens politik inneburit för lärarna. Den har inneburit ökade bördor. Det är vad lärarfacket säger. När jag för drygt två år sedan frågade statsministern om lärarlönerna, om regeringen var beredd att medverka till höjda lärarlöner, svarade han: Det är inte vårt ansvar. Det är parternas. Men trycket ökade, och då var man tvungen att ändra sig.

Herr talman! I valet förra året gav svenska folket Alliansens skolpolitik underkänt, och det har allianspartierna erkänt. Att, såsom Alliansen gjorde, reservera 60 procent av budgeten till skattesänkningar och 2 procent till skolan var inte hållbart och inget som svenska folket uppskattade. Det var inget som vi i Miljöpartiet heller uppskattade.

Det behövs en annan skolpolitik, en skolpolitik som tar utmaningarna på allvar, en skolpolitik som ger varje elev en ärlig chans att lära och utvecklas. Vår rödgröna regering tar fasta på tre fokusområden. För det första: Tidiga insatser. Det är viktigt med tidiga insatser. För det andra: Satsningar på lärarkåren. För det tredje: Ökad jämlikhet och ökad likvärdighet i den svenska skolan. Det är våra tre fokusområden.

Elever som är i behov av extra stöd ska få det, och få det i tid. För att åstadkomma detta vill vi bland annat ha fler anställda under de tidiga åren och bättre villkor för speciallärare. Vi vill dessutom införa en läsa-skriva-räkna-garanti i de tidiga åren.

För att förbättra lärarnas löner och arbetsvillkor har vi talat om behovet att tillsammans med lärarfacken och andra berörda parter arbeta för att lärarlönerna höjs. Vi har också reserverat medel till det. För att minska lärarnas bördor har vi sagt att de nationella proven i SO och NO för årskurs 6 ska bli frivilliga. Det kommer att minska det administrativa arbetet för lärarna. Det är några av de satsningar som vi gör.

För att öka likvärdigheten och minska ojämlikheten får Skolverket mandat att sluta avtal med huvudmän om skolutveckling på enskilda skolor. Vi satsar på det som är allra viktigast för eleverna, på det som de inte får med sig hemifrån. Det är viktigt att satsa på fritidshem, skolbibliotek och elevhälsa för att eleverna ska ha det bra.

Det är genom sådana reformer, herr talman, som man kan förbättra det svenska skolsystemet, höja dess kvalitet, göra det mer jämlikt och inkluderande och ge dem som arbetar i skolan bättre villkor.

En av de frågor som berörs i detta betänkande är ett förslag från de borgerliga partierna, med stöd av Sverigedemokraterna, om utökade matematiktimmar motsvarande en timme i veckan för elever i årskurs 7–9. Att bryta ut enbart matematikundervisningen och lagstifta om enbart detta tycker vi inte är seriöst och genomtänkt.

För att markera mot Alliansens och Sverigedemokraternas ogenomtänkta sätt att driva politik på det här området har vi en reservation. Vi tycker att skolans timplan och stadiindelning förtjänar att behandlas på ett samlat och mer seröst sätt. Men för att ge skolan arbetsro, även om allianspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna hastar igenom beslutet, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 112 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Herr talman! Tack, Jabar Amin, för ett engagerat anförande! Jag kan konstatera att Miljöpartiets inställning till utbildningspolitik är att allt är viktigt och att allt som regeringen gjort de senaste åtta åren egentligen bara varit ett stort elände. Det finns ingen hejd på hur dåligt alliansregeringen skött sig. Det finns ingen hejd på hur dålig svensk skolutveckling varit de senaste åren, enligt Jabar Amin.

Efter att vi genomfört de största reformerna i svensk skola på över 170 år, vilket gör att lärarna behöver stor arbetsro, landar Miljöpartiet i den anmärkningsvärda slutsatsen att det enda man vill ändra på är att de nationella proven i årskurs 6 ska bli frivilliga. Allt som gjorts under åtta år, som totalt reformerat den svenska skolan, den största förändringen på 170 år, är enligt Jabar Amin enbart elände.

Men inget av det ska man röra. Inget ska bort. Inget ska ändras. Inget ska justeras. Ingenting av det som Jan Björklund har lagt sin hand på vill Jabar Amin ta bort. Frågan är därför om det verkligen är så att allt som Alliansen gjort de senaste åtta åren är värdelöst eller om det som Jabar Amin säger mest bara är spel för gallerierna.

Anf. 113 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill säga till Erik Bengtzboe att det inte spelar någon roll hur fort man springer om man springer åt fel håll. Erik Bengtzboe stoltserar med att de har genomfört många reformer. Många av reformerna har varit kritiserade och om och om ändrats av kammaren.

Vi kan ta lärarlegitimationen. Vi var för lärarlegitimation, men vi kritiserade det första förslaget för att det var ogenomtänkt. Ni genomförde den. Ni kom tillbaka till riksdagen och reviderade, kom tillbaka igen och reviderade. Så har ni hela tiden hållit på med era reformer.

Jag vill till Erik Bengtzboe säga att ett batteri av reformer kommer att genomföras under de här fyra åren. Vi har, som jag nämnde, tre fokusområden: Göra tidiga insatser för att varje elev ska ha en ärlig chans att lyckas, se till att den svenska skolan blir en jämlik och likvärdig skola och se till att lärarna får rimliga arbetsvillkor.

Våra fokusområden är en produkt av att Alliansens politik har misslyckats. Den har lett till utslagning av fler än 100 000 elever. Se verkligheten i vitögat, Erik Bengtzboe! Ni har ansvaret för att fler än 100 000 elever inte kunde komma in på ett nationellt program. Det vill du förneka, men det är det ni behöver se.

Vi har mängder av förslag som vi ska komma med.

Anf. 114 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Herr talman! Det finns absolut elever som inte klarar den svenska skolan, men att använda dem som slagträ och påstå att de skulle vara utslagna för livet är en attityd som jag inte tycker är rimlig. Man påstår att de elever som inte klarar målen i grundskolan därmed är utslagna. Samtidigt tänker man vid voteringen på onsdag rösta emot förslaget att låta dessa elever gå kvar i grundskolan och nå sina mål. Det om något är hyckleri, Jabar Amin.

Alliansregeringen har de senaste åtta åren genomfört de största reformerna på 170 år. Vi har en ny lärarutbildning. Vi har rekord i fortbildningsinsatser och kompetensutveckling av den svenska lärarkåren. Vi har infört en ny gymnasieskola och karriärtjänster för lärarna och har höjt lärarlönerna, bara för att nämna några saker av det vi har gjort. Vi har satsat mer på skola och utbildning än vad någon S-ledd och MP-stött regering någonsin gjort. Vi tog över ett skepp med sjunkande skolresultat.

Jag är övertygad om att vi i framtiden kommer att se att de här sakerna faktiskt har gett resultat och rör oss i rätt riktning. Vi har lagt fokus på tidiga insatser. Vi har återuppstartat den speciallärarutbildning som Socialdemokraterna, Jabar Amins nuvarande regeringspartner, lade ned. Vi har satsat på lärarna, och de höjda resultat det kommer att ge kommer att leda till en ökad jämlikhet. Det är så man bedriver seriös politik. Det är så man levererar tidiga insatser på riktigt.

Jabar Amin beskriver de senaste åtta åren som ett evigt elände. Han säger att det inte spelar någon roll hur fort man springer om man springer åt fel håll. Men Jabar Amin vill inte springa åt något annat håll. Han vill inte vända. Han vill inte riva upp någon av de reformer som Alliansen

genomfört. Han vill bara springa lite långsammare, men åt vad han själv säger är fel håll.

Anf. 115 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Erik Bengtzboe försöker förneka att vi under allianstiden hade den största utslagningen av elever från den svenska skolan. Han vill förneka att skolan blev mindre likvärdig och mindre jämlik. Han vill förneka att lärarkåren fick ökade bördor. På alla dessa områden ska vi rätta till det Alliansen gjorde.

Vi ska se till att barnen klarar skolan. Vi ska se till att lärarna får bättre lönevillkor och arbetsvillkor. Vi ska se till att våra skolor blir jämlika och likvärdiga. Vi kommer att satsa på barnen, på lärarna, på alla som arbetar i skolan. Vi har budgetmedel för detta. Vi har reformer för detta. Vi gör inte det som ni gjorde när ni gjorde fel. Vi kommer att satsa på våra fokusområden, så att skolan går framåt och våra elever utvecklas. Vi ger våra barn bättre villkor. Vi har reserverat medel för lärarsatsningar och elevhälsan. Vi har reserverat medel för tidiga insatser på många områden.

Vi gör detta för att se till att alla barn klarar skolan, även barn som inte har välbeställda föräldrar. Skolan ska vara likvärdig. Jämlikheten ska öka i skolan. Med er skolpolitik blev det mindre likvärdigt, mindre jämlikt. Detta vill vi inte ha. Vi vill ha någonting annat. Alliansens skolpolitik underkändes av väljarna. Se verkligheten i vitögat, Erik Bengtzboe!

Anf. 116 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Det är alltid lika spännande att ge sig in i de här debatterna ungefär mitt i; anförandet kanske delvis kommer att se annorlunda ut jämfört med det man skrev från början, beroende på vad tidigare talare sagt.

Det är en viktig och spännande debatt av många olika anledningar. Förra veckan debatterade vi förskolan. Nu är det dags för grundskolan. Det hade varit oerhört spännande att ha utbildningsministern på plats, eftersom han i valet lovade att man på 100 dagar skulle vända utvecklingen i skolan. Jag förstår samtidigt att han inte är här, eftersom det är vårt eget motionsbetänkande vi nu debatterar här i riksdagen. Det är inte underlag för någon direkt regeringspolitik, utan mer eller mindre fritt tyckande.

Vi debatterar Sveriges absolut största arbetsplats, den svenska skolan. Den är till för alla barn och ungdomar mellan 7 och 16 år. Därför måste den kunna möta alla elever. Jag håller med Jabar Amin om att detta är oerhört viktigt. Vi står alla på samma grund. De olika delar som lyfts upp är målen i läroplanen. Det är också något som vi är eniga om. Det är det som det handlar om.

Sedan var det detta med att springa åt olika håll och så vidare. Jag som haft förmånen att sitta i utbildningsutskottet sedan 2006 kan väl säga att vi inte behöver leta syndabockar åt olika håll och tala om när olika saker händer. Men vi har fortsatt en stor utmaning framför oss. Det kommer hela tiden nya barn till den svenska skolan, samtidigt som vi inte kan vänta med

att göra insatser. Vi har inte tid att vänta alltför länge. Det är klart att vi måste göra förbättringar redan nu.

Det finns många som säger att de vill se breda lösningar. Jag skulle vilja säga att vi hade ganska breda lösningar också med allianspolitiken, även om det fanns reservationer. Det lät ibland i debatten som att man till största delen höll med när det gällde skollagen, men att man sa nej till helheten eftersom det fanns punkter där man inte höll med. Det fanns alltså en ganska stor samsyn också i utbildningspolitiken under de åren.

Vilka är då skolans stora utmaningar? Alla vi utbildningspolitiker gör många skolbesök. Det är farligt att säga det jag säger nu, men för mig som gammal mellanstadie lärare är det oerhört kul att komma ut i skolan. Det gällde inte minst häromdagen när vi var i Sollentuna. Man rekar av. Man tittar på vad som händer i klassrummet. Man tittar på väggar och möblering. Man tittar på hur lärarna interagerar med barnen. Och så längtar man lite grann! Men man ser också en fantastisk verksamhet som har utvecklats väldigt mycket. Den svenska skolan har inte stått still utan har utvecklats starkt. Vi har förmånen att besöka många fungerande verksamheter.

Jag vill vända mig mot Sverigedemokraterna, som raljant säger att de enstaka skolor som eventuellt fungerar måste vara undantag. Det finns många väldigt bra skolor i Sverige i dag. Men det finns också de som av olika anledningar inte förmår prestera tillräckligt bra, och det är klart att man måste göra någonting där.

Jag är imponerad av Sandbackaskolan i Kungälv. Jag är imponerad av Sofielundsskolan i Sollentuna. Jag ska inte göra listan längre än så, men det finns många fler. Vi möter elever, lärare och rektorer som verkligen tar utmaningen på allra största allvar. Utmaningen är att ge alla elever chansen att nå så långt som möjligt.

Det förekommer artikelserier där man granskar skolan. En del har en något svartare syn på den svenska skolan. En del bemödar sig också om att leta fram framgångsexemplen, de som inte bara lyckas så där i allmänhet, utan som faktiskt tar det hela några steg längre med hjälp av kompetenta lärare och ett gott ledarskap och genom att även titta på det forskningen säger om hur man utvecklar den svenska skolan på ett bra sätt.

Vad är det som utmärker många av de skolorna? Jo, det är att man anser att man har verktyget för förändring själv. Man upplever sig inte som ett offer där eleverna kommer och går in och ut ur klassrummet lite hipp som happ. Man har en verksamhet som bidrar till att elever vill lära sig saker. Det finns många exempel. Det är möjligtvis en del av hemligheten.

Jag tror att vi alla slänger oss över Skolverkets olika rapporter och tittar vad vi kan få för underlag för vår politik. Det är klart att det hörs i debatten att vi alla har läst ungefär samma underlag. Det man pekar på handlar till exempel om likvärdigheten. Jag får återgå till det senaste inslaget i debatten och bemöta det Jabar Amin från Miljöpartiet sa. Det är inte så att Alliansen på något sätt har önskat att likvärdigheten skulle minska. Det är självklart så att likvärdigheten är en viktig del.

Men vi måste också se vilka förutsättningar det finns för detta. Ett antal åtgärder har vidtagits under alliansregeringen för att öka likvärdigheten. En del av dem har handlat om de nya styrdokument, nämligen skollagen, läroplanen och kursplanen. Det tydliggörs vad man ska uppnå som elev, vilket bidrar till att öka likvärdigheten. Jag vill å det bestämdaste motsäga att vi inte skulle ha brytt oss om den frågan. OECD lyfter fram det i sin rapport som en viktig del och som en styrka som vi ska bygga vidare på. Vi måste vända trenden, men vi ska också bygga vidare på det. Man ser det stora självbestämmandet som en viktig del.

Här skulle jag igen vilja fråga Miljöpartiet. Ni sitter väl i ledningen i ett antal kommuner. Mig veterligen är det kommunerna som är huvudmän för skolan. Det är att tillmäta tidigare utbildningsministern alltför stort inflytande när det handlar om att det är ministrarnas fel att utvecklingen går åt det ena eller andra hållet. Vi har alla ett gemensamt ansvar för att vända utvecklingen.

Den andra punkten, om vi tittar på Skolverket, handlar om lärarna. Jag är stolt över den satsning i miljardklassen som har gjorts på Lärarlyftet, Mattelyftet och nu Läslyftet. Det har handlat om att göra om lärarutbildningen och ta tillbaka speciallärarutbildningen. Just på lärarnas område har det när det gäller kompetens gjorts ett stort antal satsningar som vi ska lyfta upp och också vara stolta över.

Man säger att vi i Sverige ändå satsar oerhört lite på kompetensutveckling av lärarna. Det måste vi ta till oss. Det är klart att man måste kunna rusta de personer som ska möta våra elever på allra bästa sätt. Att vi lägger förhållandevis lite tid på kompetensutveckling, och att den kompetensutveckling som ändå ges i så låg grad handlar om vad som gör skillnad i klassrummet, är en jätteviktig del att lyfta upp och belysa.

Den tredje delen handlar om långsiktigheten. Att ha tydliga styrdokument som stakar ut vägen för vart skolan är på väg ger möjligheter till långsiktighet. Jag delar det som har sagts tidigare i debatten. Skolor behöver arbetsro. Det är inte utifrån att de behöver lugn och ro, utan för att de behöver sin tid till att faktiskt göra sitt uppdrag. Kärnuppdraget är att alla barn ska få chansen att nå så långt som möjligt. För att nå det krävs det en skola som arbetar på olika sätt för att möta varje barn utifrån dess olikhet.

I går kväll hade jag förmånen att lyssna på två nobelpristagare, May-Britt och Edvard Moser. Vi var flera här som lyssnade till dem. I panelsamtalet efteråt kom man in på: Vad behöver skolan göra? Det handlade just om att bibehålla om lusten att lära, förmågan att ställa de kritiska frågorna och söka ny kunskap och på så sätt erövra en del av världen.

För att nå detta behöver också lärarna ha möjlighet att satsa tid på att förbereda sitt arbete och satsa på kärnuppdraget. Där vill jag att vi på olika sätt framöver tillsammans lyfter de frågorna alltmer.

Man behöver använda den nya tekniken i skolan på ett mycket bättre sätt än man gör i dag. Det görs på stora ställen. Men det kan inte vara så att det 2015 ser så olika ut i Sveriges skolor som det gör i dag. Därför

behöver man göra en rejäl satsning på tekniken men framför allt på hur man använder den.

Låt mig ta lite egen erfarenhet. När jag gick på mellanstadie­lära­r­ut­bil­d­ning­en på 80-talet hade vi jättemycket utbildning i hur man använde OH-apparater, filmapparater, videoapparater och all den teknik som skulle användas för att göra kunskap tydlig och synlig för eleverna.

Jag förväntar mig att lära­r­ut­bil­d­ning­arna på olika sätt jobbar för att den nya tekniken framöver ska bli en naturlig del i utbildningen så att lärarna ska kunna använda den i sitt kommande yrke.

Centerpartiet vill se en skola med kunskap och kreativitet som bottnar i forskning och tar hjälp av ny teknik. För det har Alliansens politik under åtta år varit viktig. Vi vill fortsätta mycket av det arbetet framöver. Vi vill se många framgångsrika exempel i vårt land.

Jag vill yrka bifall till allianspartiernas reservation 6 under punkt 4 om den förlängda skolplikten och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 117 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Man ska inte bara begära ordet för att man är upprörd och inte gillar det som sägs. Man kan också begära ordet och säga att man uppskattar det som sägs. Det tänkte jag inleda med att göra. Den typ av inlägg som Ulrika Carlsson ändå gav uttryck för är en god grund för ett samtal de kommande fyra åren och förhoppningsvis många fler år än så i olika konstellationer.

Allt hör inte hemma i betänkandet, men det hör hemma i grundskolediskussionen. Jag är lite nyfiken på hur Ulrika Carlsson och Centerpartiet ser på lära­r­ut­bil­d­ning­ens kvalitet och hur vi ska rekrytera fler lärare. Det är en jätteutmaning. Den frågan kan hamna i högskolebetänkanden, i gymnasiebetänkanden, men den hamnar också här.

Där har regeringen föreslagit en nationell samling med i huvudsak ökade resurser till lärarlöner. Det ger uttryck för att man måste ha en nationell samling för att öka läraryrkets attraktivitet. Jag är lite nyfiken på hur Ulrika Carlsson ser på den satsningen och den ambitionen.

Jag skulle också uppskatta ett litet resonemang som jag förut försökte föra med Erik Bengtzboe med föga framgång, tyckte jag från min sida.

Vi kan titta på detta med förlängd skolplikt. Jag kan gärna till protokollet understryka att jag och Socialdemokraterna inte har något problem med att elever får gå kvar ett år. Men är det självklart att det är vad som gäller?

Talar man om skolplikt med någon som inte klarar skolan öppnar man inte för olika alternativ. Det är inte en möjlighet att gå vidare och läsa på gymnasiet eller i någon annan form. Det är just grundskolan där de ska befinna sig ytterligare ett år.

Jag tror att den inlåsningseffekt det ger och den signal som det skickar till någon som har skolmisslyckande bakom sig, är skoltrött och känner att det inte funkar är olycklig. Jag vill gärna veta om jag kanske har missförstått ert förslag och undrar om Ulrika Carlsson möjligen kan utveckla det lite för mig.

Anf. 118 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Tack för de orden, Lena Hallengren. Självklart behöver vi på olika sätt lyfta fram nyfikenheten och se: Vilka idéer skulle vi kunna lyfta upp framöver för att ta oss an de utmaningar som fortfarande finns?

Lena Hallengren nämner lärarutbildningens kvalitet, attraktivitet och rekryteringen till yrket. Det är en jättestor utmaning. Vi vet att det fattas 40 000, 50 000 eller 60 000 lärare inom en ganska kort tid. Redan i dag fattas det musiklärare, matte- och NO-lärare. Det är klart att det är en brådskande fråga hur vi på olika sätt öppnar vägar till läraryrket.

Jag vet att vi oavsett parti är nyfikna på de initiativ som har tagits som Teach for Sweden och hur den kompletterande pedagogiska utbildningen kan fungera på ett bättre sätt. Vi har diskuterat examenspremier. Jag vet att det finns andra förslag i diskussioner. Är det så att man kanske för det kompletterande pedagogiska utbildningsåret skulle ha någon form av studielön eller någonting? Hur rekryterar vi och skapar en större möjlighet för fler att söka sig till läraryrket och en större vilja?

Det är där den stora utmaningen ligger. Jag tycker att vi politiskt har ett ansvar. Vi debatterar nu en av Sveriges största och viktigaste arbetsplatser. Den bild vi ger av skolan är oerhört viktig för vilken attraktivitet som finns så att människor vill arbeta i den verksamheten och inte ses som förlorare för att de söker sig till läraryrket utan blir vinnare i att forma framtidens samhälle.

Jag kan inte precisera mig så mycket mer än det. Det blir en något märklig diskussion när vi står här och diskuterar skolplikt och så vidare och om den ska vara fram till 18 års ålder med obligatoriskt gymnasium eller det ska vara ett års förlängd skolplikt. Vad den pekar på är att grundskolan har ett ansvar för att alla barn får med sig kunskaper. Jag ber att få återkomma.

Anf. 119 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! När det gäller resonemanget om förlängd skolplikt och om det går att jämföra med regeringens inställning till obligatoriskt gymnasium tror jag att vi ligger väldigt nära varandra. Då låter det inte så hugget i sten för mig med förlängd skolplikt. Ett obligatoriskt gymnasium är inte alls hugget i sten för regeringen, tvärtom. Vi ger uttryck för en ambition. Det är också det som direktiven till den utredningen kommer att visa inom kort. Det låter lovande om det är hugget i sten i samma utsträckning.

Det är väldigt viktigt att vi hittar fram i de frågor upplevs som viktigast i verksamheten i skolans värld. Att människor är bekymrade över läraryrkets attraktivitet, rekryteringen och lärarutbildningen är det man

möter var man än är. Men de tycker att det funkar rätt bra. Jag tror att vi är överens om det. Det finns utmaningar för skolan. Men de allra flesta är väldigt stolta över sin skola som elev, lärare och rektor, men de vill mer.

Känslan av att sitta där som matte- och NO-lärare på högstadiet och inte veta om det kommer att vara någon som kan ta över när man går i pension är ganska obehaglig. Som rektor upptar det väldigt mycket av den vakna tiden. I stället för att utveckla skolan och handleda hela lärarlaget får man ett väldigt ensidigt fokus på hur man ska kunna rekrytera lärare som inte finns.

Vår utmaning är inte bara fler lärarutbildningsplatser, utan också hur vi ska hitta en väg framåt. I går besökte jag en uttagning hos Teach for Sweden, och det var väldigt spännande. Nu står det för en väldigt liten del, men det är ett spännande koncept. Jag vill i min replik signalera att vi här behöver ha väldigt mycket diskussion och dialog så att vi talar om det som väljarna på riktigt tycker är viktigt.

Jag tycker att vi har en tendens att i skolan och skoldebatten tala om det som är plakatpolitik. Jag ska inte göra betyg i fyran till plakatpolitik, men jag tycker att det närmar sig det om man ska jämföra med de frågor som lyfts i verksamheten och som man verkligen brottas med dagligdags. Vi måste visa att vi också tar oss an dem.

Anf. 120 ULRICA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Det är säkrast att jag börjar med den förlängda skolplikten, så att jag hinner med svaret på den frågan också. Det exempel som ges i handlingen i dag handlar om att man förlänger skolplikten för den som av någon anledning efter årskurs 9 inte har nått målen. Men vi vet att det i den svenska skolan många gånger handlar om att man gör ett extra år på lågstadiet eller på mellanstadiet och att det gör större nytta där. Det öppnar upp för att vi visar på olika möjligheter och att det kan ta olika lång tid att lära sig olika saker.

Det är en viktig del att ge möjlighet att ta del av skolplikten ytterligare ett år också för att visa på det positiva med att få chansen att lära sig. Det sas tidigare i debatten att det är synd om elever som måste gå i skolan på loven. Jag har mött ganska många elever som tycker att det är väldigt skönt. Det är lugn och ro på skolorna. Man har lärarnas totala uppmärksamhet, och man får verkligen chans att nå målen.

Hur man än utformar detta hoppas jag att det blir flexibelt på olika sätt. Man ska möta varje enskild elevs behov, och de kan se väldigt olika ut. Vi sätter dock fokus på att grundskolan har ett ansvar för att lösa dessa frågor, också när det gäller att diskutera den förlängda skolplikten.

Låt oss gå tillbaka till rekryteringen till läraryrket. Det är en jättestor utmaning, och jag tror framför allt att vi får anledning att återkomma till detta mycket under de kommande åren. Precis som Lena Hallengren säger, herr talman, förstår man att lärare och framför allt rektorer funderar: Hur ska vi lyckas rekrytera riktigt bra lärare till våra verksamheter så att vi verkligen kan vända resultaten och ge varje barn en chans?

Jag ser fram emot fortsatta diskussioner och debatter. Vi har kanske inte alltid samma syn, men när debattklimatet bryts kan vi tänka nya tankar och få nya idéer.

Anf. 121 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman och Ulrika Carlsson i Skövde! När jag hörde talmannen ge ordet till Ulrika Carlsson fick jag lära mig hur man ska uttala Skövde.

Det är trevligt att få komma hit och stå här och debattera med en lärarkollega. En av de saker som Ulrika Carlsson tog upp här är just den utbildning som hon själv besitter och som jag, herr talman, besitter. Redan här har vi två differentierade utbildningar. I dagsläget finns det mig veterligen fyra olika sorters utbildningar ute på skolorna. Detta är ett stort problem för landsbygdsskolorna och ett stort problem för rektorer.

Det finns dock skolor som lyckas väldigt bra. Jag har precis som Ulrika Carlsson varit ute och både jobbat i och besökt dessa skolor. Det finns en skola som ligger inte alltför långt härifrån. Den heter Gripsholmsskolan, och den ligger utanför Mariefred. Där kom man långt i *Vi i femman*, och samtidigt har man lyckats få lugn och ro bland eleverna. Det nämndes här tidigare att det är skönt för eleverna att få komma in och jobba på skolloven, då det är lugn och ro. Men på den här skolan är det lugn och ro alla timmar.

Vad är det då som är den stora skillnaden mellan Gripsholmsskolan och de vanliga skolorna? Jo, de jobbar helt och hållet efter en finsk modell. Den finska skolan nämns som ett praktexempel; det är något som vi ofta hör i debatten. Den ligger inte alltför långt härifrån – det är åtta mil. Ni är välkomna att besöka denna skola!

Jag kommer nu till min fråga. I den första replikomgången har jag en fråga till Ulrika Carlsson om de olika utbildningar som man har lyckats plocka fram genom massor med reformer. Vad finns det för tankar från Ulrika Carlssons håll? Vilken av dessa utbildningar är bäst anpassad för skolan?

Anf. 122 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Man kan uttala Skövde på många olika sätt. Man kanske inte brukar göra det riktigt lika grovt som Stefan Jakobsson nyss hade lärt sig.

Det finns problem med olika utbildningar, säger Stefan Jakobsson. Jag kan samtidigt se det som en styrka. Olika kompetenser arbetar tillsammans. Låt mig använda ett eget personligt exempel: Vi känner oss oerhört kompetenta i mitt arbetslag med en svenska-SO-lärare, en matte-NO-lärare, en mellanstadielärare och en fritidspedagog. Man kan se helheten.

Jag skulle vilja säga att det inte behöver utmålas som ett problem att det finns ett antal olika utbildningar. Däremot behöver man jobba för att kompetensutveckla och för att bredda kompetensen. Där har de olika lärarlyft som alliansregeringen hade under ett ganska stort antal år varit viktiga. Sedan har arbetsgivaren ett ansvar för att på olika sätt bredda

kompetensen. Den enskilda individen har också ett ansvar för att på olika sätt se till att man breddar sin kompetens.

Man skulle kunna säga att vi behöver jobba gemensamt för att fortsätta satsningar på olika former av kompetensutveckling och fortbildning för lärare. Där ska de få en chans att få så gedigna utbildningar att de också ökar sin behörighet och därmed det antal ämnen som de har legitimation för och får möjlighet att undervisa i.

Herr talman! Jag uppskattar att Stefan Jakobsson också kan ge goda exempel från skolans värld och nämna Gripsholmsskolan. Det finns som sagt många olika verksamheter runt om i vårt land som är viktiga att lyfta fram och sprida kunskap om. På så sätt kan man förmera och låta det som är gott kunna växa. Man kan ge inspiration och möjligheter för dem som har utmaningar att lära av andra. Det sker redan i dag, men vi behöver titta på hur vi stärker de skolor som har de allra tuffaste utmaningarna. Hur stärker vi kompetensen hos lärarna där?

Anf. 123 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan informera Ulrika Carlsson om att det absolut inte var något personligt påhopp när jag tog i med dialekten. Jag är född västgöte; jag är född i Lidköping. Men det hörs inte när jag talar.

Jag har också haft förmånen att jobba i en F-3-klass där man jobbade tillsammans precis på det sätt som Ulrika Carlsson tidigare nämnde. Också jag kan se stora fördelar med att man använder varandras kompetens. De problem som finns i dagsläget och som jag trodde att Ulrika Carlsson skulle komma fram till är landsbygdsskolorna, när man kommer ned på detta med att det ska sättas betyg. Det räcker med betygen från sexan – vi behöver inte ens titta på betyg från årskurs 4. Där har vi i dag problem med att få lärarkåren behörig, helt enkelt.

Jag är helt överens med Ulrika Carlsson även när det gäller den nya tekniken. Tyvärr kan jag meddela att mitt senaste besök på lärarutbildningen i Malmö fick mig att förstå att man inte använder sig av den nya tekniken. Man är tyvärr långt efter när det gäller att använda sig av den tekniken, herr talman.

Jag har ännu en fråga till Ulrika Carlsson. Vi har sett hur vi i princip sedan kommunaliseringen sakta men säkert har droppat. I vissa fall har vi fullständigt fallit fritt i de olika undersökningarna. Hur står Centerpartiet och Ulrika Carlsson inför att återföra det kommunala ansvaret till det statliga huvudmannaskapet i stället?

Anf. 124 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Det är allt lite synd att Stefan Jakobsson inte använder sin vackra västgötska, inte minst eftersom den också kommer från Skaraborg. Det är bra om dialekterna får finnas kvar, utvecklas och frodas också i riksdagens kammare så att man verkligen får ta del av sådana vackra tonfall som det kan vara.

När det gäller kommunalisering, som frågan handlar om, anser Centerpartiet likt OECD att det inte skulle bidra till kvaliteten i den

svenska skolan om vi ändrade system. Men vi ska bygga vidare på de kvalitetsutvecklingssystem som finns i dag och låta dem fortsätta att utvecklas så att man kan vända resultaten. Det har visat sig att skolhuvudmän som arbetar för att vända resultatet lyckas väldigt bra. Det finns inte någon som helst garant för att det på kort sikt skulle hjälpa de elever som i dag inte når målen om vi skulle ge oss in och byta ett helt styr- och ledningssystem i den svenska skolan. Om vi har ett system som kan fortsätta att fungera, som OECD lyfter fram i sin stora utvärdering av den svenska skolan, ska vi bygga vidare på det och se hur vi stärker och skruvar åt det hela.

Jag tycker att det är viktigt att säga att det i mitt tycke inte är något svaghetstecken att man ibland också förfinar de olika reformer som vi har arbetat med och delvis justerar dem. Det handlar om ett förbättringsarbete också från den statliga styrningens sida och att kunna se över detta.

Stefan Jakobsson hade önskat att jag skulle tala lite grann om landsbygdsskolorna också. Skolinspektionen har visat att det finns möjligheter att lösa till exempel betygssättningen också för de mindre skolorna. Man kan ta hjälp av legitimerade lärare på olika sätt.

Detta är nämligen inte någonting som vi kommer att kunna lösa en gång för alla – alltså att det sedan är färdigt och att alla kompetenser kommer att finnas – utan vi måste ständigt vara beredda på och visa att det finns lösningar också på de problem som finns när det gäller detta.

Anf. 125 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! När vi talar om elever och barn brukar vi säga att de är framtiden. Men jag skulle vilja säga att de minst lika mycket är nuet. Det betyder att vi får se till att de har det bra nu också.

Vänsterpartiets ståndpunkt är att alla elever ska kunna lita på att de går i en bra skola och att de får det stöd som de behöver. Men det är tydligt att likvärdigheten i den svenska grundskolan har försämrats. Alla elever ges inte samma förutsättningar att nå målen, och fler och fler väljer att söka sig bort för att hitta så kallade bättre skolor.

Detta har rapporterats från Skolverket ett flertal gånger under senare år, och sedan slutet av 90-talet har skillnaderna mellan olika skolors betygsresultat ökat kraftigt. Valet av skola har blivit allt viktigare för hur en elev lyckas i skolan. Rapporter visar också att skolsegregationen har tagit nya former och påverkar skolresultaten negativt.

Det finns ett starkt samband mellan en elevs socioekonomiska bakgrund och dennes skolresultat. Elever från rika familjer klarar sig bättre än elever från arbetarklassfamiljer. Det finns indikationer på att sambandet har ökat under de senaste åren. Möjligheten att driva skolor med vinstintresse har också bidragit till denna skolsegregation.

Jag kommer att återkomma till många av dessa punkter när vi ska diskutera betänkandet om skolväsendet om ett par veckor.

Det är viktigt att man ändå satsar på att skapa en likvärdig skola, att man ser till att alla elever erbjuds läxhjälp i skolan i stället för att man ska ha RUT-avdrag för överklassfamiljer och att man ser till att det finns

tillräckligt mycket personal på våra skolor runt om i landet, så att de hinner med att hjälpa alla barn.

Vänsterpartiet har två reservationer i detta betänkande. Den ena är en reservation där vi vänder oss emot förslaget om att införa fler matematiklektioner i högstadiet. Sverige behöver en långsiktig skolpolitik byggd på kunskap och tillit till professionen. Det är inte rimligt att skolan görs till ett slagfält för kortsiktiga triumfer. Lärare, rektorer och elever måste få arbetsro och veta vad som gäller. Därför anser vi att det är ansvarslost att göra som Alliansen nu gör och att man hastar igenom ett beslut om att ändra i timplanen och införa fler matematiklektioner. Vi tycker att det hade varit betydligt mer ansvarsfullt om man hade väntat på de utredningar som finns och som handlar om just att göra ändringar i timplanen.

Vänsterpartiet har också reserverat sig när det gäller fritidshemmen. Ofta när vi talar om skolan över huvud taget glömmar vi bort fritidshemmen. All statistik från 90-talet har visat att barngruppernas storlek i fritidshemmen stadigt har växt samtidigt som personaltätheten har minskat, inte minst under alliansregeringens tid.

Skolverkets lägesbedömningar har pekat på problem med stora barngrupper och lite personal på många fritidshem. Få kommuner tar med fritidshemmen i sina kvalitetsredovisningar, och de allmänna råden för fritidshem är tyvärr inte kända hos alla skolhuvudmän. Denna situation gör det omöjligt för huvudmännen att bedriva en vettig pedagogisk verksamhet. Verksamheten tenderar att bli olikvärdig.

Fritidshemmen är en del av utbildningssystemet och viktiga för att ge barnen en bra och meningsfull fritid samt stöd i deras utveckling. Därför anser vi att debatten om fritidshemmen måste tas med och att vi behöver ta ett större ansvar från politikens sida.

Alliansen har i en reservation tagit upp frågan om att förlänga skolplikten för de elever som inte når gymnasiebehörighet och att den rödgröna regeringen ska återkomma med förslag senast i augusti 2015.

Redan i dag finns det faktiskt elever som får gå om i grundskolan för att de inte har klarat av den. Det finns också elever som får fortsätta till introduktionsprogrammen. Varför ska man ändra i ett system, som går ut på att anpassa åtgärderna efter elevernas behov, till att ha en generell regel som ska gälla alla barn? Vi har i dag ett system som innebär att man kan gå om. Men Alliansen vill att detta ska bli obligatoriskt för de elever som inte får behörighet till gymnasiet.

Jag menar att det är ansvarslost att man gör på detta sätt eftersom alla elever är olika. Även elever som inte får godkända betyg i högstadiet och inte får behörighet till gymnasiet är olika och behöver olika åtgärder.

Därför är Vänsterpartiets ståndpunkt att denna reservation, med anledning av motionsyrkanden, ska avslås.

Ibland är det svårt att tala om Sverigedemokraterna, men jag vill gärna göra det i dag. Partiet har en så kallad nolltolerans mot rasism men anser att elever med min bakgrund inte ska ha rätt att läsa sitt eget hemspråk i skolan. Vad är det om inte rasism och särbehandling av människor?

Undervisningen ska enligt Sverigedemokraterna ske utanför ordinarie skoltid och i hemmet, vilket de många gånger har påpekat. Då undrar jag: Gäller det all modersmålsundervisning? Gäller det svenska A och svenska B? Vilka elever är det som vi talar om i dag?

Detta tar mig återigen tillbaka till vilket parti Sverigedemokraterna är. Häromdagen talade vi om förskolan, då Sverigedemokraterna inte ville att man skulle undervisa barnen om jämställdhet och genus. I dag handlar det återigen om invandrarna.

Sverigedemokraterna kommer alltså om några dagar att gå med på ett tillkännagivande som handlar om att man ska utreda modersmålsundervisning på entreprenad. Hur kan man gå med på modersmålsundervisning på entreprenad om modersmålsundervisningen inte ska finnas? Det är en fråga som jag gärna vill ha svar på.

Det vore mycket bra om man inte bara gjorde detta till en populistisk fråga. Den forskning som finns på området, och även de forskare som har besökt oss i utbildningsutskottet, visar på ett mycket tydligt sätt att tillgången till modersmålsundervisning leder till att elever klarar sig bättre i den ordinarie svenska undervisningen.

Men, som sagt, Sverigedemokraterna visar återigen att de är ett rasistiskt parti och att de har ett enda fokus i slutändan, och det är personer som ser ut som jag.

Till sist vill jag kritisera även regeringspartierna. Som alla känner till har vi haft en betygss Diskussion under de senaste veckorna, som nu har lagt sig något. Men jag vill ändå lyfta fram detta igen.

Under många år har svensk skolpolitik präglats av kortsiktighet och experimentella förändringar, inte minst under Jan Björklunds tid. Om man talar med forskare som har analyserat Jan Björklunds tid som utbildningsminister säger de att de aldrig har varit med om något liknande. Han har gått emot rekordmånga forskare i deras slutsatser och gjort precis det motsatta vad gäller nya reformer inom skolan.

Vi hörde talas om denna fråga om betyg för några månader sedan. Tyvärr valde S och MP att gå med på en kompromiss med alliansregeringen. När Sverige valde en ny regering i september 2014 var vi i Vänsterpartiet glada över att experimentverkstaden skulle upphöra, något som vi nu tyvärr ser kommer att fortsätta inom betygsområdet. Det finns åsikter om att det som man kommit överens om var bättre än att det skulle införas på alla skolor. Men frågan är varför Alliansen gjorde en överenskommelse med S och MP om de kunde ha fått igenom sitt eget förslag från början. Det blir alltså tydligt att detta ändå handlar om ett politiskt spel.

Det som är mest glädjande i detta är att kommun efter kommun väljer att ställa sig utanför denna experimentpolitik, där även partikamrater till mina socialdemokratiska och miljöpartistiska kolleger som sitter med i vår majoritet, väljer att rösta för och inte driva vidare denna fråga. De väljer att inte driva denna experimentella politik för eleverna.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets två reservationer om fritidshemmen och om fler matematiktimmar. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 126 ERIK BENGTZBOE (M) replik:

Herr talman! Låt mig först förtydliga mig lite kort när det gäller våra reservationer angående ett tionde grundskoleår. Det handlar alltså inte om att vi vill styra exakt hur insatserna ser ut för varje enskild elev, utan det handlar om var någonstans vi anser att huvudansvaret för att se till att eleven når sina mål ska ligga. Självfallet ska det fortfarande vara en individanpassad lösning, och självfallet ska det fortfarande vara så att det finns möjlighet att göra det här på det sätt som passar bäst.

Jag tror att man ödmjukt och ärligt ska konstatera att det i vissa fall rör sig om ganska enkla åtgärder. Det kan handla om att man bara har missat i studiemotivation eller tid. I andra fall rör det sig om mycket mer avancerade åtgärder än så – åtgärder som är mer betungande för skolan att hantera.

Det är många saker jag och Daniel Riazat inte är överens om, men jag tror att vi är överens om att bristen på likvärdighet i den svenska skolan är ett problem. Vi ser i dag hur det spelar alldeles för stor roll vilken kommun man föds i. Det handlar alltså inte primärt vilken skola man väljer, skulle jag säga, för där har man ändå en valfrihet och en möjlighet att finna en annan väg. Det stora problemet är i stället att man beroende på vilken kommun man föds i har väldigt olika förutsättningar, och jag tror tyvärr att problemet skulle kvarstå även om man valde att förstatliga skolan.

Vill vi ha en likvärdig skola och lösa den här typen av problem tror jag att det handlar om stödresurser via Skolverket, en tydligare skolinspektion och att jobba aktivt med skolpengen lokalt för att se till att vikta den – även om man ska erkänna att det är någonting som är svårt. Det handlar också om att se till att vi över lag har bättre lärare och bättre stöd genom läxhjälp.

Vi ser dock att vi i grund och botten har ett segregationsproblem som bottnar mycket i en bostadssegregation. För många elever blir därmed möjligheten att själv få välja skola, och att få välja en friskola, möjligheten att ta sig ur den segregationen. Är det ändå inte så att Vänsterpartiet någonstans ser att ett fritt-val-system inom skolan och friskolor faktiskt kan hjälpa till att minska segregationen?

Anf. 127 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Erik Bengtzboe för frågan. När det gäller frågan om det fria skolvalet kommer vi att återkomma till det bland annat i betänkandet om skolväsendet, och därför valde jag att inte göra en längre utläggning om det. Jag kan dock förklara lite grann.

För mig och Vänsterpartiet handlar detta om att alla skolor ska vara bra skolor. Att säga att elever ska söka sig till en bättre skola betyder att vi har accepterat att det ska finnas dåliga skolor, och därmed har vi accepterat att en del barn ska gå i sämre skolor än andra. Det vi menar är att alla skolor

ska vara bra skolor. Boendesegregationen är en följd av en arbetsmarknadspolitik som har fallerat, en ekonomisk politik som har fallerat och en bostadspolitik som har fallerat, och det har lett till denna segregation.

Lösningen har dock inte varit det fria skolvalet. Tvärtom har det fria skolvalet enligt en hel del forskning lett till en ökning av segregationen. Såvitt jag vet är det nämligen inte eleverna från Djursholm som har sökt sig till Rinkeby, och det är inte heller de svagaste eleverna med minst resurser i Rinkeby som har valt att söka sig till ett annat område och en ny skola. Det är i stället de elever som ändå har haft det relativt bra även i en skola i Rinkeby som har sökt sig bort.

Rinkeby är ett exempel på ett socioekonomiskt utsatt område; det är därför jag nämner Rinkeby. Jag skulle vilja kalla det ett klassegregerat område. Många gånger använder vi felaktigt begrepp som ”invandrartäta områden” etcetera. Det menar jag är ett felaktigt påstående, för det handlar om klass.

Jag håller med dig om den första punkten du talade om, Erik Bengtzboe, alltså att vi är överens. Vi har samma mål. Frågan är dock hur vi ska nå målet, och jag menar att ni tvärtom har gjort så att skolan har blivit mindre likvärdig.

Anf. 128 ERIK BENG TZBOE (M) replik:

Herr talman! Jag förstår intentionen med en politisk slogan som ”alla skolor ska vara bra skolor”. Jag tror inte att du kan hitta en moderat, en vänsterpartist eller sverigedemokrat – du kan inte hitta någon någonstans – som inte tycker att alla skolor ska vara bra skolor, Daniel Riazat. Självfallet ska alla skolor vara bra skolor. Bra skolor kan dock fortfarande vara segregerade, kanske inte sett till skolresultat men på andra sätt och vis.

Nej, detta är absolut inte per automatik en lösning. Om vi i område A har en dålig skola och i område B en bra skola får vi en skolsegregation om folk får välja. Men om vi bara har bra skolor – om vi ser till att vi får in rätt resurser och rätt stöd – kommer det att leda till att både skola A och B är bra. De kommer dock fortfarande att vara segregerade om det inte finns en möjlighet för eleverna i område A att välja skola B. Det är nämligen i bostadssegregationen vi i grund och botten har ett problem.

Om du nu får igenom din politik, Daniel Riazat, och vi lyckas uppnå en situation där alla skolor är bra skolor – är det i sådana fall legitimt med friskolor och ett fritt-val-system? Är vi då även enligt Vänsterpartiet framme vid och mogna för att ge elever och föräldrar den makten? Ska vi bryta bostadssegregationen måste människor nämligen röra sig. För att använda ditt eget exempel: Nej, det är absolut inte så att det är elever i Djursholm som åker till Rinkeby. Men det ger möjligheten för elever i Rinkeby att åka till Djursholm, och de tar den faktiskt. Det bryter segregation.

Sedan finns det många grundläggande problem bakom hur det fria skolvalet har funkat. Informationen har varit dålig, och möjligheten att

välja har därmed varit begränsad för den som inte är väl insatt i hur skolan funkar. Om nu alla skolor är bra skolor måste vi dock ha ett fritt-val-system för att bryta segregationen.

Anf. 129 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag vill betona att jag när jag pratar om skolor i socioekonomiskt utsatta områden inte menar att alla de skolorna per automatik behöver vara sämre. Så är nämligen inte fallet. Tvärtom vad många rykten som sprids runt om i landet säger om vissa skolor i socioekonomiskt utsatta områden är de ofta väldigt bra skolor, men de behöver mer resurser. De behöver mer satsningar. Lärarna gör ett fantastiskt jobb men behöver mer stöd för att kunna utföra sitt arbete.

När det gäller det fria skolvalet säger Vänsterpartiet inte att det helt och hållet ska skrotas för grundskolan, utan det vi säger är att närhetsprincipen ska vara det första som gäller. Har man sedan särskilda behov får man söka sig till en annan skola. Vill ens barn söka sig till en skola med musikinriktning går det bra, och vill ens barn söka sig till en grundskola med en annan slags inriktning får barnet göra det.

Det blir dock väldigt svårt för kommunpolitiker och skolor i dag att planera sin verksamhet, för man vet inte hur många barn som kommer att söka sig till en skola nästa år. Alla vi som har suttit i kommunpolitiken har sett hur budgeten helt plötsligt har diffat med 20 miljoner kronor för att det inte finns ett planerat system för hur eleverna ska komma in. Jag menar att vi måste göra något åt detta.

Jag menar också, precis som jag sa i mitt anförande, att det inte funkar att använda skolpolitiken som ett slags fält där vi ska förändra allting. Att försöka förändra all bostadssegregation genom skolan kommer aldrig att fungera, och det är inte rätt att göra det. Det är inte därför våra barn går i skolan, alltså för att bryta bostadssegregationen. De är inte där för att deras föräldrar bor i segregerade områden.

Vi måste se till att skapa en arbetsmarknad och en bostadsmarknad som inte är segregerade, som inte är rasistiska och som inte diskriminerar människor. Då kommer vi att se till att även den här segregationen försvinner.

Anf. 130 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att tacka Daniel Riazat. Vi är överens i ganska många frågor. Ni är överens med regeringen om tidiga insatser, och ni är överens med regeringen om satsningar på likvärdigheten. Ni är för jämlikhet i skolan, för satsningar på lärarkåren och så vidare. Det välkomnar vi från regeringens håll, säger jag som representant för ett av regeringspartierna.

Herr talman! Daniel Riazat tog upp betygsfrågan. Anledningen till att inget av våra partier tog upp frågan just nu är att det kommer att diskuteras i april. Då har vi ett betänkande som diskuterar ganska många frågor, bland annat betygsfrågan. Det är därför få av oss har berört den.

Men när Daniel Riazat nu berör den måste jag lämna några kommentarer och ställa en fråga.

Vi visste att Allianspartierna med stöd av Sverigedemokraterna skulle få majoritet i utskottet för sin linje att tvinga alla Sveriges skolor att sätta betyg från årskurs 4.

Vill Vänsterpartiet hellre ha betyg från årskurs 4 i alla skolor än i de max 2 procent som vi har lyckats minimera det till?

Opportunism är inte bra. Svara på detta, Daniel Riazat! Är det bättre att alla 5 000 skolor får det eller som nu max 100 skolor?

Anf. 131 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag förstår att det är en svår fråga för Miljöpartiet att tala om, Jabar Amin. Precis som vi har sett i nyhetsinslagen gick utbildningsminister ut för en och en halv månad sedan och sa att han absolut inte tänkte gå med på detta för att två veckor senare ändra sig.

Det stämmer att vi är överens i många frågor, men just i denna fråga är det inte jag som är opportunist. Det finns ett parti som har hållit fast vid sin uppfattning i betygsfrågan. Övriga partier, utom ett parti som jag inte tänker nämna, har valt att göra en överenskommelse.

Överenskommelsen hade aldrig blivit av om det inte hade legat ett politiskt spel bakom. Låt oss vara ärliga med det, Jabar Amin. Hade Alliansen kunnat få igenom sitt förslag i utskottet för att hela Alliansen var överens om att införa betyg från årskurs 4 för alla elever hade Jan Björklund inte vänt sig till Gustav Fridolin och sagt: Snälla, kan vi inte kompromissa så att jag får ett lite sämre utfall än jag hade kunnat få annars?

Vi vet allihop att så inte hade varit fallet. Därför är det märkligt att Miljöpartiet tar upp detta till debatt här och nu, för det är ni som har gått ifrån era värderingar och gått med på en kompromiss. Ni har gått med på att experimentera – inte med alla elever men med några tusen.

Jag menar att några tusen elever är några tusen för mycket, och jag kommer att göra allt jag kan via mina och Vänsterpartiets kontakter för att så många kommuner som möjligt ska säga nej till detta experiment.

Anf. 132 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Låt mig klart och tydligt deklarera Miljöpartiets uppfattning i betygsfrågan. Vi anser att det är fel att sätta betyg från årskurs 4. Det ansåg vi förut, det ansåg vi i går och det anser vi i dag. Det är vår uppfattning.

Men politik handlar om det möjligas konst. Om alla Sveriges skolor riskerar att tvingas sätta betyg från årskurs 4 måste man som ansvarig ledamot och ansvarig regering agera och inte bara säga: Nej, vi tvingar hellre 5 000 skolor än låter 100 frivilliga göra det.

Detta är ett test som regeringen har tvingats till för att rädda 5 000 skolor.

Låt mig informera Daniel Riazat om att utan trycket från forskare, organisationer och opinionsbildning hade allianspartierna aldrig gått med

på detta. Det är jag ganska säker på. Men trycket blev för mycket, och för att rädda ansiktet gick de med på denna uppgörelse.

Vi anser fortfarande att det inte är rätt, men vi ser hellre att 100 skolor gör det frivilligt än att alla Sveriges grundskolor tvingas göra det.

Anf. 133 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Låt mig återkomma till att det är en märklig gång. Vi har en före detta utbildningsminister som inte en eller två utan tjugo gånger har gått emot vad forskning och profession har sagt. Han har aldrig backat. Men denna gång gjorde han det för att trycket blev för stort från lärarfacken, forskarna och elevorganisationerna. Alla var emot det, och jag vet att Miljöpartiets grundinställning är att man inte vill införa det.

Att det sker kompromisser inom politiken är inget konstigt. Vi har alla varit med om att göra kompromisser.

Men det som Gustav Fridolin inte svarade på och som Jabar Amin inte ens har berört är hur det kom sig att före detta utbildningsminister Jan Björklund och Alliansen valde att vika ned sig bara för att det fanns en opinion mot det. Det har ju funnits en opinion mot många av de reformer som Alliansen har infört.

Hur kom det sig att det var Folkpartiet som tog initiativet till dessa samtal mellan partierna och inte Alliansen som grupp? Där blir också frågan mycket tydligare.

Det finns betydligt viktigare frågor om skolan som vi bör fokusera på, till exempel om likvärdighet och resurser. Jag ser fram emot att ha fler sådana debatter och färre betygsdebatter.

Anf. 134 CHRISTER NYLANDER (FP):

Herr talman! Det var underhållande att lyssna på debatten om betygen, och möjligen återuppstår den vid tillfälle.

För en människa som är road av etymologi är debatten intressant ur perspektivet vad ordet grundskola betyder. Man skulle kunna tänka sig att det betyder att varje ungdom ska ha en god grund att stå på efter att ha lämnat grundskolan.

Vad är då denna grund? För min del är det en plåt där man har skaffat sig en god start i livet och fått lite överblick och som man kan ha som utgångspunkt när man väljer väg vidare i livet, antingen genom gymnasiestudier eller något annat. Man kan också återkomma till denna plåt senare i livet när man funderar på om man ska göra något helt annat.

Herr talman! Förlängd skolplikt har diskuterats rätt mycket i debatten. Ibland får jag en känsla av att grundskolan inte räknas, att de första nio tio åren i skolan inte är så viktiga utan att det är först på gymnasiet man har förmåga att välja vilket yrke man vill ha eller vilken utbildning man vill gå vidare till.

Jag tror att det är ett feltänk. Jag tror att det är väldigt viktigt att grundskolan erbjuder den grundutbildning man ska ha. Jag tror inte på att det är först när man har uppnått högskolebehörighet som man är en demokratisk människa med förmåga att fatta beslut om sin framtid. Jag

vill att grundskolan ska ge människan denna grund. Det är därför som jag inte bara av etymologiska utan också ideologiska skäl tycker att grundskolan är så viktig. Grundskolan ska ge grunden och ge den enskilde en plåt att gå vidare från.

Förlängd skolplikt sätter press på grundskolan. En rektor som är ansvarig på en grundskola ska se till att alla elever klarar grundskolans kunskapskrav. Det innebär att man måste sätta in insatser så tidigt som möjligt.

Att införa möjlighet till förlängd skolplikt i några dagar, några månader eller ett helt år innebär inte att det kommer att användas, utan det innebär att man måste fundera på hur fler elever ska klara grundskolans kunskapskrav så tidigt som möjligt och kunna gå vidare till gymnasiet eller någon annanstans.

I dag är det för många elever som inte klarar grundskolans kunskapskrav och inte blir behöriga till de nationella gymnasieprogrammen. Det är viktigt att se till att fler klarar kraven, och just därför funderar vi på en hel del insatser på detta område.

En av dem är att införa fler matematiklektioner. Inte minst för att många tappar i matematiken och inte blir behöriga är det centralt att göra så.

Herr talman! I en sådan här debatt ska jag kanske erkänna att jag inte är lärare. Jag kan tänka mig att bli det. Jag har faktiskt haft ett företag där jag undervisade lärare. Det gick väl inte jättebra, men det var en trevlig erfarenhet.

Jag har dock sett ganska många skolor. Tidigare i debatten nämndes det studiebesök som några allianskolleger gjorde i går. Vi tittade mest på hur ny teknik kan används för att fler ska nå målen och lära sig att läsa, men det man slås av vid alla sådana studiebesök är hur viktigt det är med engagerade och behöriga lärare, ett tydligt pedagogiskt ledarskap och en tydlig pedagogisk idé. Då klarar man sig ganska långt, oavsett vilken teknik man har. Om man har engagerade och behöriga lärare, en genomtänkt idé och ett skickligt pedagogiskt ledarskap kommer man långt i skolan.

Det finns en anledning till att det är stora skillnader i skolan. Den tidigare debatten om socioekonomiska faktorer handlade egentligen bara om att hitta förklaringar till varför det är som det är. Man måste inse att oavsett vilken socioekonomisk bakgrund som finns i bostadsområdet kan man nå olika långt. Här handlar det mycket om vilken styrning man har.

Vi måste bli bättre på att ta till vara de goda exemplen. Ibland finns de i klassrummet eller i skolan bredvid, ibland i en annan kommun.

Vi måste bli bättre på det kollegiala lärandet, som i internationell forskning ofta pekas ut som centralt för att lyfta skolresultat. Vi måste bli bättre på det pedagogiska ledarskapet. Vi måste ha en tydligare ledningsstruktur generellt sett i svensk skola.

Vi ser ofta kritik från både OECD och Skolverket om att svensk skola har en väldigt otydlig struktur och en väldigt otydlig styrning. Det är en av anledningarna till att Folkpartiet vill ha statligt huvudmannskap. Det

innebär inte att man löser allt med ett trollspö, men det är en av anledningarna.

Det är sant att grundskolan har genomgått stora förändringar. Jag tycker att det är väldigt intressant att lyssna på oppositionen, som skäller på en regering som har gjort många reformer.

Det ena partiet kommer fram till slutsatsen att nu krävs det arbetsro, och nu ska vi inte göra så mycket. Det andra partiet kommer fram till slutsatsen att nu ska vi riva upp allting, för det var så dåligt. Frågan är vilken signal regeringen sänder när de två partierna har så olika inställningar.

Antingen gjorde vi väldigt mycket dumt, och då vill man som Jabar Amin riva upp det, eller så gjorde vi alldeles för mycket, och då vill man ha arbetsro, som Lena Hallengren sa.

Reformerna har handlat mycket om att det behövs kunniga, behöriga lärare i skolan, att lyfta läraryrkets status, att se till att man får fortbildning, att man får en bättre utbildning från början och att ha höga ambitioner från varje elev.

Just nu präglas debatten mycket av att det var många reformer, och det ska erkännas att många av dem hade implementeringsproblem. Vi grubblade en del över detaljerna – det är naturligt när man gör många stora reformer.

Men när man tittar på reformperioden om några år och ser tillbaka på vad som hände tror jag att man kommer att kunna identifiera några centrala linjer i reformpolitiken. Dessa handlar om att det ska vara behöriga lärare som undervisar i ämnena, att man ska lyfta läraryrkets status och att man ska lyfta ambitionerna för varje enskild elev så långt det bara är möjligt.

Vi ska fortsätta att lyfta kunskapsresultaten i svensk skola. Folkpartiet tycker att vi ska nå målet att bli ett av de tio bästa länderna i världen. Men jag tror inte att den kraften finns i våra 290 olika kommuner. Det är tydligt att ambitionen och engagemanget för skolan inte finns i samtliga kommuner.

Om man tycker att det är viktigt att varje elev får en så god start som möjligt i grundskolan är det nog viktigt att det blir ett statligt huvudmannaskap, eller åtminstone – låt oss gå så långt – en ökad statlig styrning av skolan.

Herr talman! För att avsluta och återkomma till gårdagens studiebesök och egentligen alla studiebesök jag har gjort i skolan är det oerhört stimulerande och fantastiskt att se barn lära sig nya saker.

När en sjuåring böjer sig över till den som sitter bredvid och frågar hur bläckfisk stavas och de sedan kommer fram till det tillsammans är det otroligt stimulerande. Och när man ser en sjunde- eller åttondeklassare äntligen förstå den där ekvationen som var så krånglig är det en fantastisk upplevelse också för en icke-lärare.

Man ställer sig frågan varför läraryrket inte är det mest populära och varför kön till lärarhögskolan inte är mycket längre. Man ser nu att det finns tendenser till att det håller på att ändras. Fler med höga betyg från gymnasiet söker sig till lärarhögskolan, och det är viktigt.

Jag ska inte ha det som ett löfte eftersom man inte ska lova mer än man kan hålla, men jag funderar på att bli lärare när jag har lämnat utbildningsutskottet. Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 6 om förlängd skolplikt.
(Applåder)

(TALMANNEN: Det gläder en gammal lärare som mig.)

Anf. 135 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag är också lärarutbildad.

Även om timmen är sen hindrar det mig inte från att begära en liten replik för att korrigera den bild som Christer Nylander försöker måla upp, nämligen att regeringspartierna ser väldigt olika på de åtta borgerliga åren. Det gäller framför allt den bild där jag själv apostroferades – att det mesta har varit bra men att vi nu behöver arbetsro.

Jag vill inte säga att det mesta har varit bra och att vi behöver arbetsro. Jag vill heller inte säga att det mesta har varit dåligt, men det har utan tvekan funnits en hel del problematiska reformer som har påverkat skolan i negativ riktning.

Som Christer Nylander känner väl till är det inte så lätt att ta bort en reform som man inte gillar eller göra om den på ett bättre sätt. Ett exempel är lärarlegitimationen. Den ska absolut inte bort, men den var inte så lyckad eller genomtänkt. Det blev lite för många komma-tillbaka-situationer.

Förstelärarreformen var inte feltänkt som ett sätt att höja lönerna, men detta stora tillskott användes inte till att verkligen få skolutveckling. I stället ser vi en enorm diversifiering runt om i landet i hur det används. Det som hade kunnat vara en fantastisk möjlighet har blivit det på vissa håll, men på andra famlar man fortfarande. Det är olyckligt.

Jag tycker att det finns anledning att också lyfta fram fritidshemmen. Där måste vi fundera och inte bara slåss om vem som har mest pengar i budgeten framöver. Det gäller synen på fritidshemmen. Jag hade med det i mitt inledningsanförande.

Under Alliansens och Jan Björklunds tid hade fritidspedagoger inte möjlighet att vara förstelärare eller få en sådan legitimation, och dessutom förkortades deras utbildning. Det är väldigt olyckliga signaler att rikta till en hel lärarkategori som kan spela en stor roll för all den tid som eleverna tillbringar på fritis.

Anf. 136 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Herr talman! En representant för regeringspartierna lovade i debatten ett stort batteri med reformer strax efter att ha sagt att det hände för mycket under de senaste åtta åren.

Lena Hallengren kritiserar enstaka inslag. Jag skulle snarare säga att det fanns en implementeringsproblematik i de reformer vi gjorde.

Det vore bra med en gemensam inställning till historien. Det rimligt att vara ödmjuk, men min bild är att när man gör så stora reformer som

behövdes – de största sedan 1800-talet – är klart att det ibland kan bli implementeringsproblem.

Ett problem, inte minst när det gäller lärarlegitimationen, var att lärarna i den svenska skolan kommer från väldigt olika lärarutbildningar. Det var svårt att översätta dem till en och samma legitimation.

Det är inte så konstigt att man då kommer tillbaka till riksdagen och föreslår ändringar. Så tycker jag att en regering ska göra. Det vore väldigt dumt om man inte gjorde det utan höll fast vid en reform som inte går att hantera i verkligheten.

Jag är beredd att ompröva förstelärarreformen, men man ska inte ta bort förstelärarna. Jag tycker snarare att man ska ha många fler. Men man bör fundera på om det inte bör ställas krav på att föresteläraren ska vara en pedagogisk person och att försteläraren ska vara ute i den pedagogiska verksamheten och inte bli administratör, så som ibland har skett.

Man kan fundera på att ställa krav på att kommunerna och huvudmännen ska ha villkor för vem som ska bli förstelärare och inte göra det slumpmässigt. Exakt hur sådana villkor ska se ut tycker jag inte att staten behöver lägga sig i, men det är rimligt att de finns.

Man kommer tillbaka till vad staten ska göra och inte göra. Vi har kommunalt huvudmannaskap. Jag vill skifta det. Jag tror att vi skulle få en mycket tydligare styrning om det var staten som fastställde vad vi ska nå och hur man ska nå det och gav resurser till detta.

Anf. 137 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Jag drar nog en lättnadens suck så länge kammaren inte har en majoritet för att förstatliga, för det är att göra något mycket enklare än vad det är. Det är en lång historia, som vi alla känner. Vi har aldrig haft en statlig skola, och att gå tillbaka till en statlig skola där besluten fattas någonstans på andra sidan vattnet låter som att man hamnar väldigt långt från lärare, elever, rektorer och verksamhet. Den argumentationen kan vi.

Jag tycker att det är intressant att lyssna till Christer Nylander och hans sätt att resonera kring förstelärartjänsterna. Jag tror att de kommer att vara viktiga, för de är kvar, och de kommer att bli fler. Frågan är på vilket sätt de blir fler, så att vi gör det så klokt som möjligt. Hur långt vårt mandat sträcker sig att tycka och tänka om dem vet jag inte riktigt. Men de kommuner som har valt att utforma tjänster som man får söka och där det läggs ett tydligt utvecklingsinnehåll tilltalar i alla fall mig.

När man diskuterar grundskolan är det faktum att administrationen har ökat intressant. Jag ska inte säga exakt när det började, men det är klart att tekniken möjliggör att man kan administrera mycket mer och vill veta mycket mer – bara vi mäter lite till och kollar lite till. Det är olyckligt om vi inte lyckas bryta den utvecklingen.

Jag reagerar alltid när någon i Alliansen ska försöka få många små reformer att bli tidernas största reform, som nästan går att jämföra med folkskolereformen och egentligen det mesta. Det har varit många små reformer, men jag skulle inte vilja översätta det till att vara en jättestor

reform. Däremot gäller det att fundera över vilken riktning som skolan ska gå i nu.

Mycket av det som har präglat skolan, där jag faktiskt tycker att Folkpartiet och Jan Björklund har varit ledande, är att hela tiden veta mycket väl hur det borde skötas – känslan att man tar ifrån professionen ansvar och också känslan av tillit, att man kan och behärskar det skolan gör. Jag tror att det vore klokt om vi fick en ändring på det.

Anf. 138 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Herr talman! Låt mig börja med administrationen. Jag delar problembeskrivningen, att det är för mycket administration. Jag tycker att lärarna ska vara lärare, inte administratörer. Men det handlar väl om en allmän förändring i samhället, tror jag, där det ställs alltmer krav på dokumentation, inte bara i skolan utan också i sjukvården och på andra områden. Det är kanske en större fråga än så.

Låt oss då fundera på hur vi tillsammans kan plocka bort lite mer av administrationen från lärarna. Det gör jag gärna.

När vi, herr talman, pratar om statligt huvudmannaskap handlar det om ett modernt statligt huvudmannaskap. Min bild är att det gamla huvudmannaskapet, när staten var ansvarig, inte alls var bra. Det jag vill ha är en tydlig statlig styrning, där staten slår fast vilka mål man ska nå men också har ansvar för att se till att det finns resurser för att nå de målen.

I dag är det väldigt olika. En rektor som kläms mellan de statliga kunskapskraven och en snål kommunal budget kommer alltid att välja att följa den kommunala budgeten – annars blir denne avsatt. Det är väldigt få rektorer som blir avsatta på grund av att kunskapskraven inte nås men fler som blir avsatta därför att de inte håller budgeten.

Vill man ha det tydligare och friare och ha mer makt till lärarna tror jag också att det är en klok idé att ta bort några av de politiska beslutskretsar som finns. Så fort det finns en ny politisk beslutsnivå kommer den politiska beslutsnivån att vilja tycka till och bestämma något. Har man kommunalt huvudmannaskap och en stat som fastslår läroplan, kunskapskrav och annat kommer man att få fler politiker som vill lägga sig i hur skolan ska skötas.

Jag har själv suttit med i den kommunala barn- och utbildningsnämnden när man skulle tolka de statliga målen till de kommunala förutsättningarna. Det var inte riktigt bra. Jag tror att man får minskad politisk klåfingrighet om man tar bort det mellanledet i den politiska styrningen.

Anf. 139 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Det finns mycket gott att säga om svensk skola, och det finns många goda exempel att lyfta fram, precis som Lena Hallengren sa tidigare. Men jag har ändå valt att använda mina minuter här till några av de frågor som jag tycker är helt avgörande för att vända de sjunkande resultaten i svensk skola.

Våra svenska elever måste få fler lärarledda lektioner. Lektionernas antal har minskat i svensk grundskola sedan 1990-talet. OECD har konstaterat att svenska elever i åldrarna 9–11 år har drygt 50 undervisningstimmar färre per år jämfört med genomsnittet för motsvarande åldersgrupper i övriga EU-länder. I åldrarna 12–14 år är siffran ca 130 undervisningstimmar. Skolverkets granskning visar också att många huvudmän inte ens följer upp så att eleverna verkligen får den undervisningstid som timplanen garanterar dem.

Herr talman! Resultaten i matematik har försämrats sedan 1990-talet. Samtidigt har andelen behöriga till gymnasieskolan minskat sedan 2006. Det finns alltså en tydlig koppling här, precis som min kollega från Folkpartiet sa just. Att fler elever blir godkända i matematik skulle bidra till att andelen behöriga till gymnasieskolan ökar.

I ett internationellt perspektiv är undervisningstiden i matematik fortfarande låg i Sverige, trots förra regeringens reformer på området. Det så kallade Mattelyftet har införts, och vi har redan utökat undervisningstiden i matematik. Den utökade undervisningstiden har främst fördelats på årskurserna 1–3, enligt Skolverket. Detta är inte tillräckligt. Det behöver göras satsningar direkt riktade till högstadiееlever.

Därför föreslår nu utskottet att riksdagen ska ge regeringen i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag för att utöka undervisningstiden i matematik med en timme i veckan för samtliga elever i årskurserna 7–9.

Herr talman! God läsförståelse är nyckeln till framgång i de flesta av skolans ämnen och grunden för ett livslångt lärande och ett aktivt liv som samhällsmedborgare. Därför är det oroande att den nedåtgående trenden vad gäller svenska elevers läsförståelse fortsätter. Vi kristdemokrater vill på sikt öka undervisningstiden även i ämnet svenska och vill att läsning prioriteras då.

Att behärska det svenska språket är en nyckel till framgång i samhället. För ett barn som växer upp i ett hem utan böcker och utan en lästradition är det särskilt viktigt att skolan stimulerar och uppmuntrar läsning, inte minst om man i hemmet inte talar svenska.

Under ett antal år har inriktningen varit att det viktigaste är *att* barnen läser, inte *vad* de läser. I ett avseende är det sant: Det är viktigt för barns läsutveckling att stimulera all läsning, att inspirera och sporra lusten att läsa. Men den inställningen riskerar att leda till att eleverna inte kommer i kontakt med litteraturhistoriens stora namn och därmed förlorar en viktig vägledning in i en litterär värld som kan berika livet och utveckla den språkliga förmågan. För samhället i stort riskerar det att leda till språklig utarmning, historielöshet och förlorad kunskap om vårt kulturarv.

En bärande tanke i folkbildningstraditionen är att även de mindre privilegierade – de som inte föds in i en bildad miljö med välutbildade föräldrar – genom att erövra kunskap kan lyfta sig själva och forma ett bättre liv. Om skolan överger den tanken nyttjar vi inte skolan som en institution för ökad integration och jämlikhet. Om inte skolan erbjuder vägledning in i litteraturhistorien blir det ett privilegium för dem som får

detta med sig hemifrån eller vars föräldrar medvetet valt en skola där detta är ett tydligt inslag.

I en tid av mångfald och alltmer individualiserad mediekonsumtion ökar behovet av gemensamma referenspunkter. Kristdemokraterna anser därför att det nu är tid att införa en klassikerlista, en lista med litterära verk – romaner, noveller, essäer, sagor och dikter – men också filmer och musik som alla elever bör komma i kontakt med och ta del av under sin skolgång.

Det är naturligtvis inte vi politiker som ska bestämma vilka verk som ska ingå. Urvalet bör göras utifrån verkens litterära och språkliga kvaliteter och den kulturhistoriska betydelsen. Urvalsprocessen, där Skolverket har huvudansvaret, bör vara öppen, men de litteraturhistoriska och idéhistoriska institutionerna vid våra universitet bör spela en stor roll. Önskvärt är också att Svenska Akademien är involverad. Naturligtvis ska också lärarna ha en nyckelroll i urvalet.

Herr talman! En annan mycket angelägen fråga att titta närmare på är hur grundskolans timplan kan göras bättre. Varje elev ska under sin tid i grundskolan ha en garanterad undervisningstid på 6 785 timmar. När Skolinspektionen kontrollerade 722 grundskolor kunde 220 skolor inte visa att de erbjöd tillräckligt antal undervisningstimmar till sina elever.

Som det är nu kan en elev som flyttar från en skola till en annan gå miste om exempelvis ett stort antal historietimmar, därför att skolledningen eller huvudmannen på skolan dit eleven flyttar har lagt upp undervisningen på ett helt annat sätt och fördelat den annorlunda över grundskoletiden.

Jag noterar att regeringspartierna reserverar sig mot utskottets förslag om mer undervisningstid i matematik med motiveringen att man vill ta ett samlat grepp om timplanen och tidsanvändningen. Jag välkomnar samtalen framöver om en reviderad timplan. Men det betyder inte att vi inte kan göra två saker samtidigt. Vi måste öka antalet timmar där vi vet att elevernas resultat måste höjas och där vi vet att vi i en internationell jämförelse ligger lågt. Samtidigt måste vi kunna diskutera timplanen i dess helhet.

Herr talman! Vi måste också våga tala klarspråk. En stor och avgörande förklaring till att Sverige inte står sig väl i de så kallade PISA-mätningarna är själva attityden till utbildning. Det kan vi se när vi jämför med länder i Sydasiens till exempel. Det handlar om hur skola och utbildning prioriteras av familjen, av eleverna själva och av samhället i övrigt. Det är lärarens skyldighet och ansvar att vägleda eleverna. Men skolan kan inte fixa allt. Vi måste våga säga att föräldrarna och eleverna själva också har ett ansvar för att undervisningen ska fungera.

Nyligen läste jag en intervju med fotbollsspelaren Cristiano Ronaldo. Han hade vunnit Guldbollen för tredje gången. Han förklarade i intervjun att hans framgångar är resultatet av en kombination av tur, talang och duktiga tränare. Ronaldo har aldrig stått och nött frisparkar efter ordinarie träning. Han har aldrig tillbringat några extratimmar i gymmet. Ansvar för hans form och framgångar vilar på tränarnas axlar.

Nej, någon sådan intervju existerar förstås inte. Jag överför bara delar av svensk skoldebatt på toppidrotten. Då inser man att det är en absurd diskussion huruvida egna ansträngningar och läxläsning hjälper studieresultaten eller inte. Man inser att vi är långt ifrån det som borde vara en grundinsikt om allt lärande, att övning ger färdighet.

Med det är min lilla övning över, och jag tackar för ordet.

Vi kristdemokrater står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 6.
(Applåder)

Anf. 140 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Det rapporteras om att svensk skola är i kris och att den står inför många olika utmaningar. Som en del har påtalat, kanske framför allt centerpartisterna, måste vi lyfta fram de viktiga och goda exemplen när det gäller skolan. Jag håller med om att det är viktigt. Men tyvärr handlar oftast de rapporter vi får om de negativa exemplen. Det är de vi måste ta tag i på något sätt, utan att för den skull glömma att lyfta fram de goda. Det rapporteras om en skola som har blivit stökig, otrygg och mer segregerad, där skolresultaten fortsätter att sjunka, där läraryrket tappar status och så vidare. Listan kan göras lång.

Frågorna är många. För mig är de viktigaste frågorna: Vad är orsaken? Hur har det kunnat bli så här? Och hur kommer vi till rätta med problemen?

Men jag skulle vilja fråga församlingen här om vi är nöjda med den debatt som vi har haft i dag. Vad har vi kommit fram till egentligen? I debatt efter debatt står vi här och skyller på varandra. Alliansen skyller på regeringen, och regeringen skyller på Alliansen. Vi kommer inte vidare. Jag lyfte upp detta strax före valet. Då skyllde jag på att det var valrörelse. Nu är den över. Och debatten ser i alla fall ut så här. Det är trist.

Herr talman! Jag struntar egentligen i vems fel det är att vi har en svensk skola som ser ut som den gör i dag. Lärarna struntar i vems fel det är, och eleverna struntar i vems fel det är. Det som jag och alla andra vill är att vi ska komma till rätta med det. Vi vill ha en lösning på hur vi ska komma till rätta med det, hur vi ska kunna vända det, i stället för att leta efter en syndabock.

Vi står inför fullbordat faktum och måste välja att se framåt, för att stävja nedgången och de dåliga resultaten men också för att säkra uppgången. Den är viktig för hela samhället. Då är det såklart inte ointressant att titta på vilka reformer som har fungerat och vilka som inte har gjort det. Det är tvärtom väldigt viktigt. Men vi måste också kunna debattera vad vi gör härifrån och framåt. Det är de frågorna som vi egentligen vill ha svar på.

Skolfrågan är inget isolerat problem. Jag har sagt det tidigare, och jag säger det igen: Jag ser skolans problem som en återspeglings av samhället. Samhället har blivit hårdare. Det har blivit mer otryggt. Medmänsklig respekt saknas ofta, förväntningarna har sänkts och det ställs alldeles för få krav i samhället. De problemen återspeglas i skolan. Men när det handlar om skolan heter det att skolan har problem och att skolan måste lösa det. Vi måste se det bredare än så. Vi måste se det på bred front.

Herr talman! Det finns mycket som vi kan göra för att ge eleverna bättre förutsättningar att lyckas. På det stora hela finns det i detta betänkande många goda förslag. Det finns många bra motioner som jag tror att vi kan enas om i framtiden. Vi vet vart vi vill, men vi vill dit på olika sätt.

Ökad undervisningstid i matematik är bra, men Sverigedemokraterna anser att vi på sikt borde ha nivågruppering i matematikundervisningen. Elever är olika, och vi kan inte förvänta oss att alla elever kan tillgodogöra sig matematik på samma sätt. En del är teoretiskt lagda; en del är praktiskt lagda. Då måste man också kunna ha undervisning som utgår från det.

Om vi ska klättra i framtida PISA-undersökningar måste vi bejaka elevernas olikheter. Problemet i dag är att vissa har svårt att hänga med i den ordinarie utbildningstakten. Om man en gång kommer efter är det väldigt svårt att komma i kapp. Andra är understimulerade och tycker att det går för sakta. Men dessa faktorer spelar kanske inte jättestor roll eftersom det är svårt att ta till sig undervisningen om vi inte får ordning och reda i klassrummen. Det spelar ingen roll hur duktig en lärare eller elev är; om eleverna inte ens är på plats är det svårt att få undervisning av god kvalitet. Det ena ger det andra. Vi måste ta ett helhetsgrepp. Det handlar om attityder, både i samhället och i skolan.

Christer Nylander sa tidigare att han såg en förändring. Jag kan också känna en viss förändring. Vi är på rätt väg och måste fortsätta att bygga på den. Då är det viktigt att vi gör reformer och lägger förslag i stor samsyn. Det sänder signaler, till både samhället och verksamheten i övrigt, att vi är enade om någonting. Om vi har gjort något som är väl förankrat här slipper vi debatterna i efterhand om vems fel det är.

Herr talman! Jag står såklart bakom samtliga våra reservationer och yrkar bifall till reservation 1 och 7.

Anf. 141 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr talman! Jag tänkte tala lite kort om läxläsning och fritidshem. Men först tänkte jag ta upp ett par korta saker som har nämnts i debatten.

Huvudmannaskapet har alltid varit delat mellan staten och kommunen. Skillnaden har varit var tyngdpunkterna i huvudmannaskapet har legat. Vi vill att tyngdpunkten skjuts över till det statliga huvudmannaskapet. Vi tar makt från kommunerna, naturligtvis inte från lärare och elever.

Vi har jättemånga bra, fungerande skolor i landet. Jag har själv jobbat på flera stycken. Nu sällar jag mig till mängden som tar upp egna erfarenheter. Lärarkåren är oerhört duktig på många håll och gör ett fantastiskt arbete. Det är inte det som är problemet. Problemet är att vi har fallit i PISA-undersökningarna. Vi har legat på en bra nivå och har fallit. Någonting har vi gjort fel, och någonting måste vi rätta till.

Herr talman! Ibland har det från vissa håll framförts förslag på att slopa läxor i den svenska grundskolan. Orsakerna till det är att vissa elever får mer hjälp hemma än andra och att det därigenom uppstår en orättvisa. Andra argument som har framförts är att allt skolarbete ska ske under skoltid för att inte inkräkta på elevernas fritid. Ännu ett argument mot läxor är att eleverna behöver vägledning och hjälp av läraren för att klara de olika momenten.

Inget av ovanstående argument är hållbart menar vi. Läxor ska huvudsakligen bestå av olika övningsmoment där eleven kan vara ganska

självgående. Att lära sig helt nya moment ska aldrig komma i fråga som läxa. Det hoppas vi att våra lärare får klart för sig på våra lärarhögskolor.

Den orättvisa som det innebär att elever får olika mycket hjälp i hemmet kan vi aldrig komma ifrån. Vi kan bara kompensera detta genom att erbjuda hjälp i skolan.

Vi har ju anslagit mer pengar för fler vuxna i skolan. Med detta taget i beaktande förutsätter vi att skolan ska kunna hjälpa till med läxläsning i framtiden. Det behövs självklart en organisation till det och lite pyssel. En annan outnyttjad resurs är fritidshemmen, men vi är inte klara med exakt hur de ska organiseras för alla elever än.

Herr talman! När det gäller personaltätheten på våra fritidshem har en oroande utveckling tagit fart sedan början på 90-talet. Antalet barn har enligt Skolverket i princip fördubblats under perioden. Detta har fått till följd att både verksamheten och tillsynen inte håller den kvalitet som vore önskvärt, både ur ett samhälleligt perspektiv och ur ett barnperspektiv.

Det debatteras också mycket hur vi ska stoppa mobbning och – som det så vackert heter – se varje barn. En ökning av personaltätheten på landets fritidshem skulle vara en åtgärd med omedelbar effekt mot just detta. Dock skulle det ju inte vara gratis. Självklart är det så att om samhället satsar mer pengar på en verksamhet, kan man också kräva att få ut mer av den verksamheten.

Här finns det ett problem med att fritidshemmen tillhör den kommunala verksamheten, och staten kan inte på ett enkelt sätt finansiera en ökad personaltäthet. Däremot kan vi i allmänna råd för fritidshem införa rekommendationer för personaltäthet. Det vore i alla fall en början.

Det står redan i dag lite om personaltätheten i de allmänna råden, men väldigt diffust och luddigt. Rektorn ska tillsammans med personalen föra en dialog om lämplig personaltäthet, står det i nämnda skrift. Vår gissning är att pengapåsen kommer att styra denna dialog i hög grad. Det stämmer att förutsättningarna för varje fritidshem skiftar beroende på barngruppens sammansättning och att det därför kan vara svårt att sätta absoluta gränser. Men man kan i alla fall börja med att ge råd om miniminivåer i de allmänna råden för fritidshem.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

§ 12 Utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus

Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU4

Utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus (prop. 2014/15:43)
föredrogs.

Anf. 142 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Vi behandlar i dag ett betänkande om utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus. Äntligen händer det något märkbart på detta område.

Vi behandlar två motioner från allmänna motionstiden, och det faktum att det inte har väckts några motioner med anledning av propositionen, visar hur angeläget och efterfrågat detta område är, och att man i utskottet har landat rätt.

En av de motioner som är uppe för behandling är en av mina egna motioner. Den tillkom eftersom jag själv har sett denna problematik i verksamheten på nära håll. Jag var nämligen lokalpolitiker i Landskrona och satt i den nämnd som beslutar om att samhällsplacera barn och ungdomar. Tyvärr var det alltför ofta som just rätten till skolgång – och skolplikten också för den delen – inte hade fungerat under många år. Det fanns gånger, och då pratar jag inte om enstaka tillfällen, där de placerade inte hade gått i skolan på två tre år, och i enstaka fall hade en del inte gått i skolan mer än de första två tre åren. Sedan hade de missat fyra fem år. Så kan det inte vara.

Vi kan inte ha en ordning där de som kanske allra bäst behöver det är de som faller mellan stolarna. I vår motion tog vi upp vikten av att säkerställa barns rätt till grundläggande undervisning, att komma till rätta med de samordningsbrister som finns mellan myndigheter men också mellan placerande kommun och mottagande kommun. Naturligtvis står jag bakom motionen, men då den i det stora hela är tillgodosedd genom detta betänkande väljer jag att inte yrka bifall till den, utan jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I det betänkande som vi ska besluta om föreslås ändringar i skollagen som syftar till att säkerställa att elever som vistas i ett hem för vård eller boende – HVB-hem – ska få undervisning inom skolväsendet. Vidare förtydligas att en elev som vistas på ett HVB-hem ska ha rätt att bli mottagen i en skola i vistelsekommunen, alltså där eleven är placerad.

Betänkandet tar också upp frågan om särskild undervisning på sjukhus för elever som inte kan delta i det vanliga skolarbetet just för att de vårdas på sjukhus. Den förändring som görs är att det inte längre kommer att krävas att eleven inte kan delta i skolarbetet under en längre tid, utan det är helt enkelt kunskaperna och behovet som ska vara avgörande.

Herr talman! Som sagt: Jag tycker att det är glädjande att dessa ändringar kommer till stånd. Jag yrkar än en gång bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 143 HÅKAN BERGMAN (S):

Herr talman! Efter en lång debatt om grundskolan ska vi nu behandla utbildningsutskottets betänkande med anledning av regeringens proposition om utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus. Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag.

Barns och ungdomars utbildning ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla barn och elever ska så långt som möjligt ges förutsättningar att uppnå

nationella mål och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser. Det är inte minst viktigt för de barn och ungdomar som befinner sig i samhällsvård.

Vi vet att en god utbildning inte bara stärker ungdomars självkänsla och självbild, stärker deras förmågor och därmed öppnar nya, ibland helt oväntade, vägar. Men en god utbildning ger också förutsättningar för ett gott liv genom hela livet.

I propositionen föreslår regeringen att elever som vistas i hem för vård och boende bör få undervisning inom skolväsendet, och man föreslår förändringar i skollagen som tydliggör det. Det är bra, och vi socialdemokrater välkomnar detta.

Det är viktigt eftersom det handlar om barn och ungdomar som ofta kommer från tuffa levnadsförhållanden och tuffa livsvillkor. Ofta befinner de sig i en utsatt situation. Flera av dem kan ha haft en problematisk och bristfällig skolgång under lång tid.

Av de granskningar som har gjorts av Skolverket, Skolinspektionen och Socialstyrelsen vet vi att det tidigare har funnits, och att det även i dag finns, stora brister i ansvar, samverkan, förväntningar, kontinuitet och kvalitet i samhällsvården av barn och ungdomar.

Därför är det viktigt att vi nu både säkerställer dessa elevers rätt till en god utbildning och säkerställer principen om allas lika tillgång till utbildning, oberoende av sociala förhållanden eller bakgrund.

Genom att eleverna får undervisning inom skolväsendet säkerställs att den undervisning som ges står under ansvar från en rektor som är ansvarig för kvaliteten, att dessa elever i samma omfattning som andra elever får undervisning av behöriga lärare samt tillgång till elevhälsa, studie- och yrkesvägledning och annat inom det ordinarie skolväsendet samt tillgång till anpassad undervisning. Det är bra.

I propositionen föreslås också tydliggöranden för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samt för den utbildning som sker inom ramen för särskilda ungdomshem, vilket är positivt.

Slutligen föreslår regeringen i propositionen en förändring avseende undervisning av barn och ungdomar på sjukhus. Det ska inte längre krävas att eleven inte kan delta i vanligt skolarbete under längre tid.

Förändringen innebär att barn och unga som vårdas på sjukhus bör få tillgång till undervisning, om det bedöms lämpligt utifrån deras sjukdomstillstånd och om de missar skolarbete som leder till svårigheter i den fortsatta skolgången. Det är alltså behoven av undervisning som ska avgöra insatsen, inte vistelsetiden. I dag kan till exempel barn med mycket allvarliga sjukdomstillstånd vårdas och behandlas regelbundet under förhållandevis korta perioder på sjukhus. Även denna förändring är positiv.

Med det, herr talman, vill jag än en gång yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 144 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Som riksdagsledamot får vi tillfälle att göra många viktiga studiebesök, men självklart är vissa av dem sådana som sticker ut och som man har svårt att glömma. För min del var besöket på sjukhusskolan vid Linköpings universitetssjukhus ett sådant besök. Jag fick förvisso inte prata med några elever, men jag mötte en personal som

utstrålade professionalism, empati och energi, vilket måste betyda oerhört mycket för de barn och unga som låg inne för vård.

Undervisningen bedrevs på en mycket liten yta, bara 5 x 5 meter, och där fanns allt som behövdes för att undervisa eleverna. Sjukhuslärarna var tvungna att behärska allt från att lära ut läsning till gymnasieskolans kemi. Sjukhusundervisningen är en mycket viktig verksamhet, eftersom det många gånger är den enda normala delen i tillvaron som en elev kan ha under sin vistelse på sjukhus.

Både för barn och unga som får särskild undervisning på sjukhus liksom för elever i HVB-hem är dagens betänkande ett verkligt framsteg och ett viktigt instrument. Det medför nya möjligheter att öka likvärdigheten och att säkerställa alla barns rätt till utbildning. Betänkandet som sådant är ganska tekniskt och juridiskt, och mina kolleger har på olika sätt gett bilder av det, men det genomsyras av ett omtag genom att vi är beredda att göra något åt konstaterade brister i utbildningen. Det gäller elever som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Bristerna ska undanröjas.

Betänkandet pekar på ansvaret men visar också på att myndigheter och offentliga verksamheter på olika nivåer i samhället måste arbeta gemensamt för att nå de eftersträlvade resultaten. Utskottet förutsätter att regeringen följer upp effekterna av de olika ändringarna i skollagen som nu ska genomföras och ser till att ingen elev lämnas utanför.

För mig personligen representerar betänkandet också en del av ett viktigt samhällsengagemang och demokrati. Under resans gång har jag haft förmånen att ha kontakt med en aktiv förening som varit engagerad i frågorna. Det har varit sjukhuslärarna själva. De är ungefär 130 lärare totalt i Sverige. Från att ha varit tämligen okunniga om de politiska processerna – om jag får säga så – har de snabbt satt sig in i dem.

Under parollen ”Sjukhusskolan står för en återgång till ett friskare liv” har de fört samtal med utredaren, svarat på remisser, uppvaktat politiker av alla kulörer, ordnat studiebesök och haft frukostmöte i riksdagen. De har verkligen drivit frågorna. Givetvis har de även haft ett egenintresse, men främst har de drivit frågorna för elevernas skull, för de barns skull som de undervisar.

De har all anledning att vara stolta över sitt sätt att påvisa hur viktiga dessa frågor är och också hur viktigt det är att engagera sig, för det går att göra skillnad. Med det sagt får jag väl säga att de kanske inte är nöjda till hundra procent. Vissa frågor återstår att lösa, inte minst vad gäller finansiering. Men de har nått en bra bit på väg, och det gläder mig.

Vi från allianspartierna, det vill säga Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna, är mycket stolta och glada över att vårt tidigare arbete för att öka likvärdigheten för alla elever nu föreläggs riksdagen för beslut. Det är glädjande att det finns en samsyn i de här frågorna.

Herr talman! Å allianspartiernas vägnar yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 145 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Alla barn i skollåldern, oavsett om de av någon anledning vistas på hem för vård eller boende eller på sjukhus och liknande ska garanteras utbildning. Det är en grundbult i vår utbildningspolitik. Barn

som hamnar på dessa hem eller är sjuka periodvis och befinner sig på sjukhus är, som mina kolleger sa tidigare, i extra behov av utbildning. Detta betänkande, som huvudsakligen bygger på regeringens förslag, ska säkerställa denna grundbult.

I huvudsak handlar betänkandet om fyra frågor: Det första är att barnen ska få utbildning inom skolväsendet. Det andra är rätten att bli mottagen i en grundskola på den ort där barnen vistas även om det inte är den kommun där de är skriva. Det tredje är att kravet ”långvarig vistelse” på sjukhus tas bort. Det fjärde är att det ska finnas legitimerade lärare på sjukhus, de som ska undervisa barnen.

Herr talman! Att föreslå, såsom regeringen har gjort, att elever som vistas i ett hem för vård eller boende ska garanteras undervisning inom skolväsendet är viktigt, inte minst med tanke på den grundläggande principen att alla barn ska ha lika tillgång till utbildning inom skolväsendet oberoende av till exempel sociala förhållanden.

De barn som här berörs är barn som ofta befinner sig i en svår situation. Det är därför särskilt viktigt att säkerställa rätten till lika tillgång till utbildning inom skolväsendet för dessa barn. För att säkerställa att barnen får den utbildning som de har rätt till föreslås här att skollagen ändras så att dessa barn får rätt att bli mottagna i den kommunala skolan eller kommunala grundsärskolan där de vistas, även om det inte är i den kommun där de är folkbokförda.

Inte så sällan hamnar barn på sjukhus. Ibland är det kortvarigt men ibland långvarigt. Definitionen av vad som menas med långvarigt har hittills varit svårtolkad. Det har tolkats olika av skolans folk, vilket lett till att barn ibland inte har fått den utbildning som de har rätt till. Nu tas kravet på långvarig vistelse bort. Det blir därmed enklare att ge barnen den utbildning som de har rätt till, även om de vistas på sjukhus under kortare perioder.

För att säkerställa att utbildningen håller tillräcklig kvalitet villkoras det genom att de lärare som undervisar på sjukhus ska ha legitimation.

Herr talman! Även lärare i de särskilda HVB-hemmen får förstärkta rättigheter. I dag råder det oklarhet om skolväsendets grundprinciper också ska gälla HVB-hem. I och med detta betänkande tas oklarheterna bort och det blir tydligare. Genom förändringarna förstärks dessa barns rätt till utbildning.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2014/15:58 Modernare regler för internationell järnvägstrafik

2014/15:63 Åklagardatalag

Skrivelse

2014/15:65 Verksamheten i Europeiska unionen under 2014

Redogörelse
2014/15:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska
församling

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 mars

2014/15:371 Svenska pansarbandvagnar till Irak

av *Stig Henriksson* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:372 Bistånd till Palestina efter deras fördömande av Sverige

av *Mathias Sundin* (FP)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 mars

2014/15:284 Minnesanteckningar från det säkerhetspolitiska rådet

av *Hans Wallmark* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:285 Lagstifning vid eftersupning

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:286 Natura 2000 på norra Gotland

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:287 Regeringens ställningstagande avseende Blekinge Offshore

av *Birger Lahti* (V)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2014/15:288 Skatteverkets insynsråd

av *Anette Åkesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:289 Skatteutgift för el från skattebefriad vindkraft

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 mars

2014/15:250 Regeringens Arktispolitik och förhållandet till Ryssland

av *Sofia Arkelsten* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:257 Konflikten i Syrien

av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:260 Internationell märkesdag mot kemiska vapen

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:261 Anfalkampanjen 1988

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:262 Mänskliga fri- och rättigheter i Venezuela

av *Kerstin Lundgren* (C)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:266 Feministisk utrikespolitik och hbtq-personers rättigheter

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:267 Skyddet av uzbekiska regimkritiker

av *Sofia Damm* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:268 Mänskliga rättigheter i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:269 Beskattning av FAME

av *Johan Hultberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:271 EU:s politik för mänskliga rättigheter i Vitryssland/Belarus

av *Tina Acketoft* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:272 Jämställt deltagande i Arbetsförmedlingens program

av *Roger Haddad* (FP)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:273 Ojnareskogen och bevarande av höga naturvärden

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 18.39.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med § 5 anf. 25 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.55,

av talmannen därefter till och med § 11 anf. 137 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Arbetsrätt	3
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2014/15:AU4	3
Anf. 1 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	3
Anf. 2 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	5
Anf. 3 ANNIKA QARLSSON (C)	9
Anf. 4 ALI ESBATI (V)	11
Anf. 5 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	15
Anf. 6 ALI ESBATI (V) replik	15
Anf. 7 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	16
Anf. 8 ALI ESBATI (V) replik	16
Anf. 9 FREDRIK MALM (FP)	17
Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	19
Anf. 11 RAIMO PÄRSSINEN (S)	22
Anf. 12 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	24
Anf. 13 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	25
Anf. 14 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	25
Anf. 15 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	26
Anf. 16 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	27
Anf. 17 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	27
Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	27
Anf. 19 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	28
Anf. 20 FREDRIK MALM (FP) replik	29
Anf. 21 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	29
Anf. 22 FREDRIK MALM (FP) replik	30
Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	30
Anf. 24 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	31
Anf. 25 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	31
Anf. 26 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	32
Anf. 27 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	32
(forts. § 7)	33
§ 6 Frågestund	33
Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN	33
<i>Yrkesintroduktionsanställningar</i>	33
Anf. 29 ELISABETH SVANTESSON (M)	33
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	34

Anf. 31 ELISABETH SVANTESSON (M)	34
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	34
<i>Det finanspolitiska ramverket och statsskulden</i>	35
Anf. 33 OSCAR SJÖSTEDT (SD)	35
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35
Anf. 35 OSCAR SJÖSTEDT (SD)	35
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36
<i>Arbetsförmedlingen och flyktmottagandet</i>	36
Anf. 37 JOHANNA JÖNSSON (C)	36
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	36
Anf. 39 JOHANNA JÖNSSON (C)	37
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S)	37
<i>Försvarsmaktens resursbehov</i>	38
Anf. 41 PETER JEPPSSON (S)	38
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	38
Anf. 43 PETER JEPPSSON (S)	38
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	39
<i>Nätbaserade utbildningar</i>	39
Anf. 45 BETTY MALMBERG (M)	39
Anf. 46 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	39
Anf. 47 BETTY MALMBERG (M)	39
Anf. 48 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	40
<i>Vårdskador</i>	40
Anf. 49 KARIN RÅGSJÖ (V)	40
Anf. 50 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	40
Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V)	40
Anf. 52 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	41
<i>Finansiering av särskilda läkemedel</i>	41
Anf. 53 BARBRO WESTERHOLM (FP)	41
Anf. 54 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	41
Anf. 55 BARBRO WESTERHOLM (FP)	42
Anf. 56 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	42
<i>Åtgärder för nyanländas inträde på arbetsmarknaden</i>	42
Anf. 57 MARCO VENEGAS (MP)	42

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	42
Anf. 59 MARCO VENEGAS (MP).....	43
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	43
<i>Avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer</i>	43
Anf. 61 ARON MODIG (KD).....	43
Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	43
Anf. 63 ARON MODIG (KD).....	44
Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	44
<i>Skilnader i skolors villkor i olika kommuner</i>	44
Anf. 65 MICHAEL SVENSSON (M).....	44
Anf. 66 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	45
Anf. 67 MICHAEL SVENSSON (M).....	45
Anf. 68 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	45
<i>Etableringslotsarna</i>	45
Anf. 69 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	45
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	45
Anf. 71 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	46
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	46
<i>Antagningen till högre utbildning</i>	46
Anf. 73 LENA HALLENGREN (S)	46
Anf. 74 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	47
Anf. 75 LENA HALLENGREN (S)	47
Anf. 76 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	47
<i>Amorteringskraven på bolån</i>	48
Anf. 77 BORIANA ÅBERG (M).....	48
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	48
Anf. 79 BORIANA ÅBERG (M).....	48
Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	48
<i>Internationella idrottsevenemang i Sverige</i>	49
Anf. 81 ANDERS AHLGREN (C)	49
Anf. 82 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	49
Anf. 83 ANDERS AHLGREN (C)	49
Anf. 84 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	50

<i>Åtgärder vid uppsägningar inom industrin</i>	50
Anf. 85 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	50
Anf. 86 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	50
Anf. 87 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	51
Anf. 88 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	51
<i>Sverige som forskningsnation</i>	51
Anf. 89 CHRISTER NYLANDER (FP)	51
Anf. 90 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	52
Anf. 91 CHRISTER NYLANDER (FP)	52
Anf. 92 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	52
Anf. 93 FÖRSTE VICE TALMANNEN	52
§ 7 (forts. från § 5) Arbetsrätt (forts. AU4)	53
Anf. 94 MARCO VENEGAS (MP)	53
Anf. 95 PATRIK BJÖRCK (S)	54
(Beslut fattades under § 10.).....	56
§ 8 Grundskolan	56
Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU9	56
Anf. 96 LENA HALLENGREN (S)	56
Anf. 97 ERIK BENGTZBOE (M).....	59
Anf. 98 LENA HALLENGREN (S) replik	61
Anf. 99 ERIK BENGTZBOE (M) replik	62
Anf. 100 LENA HALLENGREN (S) replik	63
Anf. 101 ERIK BENGTZBOE (M) replik	63
Anf. 102 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	64
(forts. § 11)	66
Ajournering	66
Återupptagna förhandlingar	67
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 mars	67
MJU8 Avfall och kretslopp	67
KU8 Allmänna helgdagar m.m.....	68
FöU7 Vissa frågor om Försvarsmaktens personal.....	69
SkU12 Beskattning av flygbränsle och fartygsbränsle.....	70
SkU16 Inkomstskatt	70
§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	71
AU4 Arbetsrätt	71
§ 11 (forts. från § 8) Grundskolan (forts. UbU9)	73

Anf. 103	ERIK BENG TZBOE (M) replik	73
Anf. 104	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	73
Anf. 105	ERIK BENG TZBOE (M) replik	74
Anf. 106	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	74
Anf. 107	LENA HALLENGREN (S) replik	75
Anf. 108	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	75
Anf. 109	LENA HALLENGREN (S) replik	76
Anf. 110	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	76
Anf. 111	JABAR AMIN (MP)	77
Anf. 112	ERIK BENG TZBOE (M) replik	78
Anf. 113	JABAR AMIN (MP) replik	79
Anf. 114	ERIK BENG TZBOE (M) replik	79
Anf. 115	JABAR AMIN (MP) replik	80
Anf. 116	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	80
Anf. 117	LENA HALLENGREN (S) replik	83
Anf. 118	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	83
Anf. 119	LENA HALLENGREN (S) replik	84
Anf. 120	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	85
Anf. 121	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	85
Anf. 122	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	86
Anf. 123	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	86
Anf. 124	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	87
Anf. 125	DANIEL RIAZAT (V)	87
Anf. 126	ERIK BENG TZBOE (M) replik	90
Anf. 127	DANIEL RIAZAT (V) replik	90
Anf. 128	ERIK BENG TZBOE (M) replik	91
Anf. 129	DANIEL RIAZAT (V) replik	91
Anf. 130	JABAR AMIN (MP) replik	92
Anf. 131	DANIEL RIAZAT (V) replik	92
Anf. 132	JABAR AMIN (MP) replik	93
Anf. 133	DANIEL RIAZAT (V) replik	93
Anf. 134	CHRISTER NYLANDER (FP)	94
Anf. 135	LENA HALLENGREN (S) replik	96
Anf. 136	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	97
Anf. 137	LENA HALLENGREN (S) replik	97
Anf. 138	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	98
Anf. 139	ANNIKA ECLUND (KD)	98
Anf. 140	CARINA HERRSTEDT (SD)	101
Anf. 141	ROBERT STENKVIST (SD)	102
	(Beslut skulle fattas den 18 mars.)	103
§ 12 Utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus		
		103
	Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU4	103
Anf. 142	CARINA HERRSTEDT (SD)	103
Anf. 143	HÅKAN BERGMAN (S)	104
Anf. 144	BETTY MALMBERG (M)	105
Anf. 145	JABAR AMIN (MP)	106
	(Beslut skulle fattas den 18 mars.)	107
§ 13 Bordläggning		
		107

§ 14 Anmälan om interpellationer	
.....	107
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	
.....	108
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor	
.....	108
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 18.39.	
.....	109